

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Aneta Rasochová

**Vliv přátel na výběr partnera a partnerský
vztah**

**The influence of friends on mate choice and
romantic relationship**

Praha 2022

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.

Konzultantka práce: Mgr. Anna Fišerová, Ph.D.

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala mé vedoucí diplomové práce Mgr. Zuzaně Štěrbové, Ph.D. a konzultantce diplomové práce Mgr. Anně Fišerové, Ph.D. Obě mě svým obohacujícím, přátelským a zároveň odborným přístupem motivovaly ke psaní této práce a k jejímu neustálému vylepšování. Jsem neskonale vděčná za jejich ochotu, čas, rady i lidský přístup při vedení a konzultování v průběhu celé doby tvorby práce.

Ráda bych poděkovala i doc. Mgr. Janu Havlíčkovi, Ph.D., se kterým jsme výzkumný projekt konzultovaly a poskytl nám k němu cenné rady.

Dále bych ráda poděkovala mému partnerovi Vítkovi, který mi byl v průběhu psaní diplomové práce neustále podporou, a s nímž se mi i toto náročné období prožívalo hladce.

Děkuji i všem mým dalším blízkým, jak rodině, tak přátelům, kteří na mě mysleli a drželi mi palce v průběhu celého mého studia.

V neposlední řadě bych také ráda poděkovala všem respondentům, kteří se účastnili výzkumného projektu a studentkám v nižších ročnících, které nám pomohly s přepisem rozhovorů.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10. 4. 2022

.....

Bc. Aneta Rasočková

Abstrakt

Výběr partnera je jedním z nejdůležitějších rozhodnutí v životě, jež ovlivňuje spokojenost, zdraví a well-being daného jedince. Specifikum lidského výběru partnera je, že se ho kromě samotného jedince nezřídka účastní i jeho příbuzní. Nicméně do partnerského výběru mohou zasahovat i další blízcí jedinci, jako jsou například přátelé. Cílem této studie bylo zmapovat vliv přátel na partnerský výběr a následnou kvalitu a stabilitu partnerského vztahu. Celkem bylo provedeno 20 polostrukturovaných rozhovorů s 10 ženami a 10 muži v dlouhodobém partnerském vztahu. Tematická analýza ukázala, že ačkoliv respondenti více probírali svůj partnerský výběr a vztah s přáteli než s rodinnými příslušníky, považovali názory přátel a rodinných příslušníků v průměru za srovnatelné. Názor rodinných příslušníků byl pro respondenty důležitější v rodinných a praktických tématech a plánech do budoucna. Oproti tomu názoru přátel přikládali větší důležitost v tématech týkajících se partnerského fungování, problémů ve vztahu, citové a sexuální stránky vztahu. Co se mezipohlavních rozdílů týče, muži výrazně méně často probírali své partnerské vztahy s rodinnými příslušníky, s přáteli je však probíralo více mužů než žen. Kvalitu partnerského vztahu přátelé ovlivňovali jak v podporujícím (např. na základě vstupů přátel došlo k utvrzení ve výběru partnera), tak interferenčním (např. na základě vstupů přátel došlo ke konfliktu respondenta s partnerem) směru. Dále byla zjištěna diskrepance mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na partnerský výběr a vztah jedince. Ačkoliv většina respondentů nevnímala dopady vstupů přátel na svůj partnerský výběr a vztah, část respondentů měla zkušenost s nenačasným či ukončením vztahu kvůli blízkému kamarádovi. Co se týče stability vztahu, přátelé přispívali zejména k rozpadu vztahu. V neposlední řadě také respondenti uváděli motivy vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu, kdy třemi nejčastějšími motivy byly osobnostní rysy jedince, přání štěstí kamarádovi a blízkost přátelského vztahu. Výsledky studie ukazují, že partnerský výběr a následný průběh partnerského vztahu jedince ovlivňují nejenom rodinní příslušníci, na které byla zaměřena většina dosavadních studií, ale i přátelé.

Klíčová slova

manipulační taktiky; sociální sítě; blízcí jedinci; kvalita partnerského vztahu; stabilita partnerského vztahu

Abstract

Mate choice is one of the most important choices in life, affecting satisfaction, health, and well-being of an individual. One of the specifics of human mate choice is the fact that aside from the individual, their relatives are frequently involved. But other close people can influence their relationship as well, for example friends. Our study's aim was to map the influence of friends on mate choice and subsequently on the quality and stability of the romantic relationship. We have conducted 20 semi-structured interviews with 10 men and 10 women in long-term romantic relationships. Using thematic analysis, we have found that while the individuals shared about their relationships more frequently with their friends rather than family, they assessed the importance of friends' and parents' opinion on average as comparable. The interviewees valued their family members' opinion more in matters of family, practical topics, and future plans. However, they preferred their friends' opinion in matters of relationship dynamics, problems in the relationship and emotional and sexual aspects of the relationship. Concerning differences between genders, we have found that men have shared about their romantic relationships significantly less with their family members but have shared about them more often with their friends. Friends had influenced the quality of the romantic relationships both in a supportive (e.g. their input had a strengthening effect on prior mate choice) and disruptive (e.g. their input resulted in a conflict between the interviewee and their partner) manner. We also found a discrepancy between the perceived and actual effects of friends' input on mate choice and romantic relationships. While most interviewees didn't perceive any effects of their friends' input on their mate choice and romantic relationships, some of them had an experience of not getting involved in a romantic relationship or ending it because of a close friend. Concerning the stability of romantic relationships, friends mainly contributed to their breakdown. Last but not least, the interviewees listed motivations for friends' input on mate choice and romantic relationships, where the three most frequent motivations were personal traits, wishing well-being on a friend and the closeness of friendship. The results of the study show, that mate-choice and subsequent romantic relationship are affected not just by family members, on whom most current studies focus, but also by friends.

Keywords

Manipulation tactics; Social networks; Close individuals; Romantic relationship quality; Romantic relationship stability

Obsah

Úvod.....	8
Literárně přehledová část.....	10
1. Sociální sítě v kontextu partnerských vztahů.....	10
1.1 Motivace jedinců vstupovat do partnerského výběru a vztahu svých blízkých.....	10
1.2 Faktory ovlivňující míru vlivu blízkých na partnerský výběr a vztah.....	13
1.3 Formy vstupů blízkých do partnerského výběru a vztahu.....	16
1.4 Vstupy blízkých do výběru partnera a partnerského vztahu.....	16
1.5 Dopady vstupů blízkých na výběr partnera a partnerský vztah.....	21
1.6 Charakteristiky přátelského vztahu.....	24
2. Vliv sociálních sítí na výběr partnera.....	27
2.1 Vliv přátel na výběr partnera.....	29
3. Vliv sociálních sítí na kvalitu a stabilitu partnerského vztahu.....	31
3.1 Vliv přátel na kvalitu partnerského vztahu.....	32
3.2 Vliv přátel na stabilitu partnerského vztahu.....	35
Výzkumná část.....	39
4. Cíl výzkumu a výzkumné otázky.....	39
5. Metody.....	40
5.1 Výzkumný soubor.....	40
5.2 Měřicí nástroje.....	43
5.3 Procedura.....	44
5.4 Metody zpracování a analýzy dat.....	45
5.5 Etika.....	46
6. Výsledky.....	48
6.1 Témata probíraná s přáteli a rodinnými příslušníky.....	48
6.2 Důležitost názoru blízkých jedince dle partnerských témat.....	53
6.2.1 Zdůvodnění důležitosti názoru rodinných příslušníků a přátel napříč tématy.....	56
6.3 Vstupy přátel do výběru partnera a jejich dopady.....	61

6.4 Vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu a jejich dopady	65
6.4.1 Dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu	70
6.4.2 Dopady vstupů přátel na konec partnerského vztahu	73
6.5 Motivace přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu	76
7. Diskuse.....	81
7.1 Srovnání vlivu přátel a rodinných příslušníků na partnerské vztahy	81
7.2 Vstupy přátel do výběru partnera a dopady jejich vstupů	85
7.3 Vstupy přátel do partnerského vztahu a dopady jejich vstupů	87
7.4 Motivace přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu jedince	92
7.5 Limity výzkumu.....	94
7.6 Přínos výzkumného projektu a jeho možnosti aplikace.....	95
7.7 Doporučení pro další výzkum.....	96
Závěr	99
Seznam použité literatury	101
Seznam tabulek	112
Seznam obrázků.....	113
Příloha 1.....	I
Příloha 2.....	IV
Příloha 3.....	V
Příloha 4.....	VII

Úvod

Partnerské vztahy mají významný vliv na spokojenost, zdraví a well-being jedince. Ačkoliv jsou častým předmětem vědeckého zkoumání, značná část výzkumů přehlíží vliv sociálního kontextu, což je popisováno jako konceptuální slepota (Ridley & Avery, 1979). Blízcí jedince nezřídka ovlivňují partnerský výběr a následný vztah, což má dopad na kvalitu i stabilitu vztahu. Nicméně většina dosavadních studií se věnovala zejména vlivu rodičů na výběr partnera jejich potomka. Sociální síť však zahrnuje i další členy, kteří mohou významným způsobem vstupovat¹ do našich partnerských vztahů. Zároveň se ukazuje, že se míra vlivu rodičů výrazně mezikulturně liší. Rodiče do partnerských vztahů více vstupují v kolektivistických než individualistických kulturách. V diplomové práci jsme se zaměřili kromě rodinných příslušníků zejména na nejbližší přátele, jelikož stejně jako někteří autoři (např. Parks, 2017; Rosenfeld et al., 2019; Zhang & Kline, 2009) předpokládáme, že v individualistických kulturách mohou hrát v našich partnerských vztazích relativně významnější roli než rodinní příslušníci. Cílem této práce je tedy především zmapovat vliv přátel na výběr partnera, kvalitu a stabilitu partnerského vztahu, a tím přispět k porozumění vlivu sociálních sítí na partnerské vztahy.

Literárně-přehledová část se nejprve věnuje definování sociální sítě jedince a oblastem působení blízkých v rámci partnerského výběru a vztahu jedince. Následně se zabývá motivací blízkých vstupovat do partnerských vztahů jedinců. Dále popisuje, co ovlivňuje míru vstupů blízkých, jaké jsou formy, konkrétní vstupy do partnerského výběru a vztahu a jejich dopady na partnerský výběr a průběh partnerského vztahu. Poté se práce věnuje charakteristikám přátelského vztahu. V neposlední řadě se zaměřuje na vliv přátel a rodinných příslušníků na partnerský výběr a vztah jedince.

Výzkumná část představuje kvalitativní výzkum mapující vliv přátel na partnerský výběr a vztah jedinců v mladém a středním věku žijící v České republice. Výzkumný projekt zahrnuje 20 polostrukturovaných rozhovorů, které mapují partnerská témata, která jsou častěji probírána s rodinnými příslušníky či s přáteli a důležitost názoru rodinných příslušníků a přátel napříč partnerskými tématy včetně zdůvodnění. Dále jsme se zaměřili na konkrétní vstupy přátel do partnerského výběru a jejich dopady, konkrétní vstupy přátel do průběhu partnerského

---

¹ Pojem vstup odkazuje k jakékoli formě zasahování do partnerského výběru či vztahu jedince ze strany rodinných příslušníků nebo přátel.

vztahu a jejich dopady na průběh a konec partnerského vztahu. V neposlední řadě rozhovor mapoval motivaci vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu jedince.

Literárně přehledová část

1. Sociální sítě v kontextu partnerských vztahů

Partnerské vztahy jedinců nejsou izolované, nýbrž ovlivňují a jsou ovlivňovány i dalšími členy sociálních sítí a jejich vztahy. Definovat sociální síť lze několika způsoby. Od definice, která nahlíží na sociální síť jako na všechny jedince, se kterými se osobně známe (Milardo, 1989), až po strukturovanější pojetí skrze její velikost, intenzitu kontaktu mezi členy a vzájemnou blízkost spojenou s ochotou pomoci (Fischer, 1982). V rámci této práce budeme nahlížet na sociální sítě z hlediska psychologického, tedy definující sociální sítě skrze blízké vztahy² mezi jednotlivými členy (Hammer, 1984). Sociální síť se nejčastěji skládá z rodinných příslušníků, přátel, sousedů či kolegů (Sinclair & Wright, 2009).

V kontextu partnerských vztahů se výzkum zaměřuje na čtyři hlavní oblasti působení vlivu sociálních sítí. První z nich se týká výběru partnera, tedy jak členové sociální sítě ovlivňují navázání partnerských vztahů (např. skrze dohazování). Druhou oblastí je studium vlivu aspektů sociálních sítí (např. velikost, blízkost či intenzita kontaktu se členy sítě) na kvalitu partnerského vztahu. Třetí oblast se zaměřuje na to, jaké dopady mají zdroje (např. finance, poskytování rad) členů sociálních sítí na různé aspekty partnerského vztahu. Poslední oblast nahlíží na souvislosti mezi vnímáním vztahu členy sociální sítě partnerů (např. jejich souhlas, nesouhlas, predikce délky trvání vztahu) a průběhem a stabilitou partnerského vztahu (Sinclair & Wright, 2009).

1.1 Motivace jedinců vstupovat do partnerského výběru a vztahu svých blízkých

Blízcí (tj. členové sociální sítě) jedince mají různé motivy ovlivňovat partnerský výběr a vztahy jedinců, přičemž k jejich vysvětlení využijeme proximátního a ultimátního hlediska (Tinbergen, 1963)³. Z hlediska ultimátního jsou vysvětlovány motivy vstupů rodinných příslušníků (např. Buunk, 2015; Buunk et al., 2008; Van den Berg et al., 2013). Podle teorie příbuzenského výběru (Hamilton, 1964) je vysvětlen výskyt altruistického chování napříč geneticky příbuznými jedinci. Míra altruistického chování závisí na míře příbuznosti, což popisuje tzv. Hamiltonovo pravidlo⁴. Jedinci mohou skrze investice do svých příbuzných

---

² Blízkost vztahu lze definovat skrze sílu emocionální vazby mezi lidmi a hlubokou znalost druhé osoby (Dibble et al., 2011).

³ Ultimátní vysvětlení odkazují k evoluci a adaptaci daného chování. Proximátní vysvětlení se vztahují k ontogenezi a mechanismům chování (Tinbergen, 1963).

⁴ Hamiltonovo pravidlo je vyjádřeno pomocí matematického vzorce $C > r \times B$, kde C se rovná nákladům dárce, r odkazuje ke koeficientu příbuznosti dárce a příjemce a B jsou zisky příjemce (Hamilton, 1964).

zvyšovat svou (inkluzivní) zdatnost⁵, jelikož tím zvyšují pravděpodobnost rozšíření společných genů do dalších generací. Rodiče, sourozenci a potomci mají koeficient příbuznosti 0,5, tudíž i výběr partnera jejich příbuzných má potenciál ovlivnit jejich inkluzivní zdatnost, čímž je z ultimátního hlediska vysvětlována jejich motivace ovlivňovat partnerské vztahy svého příbuzného. Zároveň u dalších příbuzných, se kterými má jedinec nižší koeficient příbuznosti (např. $r = 0,25$ u prarodičů, vnoučat, strýců, tet, dále $r = 0,125$ u bratranců a sestřenic atd.), by dle tohoto pravidla měla motivace vstupů do partnerského výběru a vztahu u nižšího stupně příbuznosti existovat (v porovnání s rodinnými příslušníky s vyšším stupněm příbuznosti by však měla být nižší).

Z proximátního hlediska lze vstupy příbuzných do výběru partnera a partnerského vztahu jejich blízkých vysvětlit skrze proximitu. Rodiny často žijí v blízkosti, geograficky i sociálně (Coulter, 2017), což zvyšuje jejich motivaci si vzájemně vstupovat do svých partnerských vztahů a výběru partnera, jelikož je pro rodiny výhodnější vycházet s partnery potomka (Apostolou, 2011). Současně však mají potomci a jejich rodiče odlišné partnerské preference. Pro rodiče jsou u partnera potomka nejvýznamnější zejména charakteristiky (např. dobré rodinné zázemí, vzdělání, sociální třída) související s rodičovskou investicí a zároveň snaha o udržení homogenity skupiny, kdy preferují pro svého potomka takového partnera, u kterého vnímají, že přispěje k soudržnosti a kooperaci rodiny (Buunk et al., 2008). Vzhledem k tomu, že však v rámci proximátního vysvětlení není stěžejní příbuznost mezi jedinci, můžeme pomocí tohoto hlediska vysvětlovat motivaci i dalších členů sociálních sítí, včetně přátel, jelikož i u nich lze předpokládat zájem o udržení homogenity skupiny a vycházení s partnerem jakožto důsledek sociální a geografické blízkosti.

Dále lze motivaci blízkých vstupovat do partnerského výběru a vztahu jedince vysvětlit pomocí kognitivně-psychologické teorie kognitivní rovnováhy (Heider, 1958). V kontextu blízkých vztahů je hlavním motivem vstupů dle balanční perspektivy dosažení či udržení rovnovážného stavu. K rovnovážnému vztahu dochází v momentě, kdy jsou veškeré (partnerské a rodinné či přátelské) vztahy v harmonickém souladu, jinými slovy, že napříč všemi vztahy můžeme pozorovat náklonnost mezi jedinci. Rovnovážný stav vysvětluje motivy pozitivních vstupů ze stran blízkých, tedy vstupů podporujících začínající či stávající partnerský vztah. Oproti tomu stav narušené rovnováhy, ke kterému dochází v momentě, kdy se liší názor jedince v partnerském vztahu s názorem jeho blízkých ohledně partnerského

---

⁵ Zdatnost (či také fitness) jedince odkazuje ke schopnosti jedince předávat své geny dalším generacím (Barrett et al., 2007). Rozlišuje se zdatnost exkluzivní (zdatnost samotného jedince) a inkluzivní (zdatnost jedince i jeho příbuzných); (Hamilton, 1964).

vztahu či partnera, se vztahuje k motivaci členů sociálních sítí k negativním vstupům. Jejich cílem je bránit vznikajícímu či narušit existující partnerský vztah (Sprecher, 2011).

Motivy pomoci mezi přáteli, kam můžeme zahrnout i vstupy přátel do partnerského výběru a vztahu, se někteří autoři snažili vysvětlit pomocí řady algoritmů v rámci teorie her (Hruschka et al., 2015). Prvním z nich jsou zpětně zohledňující algoritmy, které fungují na principu, že v rámci rozhodování poskytnutí pomoci příteli zvažujeme jeho minulé chování. V případě, že nám v minulosti kamarád pomohl, naše ochota pomoci se tím zvyšuje a naopak [založeno na tzv. *tit-for-tat helping* (Axelrod & Hamilton, 1981), v češtině známé jako „půjčka za oplátku“]. Zároveň tato pomoc mezi přáteli může být dlouhodobá, kdy je při rozhodování o pomoci bráno v potaz veškeré chování přítele s důrazem na rovnováhu v poskytnutí pomoci [tzv. *balance-dependent helping* (Hruschka et al., 2015)]. Fungování těchto algoritmů však stojí na předpokladu, že jsou jedinci vysoce všímaví vůči chování druhého. Nicméně studie ukazují, že lidé jsou méně citliví k projevům laskavosti od svých přátel na rozdíl od cizích lidí (např. Boster et al., 1995; Cronk, 2007). Z tohoto zjištění vyplývá, že ačkoliv lze pomocí tohoto algoritmu vysvětlit motivy pomoci napříč různými lidmi, jeví se jako nepravděpodobným vysvětlením pomoci mezi přáteli, a to právě díky nízké všímavosti vůči chování kamaráda v porovnání s cizím člověkem. Dalšími jsou budoucnost zohledňující algoritmy, kdy v očekávání budoucí pomoci od svého přítele mu pomůžeme bez ohledu na jeho minulé chování (Hruschka et al., 2015). Empirické studie (např. Binzel & Fehr, 2013; Leider et al., 2009) však opět podporují fungování tohoto algoritmu u (ne)známých lidí, avšak nejeví se pravděpodobným vysvětlením pomoci u přátel, jelikož přátelské vztahy jsou založeny více na vzájemné důvěře než očekávané reciprocitě. Všechny výše zmíněné algoritmy, tedy zpětně i budoucnost zohledňující, vysvětlují motivaci pomoci mezi libovolnými dvěma osobami, kdy nejsou přímo vztaženy na blízké jedince.

Dále autoři vysvětlují ochotu pomoci mezi přáteli skrze vzájemnou blízkost a častou interakci přátel (Ackerman et al., 2007), která se již leckdy od útlého věku vyrovnává s časem tráveným s rodinnými příslušníky a náklonností k nim. Někteří autoři mluví o tzv. mylném rozpoznání blízkce geneticky příbuzného⁶, kdy tvrdí, že se naše ochota pomoci přátelům neliší od ochoty pomoci rodinným příslušníkům (např. Hruschka et al., 2015). Nicméně rozpoznání geneticky příbuzného stojí i na dalších faktorech vyjma blízkosti vztahu, délky kohabitace a časté interakci, jako je např. fenotypová podobnost (Platek & Kemp, 2009), které způsobují,

---

⁶ Definice rozpoznání příbuzných v úzkém úhlu pohledu odkazuje ke schopnosti rozlišit příbuzného od nepříbuzného jedince (Tang-Martinez, 2001). V širokém úhlu pohledu zahrnuje i odlišné chování k příbuzným oproti nepříbuzným jedincům (Holmes & Sherman, 1983).

že naše ochota pomoci je stále vyšší u geneticky příbuzných oproti nepříbuzným v případě srovnatelné emocionální blízkosti (např. Curry et al., 2013; Rachlin & Jones, 2008). Tato skutečnost tedy vysvětluje, proč více pomáháme našim blízkým oproti neznámým lidem (důvodem je blízkost vztahu), kdy však poukazuje i na tendenci vyšší motivace pomoci příbuzným před nepříbuznými jedinci. S poznatkem o významnosti blízkosti vztahu s ohledem na ochotu pomoci mezi blízkými souvisí i vysvětlení založené na tzv. vzájemné nenahraditelnosti přátel (Tooby & Cosmides, 1996). Pokud víme, že náš blízký přítel vnímá náš vztah jako těžce nahraditelný, předpokládáme, že bude i jeho motivace nám pomoci vysoká. Zároveň tato skutečnost vede ke zvýšení naší motivace pomoci tomuto blízkému příteli, která nás vzájemně činí sobě nenahraditelnými. Tento poslední algoritmus tedy vysvětluje zejména motivaci pomoci mezi blízkými přáteli. Zároveň jsou oba naposledy zmíněné algoritmy, tedy mylné rozpoznání blízkce geneticky příbuzného a vzájemná nenahraditelnost, přímo spjata s blízkým emocionálním vztahem, tudíž lze na jejich základě pochopit pouze motivaci blízkých jedinců, tedy rodinných příslušníků a přátel.

1.2 Faktory ovlivňující míru vlivu blízkých na partnerský výběr a vztah

Mezi faktory ovlivňující míru vlivu sociálních sítí spadá míra individualismu či kolektivismu⁷ dané společnosti. V mezikulturní studii, které se zúčastnilo 780 participantů z Nizozemí, Kurdistánu a Kanady se ukázalo, že míra kolektivismu ovlivňuje potomky vnímanou míru rodičovského vlivu na jejich výběr partnera, kdy vyšší míru vlivu rodičů vnímali a zároveň i schvalovali právě participant z kolektivistických zemí (Buunk et al., 2010). Bejanyan et al. (2015) zároveň zjistili, že jedinci z kolektivistických zemí při svém partnerském výběru více zohledňují vstupy rodičů. Tato zjištění si vysvětlují tím, že v kolektivistických kulturách bývají rodiny charakterizovány vysokým respektem k rodičovské autoritě a silnými, vzájemně závislými vazbami mezi členy rodiny. To podporuje i další studie (Riley, 1994), v rámci které autoři prováděli rozhovory s mladými ženami (N = 23) z Pekingu. Zjistili, že ačkoliv již dohodnuté sňatky nejsou v dané oblasti Číny přípustné, mladé ženy i jejich rodiče stále vnímají jakožto přirozené zahrnout do rozhodnutí o vstupu do manželství i názor rodičů. Zároveň popisují, že rodiče ovlivňují své dcery nejenom ve výběru partnera, ale i při výběru přátel. Vyšší míru vlivu si autoři vysvětlují jednak fyzickou proximitou, kdy zde mladí dospělí často žijí se

---

⁷ Individualismus a kolektivismus je definován mírou, do jaké jsou lidé ve společnosti začleněni do skupin. V individualistické kultuře jsou vazby mezi jedinci volné a mezi lidmi je sdílené očekávání, že se každý jednotlivec bude starat zejména o sebe a svoji rodinu. V kolektivistických kulturách jsou naopak jedinci silně začleněni do soudržných skupin (nejčastěji rozšířené rodiny), čímž se chrání a zároveň vymezují vůči ostatním skupinám (Hofstede, 2011).

svými rodiči až do doby, než se sestěhují se svým druhem. Dále také orientací na rodinu, která je v Číně velmi silná.

Oproti tomu jedinci žijící v individualistických kulturách kladou větší důraz na zohledňování zejména vlastních preferencí a názorů ohledně svých partnerských vztahů (Buunk et al., 2010). Zhang a Kline (2009) provedli studii na 616 studentech z Číny a USA, kdy testovali nejen míru vlivu rodičů, ale i blízkých přátel. Výsledky ukázaly, že obě skupiny jsou svými sociálními sítěmi ovlivňovány jak při partnerském výběru, tak v průběhu partnerského vztahu, čínští studenti však byli ohledně výběru partnera více ovlivňováni jak schválením partnera svými rodiči, tak svými přáteli. Navíc zjistili, že ačkoliv američtí studenti častěji pokračovali ve svých vztazích neschvalovaných blízkými přáteli, názor přátel na partnerský vztah v porovnání se studenty čínskými považovali za důležitější. Místo významnějšího zohledňování názoru přátel na svůj partnerský vztah se ovšem snažili o zlepšení vztahů v rámci triády respondenti, jejich přátelé a partneři. Ukazuje se tedy, že ačkoliv jedinci z individualistické kultury považují názor kamaráda za důležitější oproti lidem z kultur kolektivistických, nemusí mít názory přátel nutně reálný dopad na jejich partnerský vztah.

Druhým faktorem, který hraje roli v míře vlivu blízkých na partnerský výběr a vztah, je pohlaví jedince. Co se týče pohlaví rodičů, míra vstupů matek a otců do partnerského výběru a vztahu potomků se liší. Apostolou a Papageorgi (2014) na vzorku o 838 rodičích pomocí hypotetických scénářů zkoumali, nakolik by rodiče vstupovali do partnerského výběru svých potomků. Zjistili, že se matky v porovnání s otci přikláněly k častějšímu využívání konkrétních vstupů jak do partnerského výběru dcer, tak i synů. Jedním z vysvětlení jsou asymetrické investice, kdy pouze matky mají 100% jistotu, že je potomek jejich, tudíž by i jejich zájem vstupovat měl být v porovnání s otci vyšší (Trivers, 1972). Dalším vysvětlením je, že ženy více inklinují k využívání manipulačního chování, tedy i vstupů do partnerského výběru svých potomků, jelikož si tím kompenzují evoluční nevyváženost ve fyzické síle a kontrole nad zdroji mezi muži a ženami (Apostolou & Papageorgi, 2014). Výjimkou jsou preindustriální společnosti, kde do partnerského výběru více zasahují mužští členové rodiny, zejména otcové (Apostolou, 2007).

Míra vlivu rodičů se liší i na základě pohlaví potomka. Perilloux et al. (2008) na vzorku o 173 participantech v mladém dospělém věku pomocí dotazníkových metod testovali tzv. hypotézu

hlídání dcery⁸. Výsledky podpořily existenci této hypotézy s tím, že rodiče mají intenzivnější tendenci vstupovat do partnerského výběru svých dcer v porovnání se syny. Jejich zjištění podporují i další studie. Sprecher a Felmler (1992) popisují, že rodiče mají vyšší tendenci vstupovat prostřednictvím ne/schválení do výběru partnera svých dcer než synů. Apostolou a Papageorgi (2014) také zaznamenali zvýšené vstupování rodičů do partnerského výběru jejich dcer oproti synům. Tyto intenzivnější vstupy jsou nejčastěji vysvětlovány asymetrickými investicemi, kdy u žen jsou s výběrem partnera spojené významnější následky oproti mužům, jako je třeba nechtěné těhotenství (Perilloux et al., 2008).

Dosavadní studie na míru vlivu rodičů na základě pohlaví jedince ji vysvětlují pomocí ultimátní perspektivy, tudíž jejich závěry nelze přímočaře převést i na přátele. Studie zaměřená na to, jak přátelé, jež vstupy provádí, vnímají svůj vliv na partnerské vztahy svých přátel zjistila, že ženy kamarádky více vstupují do partnerských vztahů podporující formou a muži naopak interferenčními vstupy (Sprecher, 2011). Toto zjištění vysvětluje autorka této studie tím, že lidé mají pravděpodobně častější zkušenost se vztahy, které jsou jejich blízkými schvalovány, tudíž ženy kamarádky se celkově častěji snaží ovlivnit partnerské vztahy svých přátel. Zároveň autorka mluví o sebenaplňujícím se proctví. Ženy kamarádky jsou úspěšné v predikci délky trvání vztahu (Loving, 2006) a zároveň mohou skrze své vstupy podporovat partnerské vztahy svých přátel. Ženy kamarádky tedy dle tohoto vysvětlení vzhledem k jejich apriornímu odhadu vstupují do vztahu pouze podporujícími, a nikoliv interferenčními vstupy (Sprecher, 2011).

Třetím faktorem, který ovlivňuje míru vlivu na partnerský výběr či vztah, je věk. Apostolou a Zacharia (2015) pomocí focus groups a dotazníkových metod zjišťovali vnímaný vliv jedinců (N = 311 participantů, M = 27 let, SD = 9,6 let) od jejich rodičů na jejich partnerský výběr. Zjistili, že starší děti jsou svými rodiči více ovlivňováni než děti mladší. Toto zjištění si vysvětlují tím, že v posledních desetiletích postupně slábne vliv rodičů na partnerský výběr potomka, tudíž mladší jedinci jsou již jimi méně a méně ovlivňováni. Otázkou tedy zůstává, zda tento slábnoucí vliv vynahrazuje či přebírá někdo jiný (jako například právě přátelé), či se jedinci v průběhu posledních desítek let stávají více nezávislími na svých členech sociálních sítí v oblasti partnerského výběru a vztahu.

---

⁸ Hypotéza hlídání dcery (*Daughter-Guarding Hypothesis*) říká, že rodiče mají adaptační mechanismy sloužící k ochraně sexuální pověsti jejich dcery, zachování hodnoty jejich dcery jakožto partnerky a k zabránění sexuální viktimizaci jejich dcer (Perilloux et al., 2008).

1.3 Formy vstupů blízkých do partnerského výběru a vztahu

Blízcí mohou vstupovat do výběru partnera a partnerského vztahu jedince různými formami. Felmlée (2001) popisuje tři formy vstupů členů sociálních sítí. Lidé mohou ovlivňovat vztahy svých blízkých skrze formu materiální, informační či emocionální. V rovině materiální se jedná např. o finanční nabídku výpomoci partnerům či pomoc s bydlením. Na úrovni informační lze zmínit např. poskytování rad páru. Za příklad emocionální formy projevování vlivu lze uvést např. projevování péče či starostlivosti vůči partnerům.

Dále Milardo a Lewis (1985, podle Julien et al., 2000) popsali dva modely, jak členové sociální sítě vstupují do partnerských vztahů svých blízkých. První z nich je tzv. podporující model, který odráží vstupy ze stran okolí s cílem podpořit stávající partnerský vztah jedinců (např. poukázání na to, že společně pár dokáže neshody vyřešit či vyzdvihnoutí pozitivních vlastností partnera). Oproti tomu tzv. interferenční model funguje na principu, že se členové sociálních sítí snaží vstupovat do partnerského vztahu způsobem, který má vést k jeho rozpadu (např. vyjádření negativních názorů na partnera či poukázání na možnost rozchodu jakožto řešení neshody).

Dle Felmlée (2001) vliv sociálních sítí můžeme navíc rozdělit na přímý a nepřímý. Příkladem přímého vlivu v podporujícím směru je např. verbální podpora páru. Ve směru druhém např. vyjadřování se o partnerovi blízkého člověka v negativním světle. Příkladem nepřímého vlivu je např. zvaní, či naopak nezvaní na společné akce. Do obou typů vlivu tedy spadají vstupy, které mají zájem podpořit stávající pár, tak i vstupy opačné, jejichž záměrem je spíše negativně ovlivnit kvalitu a stabilitu stávajícího partnerského vztahu.

1.4 Vstupy blízkých do výběru partnera a partnerského vztahu

V rámci této kapitoly popíšeme tzv. manipulační taktiky jedinců, kterými vstupují do partnerského výběru a vztahu svých blízkých. Manipulační taktiky odpovídají vstupům, avšak vzhledem k terminologii autorů v této kapitole citovaných budeme o vstupech referovat převážně jakožto o manipulačních taktikách. Významným autorem zabývajícím se studiem manipulačních taktik je Apostolou (2013), který se zaměřoval na partnerský výběr. Provedl celkem 57 strukturovaných rozhovorů v rodinách na Kypru, kdy se doptával na uvědomované využívané taktiky jak rodičů, tak jejich potomků. Pomocí faktorové analýzy následně popsal 12 manipulačních taktik, kterými se rodiče snaží ovlivňovat jejich potomky (viz tabulka č. 1).

Tabulka 1

Manipulační taktiky rodičů vůči potomkovi

Manipulační taktika	Příklad manipulační taktiky
Donucování	Vyhrožování omezením finančních prostředků.
Poskytování rad, koho by si měl jejich potomek vzít	Rady ohledně ideálního chování partnera.
Doprovázení	Nečekaná návštěva potomka s cílem ho zkontrolovat.
Agresivní či nemilosrdné chování	Lhaní o partnerovi před potomkem.
Dohazování	Představení potenciálních partnerů.
Vytváření pocitů viny	Vyjádření rodičů, že partnerský vztah jejich potomka je činí nešťastnými.
Metoda „cukru a biče“	Rozhodnutí, že potomkovi bude odňato dědické právo v případě uzavření manželství s partnerem.
Prevence	Neumožnění vyskytovat se na místech seznámení s potenciálními partnery.
Sociální srovnávání	Srovnání chování potomka s chováním rodiče ve stejném věku.
Využívání příbuzných a přátel	Požádání příbuzných či přátel o vstup do partnerského vztahu potomka.
Rady a zdůvodňování	Poskytnutí rady ohledně partnerských vztahů.
Metoda „tiché domácnosti“	V případě nepreferovaného chování s potomkem nekomunikovat.

Poznámka. Tabulka byla vytvořena na základě článku Apostoloua (2013).

Dále také definoval čtyři manipulační taktiky, jimiž rodiče působí na partnery svých potomků (viz tabulka č. 2).

Tabulka 2

Manipulační taktiky rodičů vůči partnerovi potomka

Manipulační taktika	Příklad manipulační taktiky
Agresivní či nemilosrdné chování	Degradování partnera.
Zaujetí postoje „jsme jedna rodina“	Nabídka pomoci v situacích potřeby.
Metoda „praní špinavého prádla“	Zjišťování informací o partnerovi.
Lákavé nabídky	Nabídka finanční podpory partnerovi potomka.

Poznámka. Tabulka byla vytvořena na základě článku Apostoloua (2013).

Při interpretaci je také nutné brát v potaz limity této studie. Nejprve bychom zmínili vzorek, který zahrnoval i jedince bezdětné a s dětmi ve věku mladšího školního věku a níže. Z toho vyplývá, že výše zmíněné manipulační taktiky byly formulovány na základě vzorku, který z velké části obsahoval i jedince, kteří nemají s partnerským výběrem svých dětí a jejich partnerů zkušenosti. V neposlední řadě je při zobecňování výsledků potřeba zohledňovat i lokalitu výzkumu, který byl prováděn na soukromé vysoké škole na Kypru, který je v porovnání s jinými západními státy do dnešní doby značně patriarchální (Apostolou, 2015). V patriarchálních společnostech otcové více vstupují do partnerského výběru svých potomků (zejména dcer) než matky (Apostolou, 2007).

Fišerová et al. (2022) také zkoumali manipulační taktiky (v jejich terminologii taktéž vstupy) rodičů a jejich potomků využívané v průběhu partnerského vztahu potomka. Provedli polostrukturované rozhovory s 20 dospělými jedinci v dlouhodobém partnerském vztahu a s jedním z jejich rodičů. Pomocí tematické analýzy identifikovali celkem 32 konkrétních vstupů, jimiž rodiče ovlivňují svého potomka, jeho partnera či oba partnery zároveň, tj. pár. Autoři zároveň zjistili, že využívané vstupy rodičů vůči oběma partnerům byly v porovnání se vstupy vůči jednomu z partnerů mírnější. Popisují také odlišné vnímání vstupů aktéry a recipienty, kdy rodiče (tedy aktéři) méně často zmiňovali interferenční vstupy (např. zesměšňování partnera potomka či nerespektování/zasahování/porušování autonomie partnera a potomka). Se studií Apostoloua (2013) se shodují v několika vstupech, kdy portfolio vstupů využívaných rodiči rozšiřují zejména o neutrální a podporující vstupy. Konkrétní vstupy referované rodiči i jejich potomky jsou seřazené sestupně dle četnosti v tabulce č. 3.

Tabulka 3

Vstupy rodičů do partnerského vztahu potomka

Vstupy rodičů mířené na potomka	Vstupy rodičů mířené na partnera potomka	Vstupy rodičů mířené na oba partnery zároveň
Hovoření o partnerovi potomka	Praktická/materiální podpora	Společné trávení času
Poskytování zpětné vazby potomkům	Přátelské chování k partnerovi potomka	Praktická/materiální podpora
Neposkytování zpětné vazby či rad	Dotazování/stalking	Rezignace na vstupy/zapojení se
Respektování postoje potomka	Odměřené chování vůči partnerovi potomka	Emocionální podpora
Dotazování/stalking	Chválení partnera potomka	Nabízení pomoci
Nesouhlasný postoj/kritika vůči partnerovi potomka	Obhajování potomka/partnera potomka	Žádná finanční/materiální podpora
Poskytování rad	Pokrytecké chování	Nerespektování/zasahování/porušo vání autonomie partnera a potomka
Emocionální podpora	Poskytování rad	Poskytování rad
Chválení partnera potomka	Nesouhlasný postoj/kritika vůči partnerovi potomka	Emocionální nátlak/vydírání
Podněcování ke zpochybňování partnerského vztahu	Udržování kontaktu s bývalým partnerem potomka	Kontrolování potomka
Vyjadřování strachu o potomka	Zesměšňování partnera potomka	Hovoření o partnerovi potomka
Obhajování potomka/partnera potomka	Společné trávení času	Chválení partnera potomka
Emocionální nátlak/vydírání	Vyžadování pomoci, péče a pozornosti	
Poskytování zpětné vazby potomkovi na jeho bývalého partnera ex post	Emocionální nátlak/vydírání	
Praktická/materiální podpora	Žádná finanční/materiální podpora	
Nerespektování/zasahování/porušo vání autonomie partnera a potomka	Sdružování se s partnerem potomka vůči potomkovi	

Kontrolování potomka	Nerespektování/zasahování/porušování autonomie partnera a potomka
Srovnávání partnera potomka s jeho bývalým partnerem	Neposkytování zpětné vazby či rad
Společné trávení času	Navození situace, kdy jsou odhaleny vlastnosti partnera potomka
Vyjadřování nesouhlasu s chováním potomka	Vyjadřování strachu o potomka
Vyžadování pomoci, péče a pozornosti	
Prozrazování informací o vztahu potomka druhému rodiči	
Pokrytecké chování	
Přátelské chování k partnerovi potomka	
Zesměšňování partnera potomka	

Poznámka. Tabulka byla vytvořena na základě připravovaného článku Fišerové et al. (2022).

Buss et al. (1987) se zaměřil na zjišťování manipulačních taktik mezi partnery (N = 59 párů) v partnerském vztahu delším šesti měsíců. Respondenti měli za úkol vyplnit dotazníky zjišťující jejich využívání manipulačních taktik, osobnostní dimenze a rysy, a následně byl s nimi jednotlivě proveden rozhovor. Celkem identifikovali šest manipulačních taktik: šarm (např. skládání komplimentů partnerovi s cílem dosáhnouti požadovaného chování), tichá domácnost (např. nekomunikování s partnerem dokavad neprovede požadované chování), donucování (např. kritizování partnera za to, co nedělá), rozum (např. jedinec poskytne partnerovi důvody, proč by se měl zachovat tak, jak si jedinec přeje), regrese (např. jedinec trucuje do té doby, než se partner zachová dle jeho představ) a znehodnocení (např. jedinec se chová pokorně, aby se partner zachoval, jak on chce). Zároveň jednotlivé taktiky byly používány k odlišným účelům. Některé sloužily k iniciaci chování partnera (např. šarm), jiné k ukončení daného chování (např. tichá domácnost). Ačkoliv zkoumali manipulační taktiky mezi partnery, s Apostolouem (2013) se obsahově protínají celkem v pěti manipulačních taktikách, tedy ve všech vyjma regrese.

Buss (1992) zjišťoval manipulační taktiky využívané v blízkých vztazích, konkrétně mezi partnery, mezi partnery a přáteli a mezi partnery a jejich rodiči. Na vzorku o 107 sezdaných párech, které vyplnily dotazníky mapující využívané manipulační taktiky a osobnostní rysy a následně s nimi byl proveden rozhovor, zaznamenal dvanáct manipulačních taktik. Šest z nich je totožných s taktikami popsanych v rámci výzkumu Busse et al. (1987). Další dvě jsou identické s taktikami popsanyými Apostolouem (2013), jmenovitě agresivní či nemilosrdné chování a sociální srovnávání. Zbylé čtyři jsou: vyvolávání odpovědnosti (např. stanovení termínu jedinci), reciprocita-odměna (např. slib, že příště vyhoví druhý jedinec), přinášení potěšení (např. přesvědčování, že se jedinci činnost zalíbí) a finanční odměna (např. obdarování před vyslovením prosby). Zároveň zjišťoval specifitu využívání těchto taktik. S přáteli manželé častěji než mezi sebou používali taktiky agresivního či nemilosrdného chování, reciprocitu-odměnu, znehodnocení, sociální srovnávání a finanční odměnu. Oproti rodičům u přátel častěji volili taktiku reciprocity-odměny (Buss, 1992).

Z výše uvedených studií si lze představit portfolio využívaných manipulačních taktik mezi blízkými jedinci. Žádná ze studií se však nevěnovala pouze vstupům (či manipulačním taktikám) přátel do partnerského výběru či vztahu jedince. Autoři se věnovali manipulačním taktikám, které využívají rodiče cílicí na potomky (Apostolou, 2013; Fišerová et al., 2022), partneři mezi sebou (Buss et al., 1987) a partneři vůči svým přátelům a rodičům (Buss, 1992). Navíc je nutné zdůraznit, že některé ze vstupů jsou v kontextu přátelských vztahů z podstaty jejich definice značně nepravděpodobné (např. metoda „cukru a biče“, prevence).

1.5 Dopady vstupů blízkých na výběr partnera a partnerský vztah

Z hlediska dopadů vlivu sociálních sítí na výběr partnera a partnerský vztah můžeme zvažovat dva vzájemně protikladné přístupy. Prvním z nich je tzv. efekt sociálních sítí, který je vymezen tak, že schválení ze stran sociálních sítí vede k vyšší vnímané lásce, závazku a důvěře mezi partnery a zároveň snížené míře vzájemného kriticismu. Reverzně, v případě neschválení partnerského vztahu členy sociálních sítí partnerů, vykazují partnerské vztahy nižší výše zmíněné aspekty partnerské spokojenosti a stability (Sinclair et al., 2014).

Nicméně Driscoll et al. (1972) poprvé popsali fenomén nazývaný jako Romeo a Julie efekt, dle něž interferenční vstupy rodičů naopak zesilují pocity romantické lásky mezi partnery. V longitudinální studii na vzorku o 140 párech v dlouhodobém vztahu z USA se vnímaná láska mezi partnery v návaznosti na interferenční vstupy rodičů zvýšila. Avšak zjistili, že u párů, kterým rodiče častěji vstupují do vztahu interferenční formou vstupů, lze následně pozorovat nižší vzájemnou důvěru, zvýšenou kritičnost vůči partnerovi a vyšší frekvenci

projevů negativního chování. Autoři tedy zaznamenali vyšší vnímanou lásku mezi partnery v návaznosti na interferenční vstupy rodičů, avšak také popisují, že v řadě dalších aspektů došlo na jejich základě naopak k poklesu kvality partnerského vztahu partnerů. Dále je také nutné zmínit, že u Romea a Julie efektu je kritizována jeho pravdivostní hodnota kvůli nízkému počtu podporujících studií (Laws, 2016). Sinclair et al. (2014) provedli replikační studii (N = 396 jedinců v dlouhodobém vztahu z USA), ve které vyjma rodičů zahrnuli i vstupy přátel, kdy v rozporu s Romeo a Julie efektem zjistili vztah mezi interferenčními vstupy ze stran sociálních sítí a sníženou kvalitou partnerského vztahu. Jejich zjištění je tak v souladu s efektem sociálních sítí, který naopak predikuje sníženou kvalitu a stabilitu partnerského vztahu při nedostatku podpory personálním okolím partnerů (Lehmiller & Agnew, 2007).

Mitchell a Sinclair (2005) ve svém výzkumu prováděném v USA vycházeli z předpokladu, že efekt Romea a Julie se projevuje pouze za určitých podmínek, a sice v momentě, kdy přátelé svou podporou vynahrazují nedostatek podpory ze stran rodičů. Srovnávali spokojenost u párů, které jsou podporovány jak rodiči, tak přáteli, podporovány pouze přáteli, nebo rodiči, či podporovány pouze přáteli a zároveň nepodporovány rodiči (či naopak podporovány pouze rodiči a nepodporovány přáteli). Výsledky jejich výzkumu ukazují, že páry, které byly podporovány ze stran přátel, a naopak nepodporovány ze stran rodičů byly v porovnání s ostatními nejvíce spokojeny. Je však nutné dodat, že jejich výzkum byl prováděn na adolescentních participantech, kdy s ohledem na potřeby spjaté s tímto věkovým obdobím, mezi které lze zařadit i zvýšenou potřebu schvalování či přijetí vrstevníky, nelze jejich zjištění přímočaře aplikovat i na dospělé jedince.

Efekt Romea a Julie lze zařadit pod teorii reaktance formulovanou Brehmem (1966, dle Miron & Brehm, 2006). Tato teorie popisuje tendenci člověka na omezení subjektivně vnímané svobody druhými lidmi reagovat opačným než požadovaným chováním. V kontextu partnerských vztahů tedy interferenční vstupy sociálních sítí do partnerského výběru či vztahu naopak způsobí opačný efekt (jak ilustruje Romeo a Julie efekt), či naopak podporující vstupy povedou k nezhájení vztahu s potenciálním partnerem či ke snížení kvality a stability současného partnerského vztahu.

Sinclair et al. (2015) se zaměřili na to, zda typ psychologické reaktance jedince usměrňuje vliv sociálních sítí. Rozlišují mezi nezávislou a vzdorovitou psychologickou reaktancí. Jak z názvu vyplývá, jedinec s nezávislým typem reaktance touží činit nezávislá a svobodná rozhodnutí, kdežto člověk se vzdorovitým typem preferuje činit opak požadovaného. V první části studie, do které zahrnuli jedince aktuálně se nacházejících

v partnerských vztazích (N = 858 amerických studentů), pomocí dotazníkových metod zjistili, že jedinci se vzdorovitou psychologickou reaktancí reagovali na vstupy blízkých v porovnání s efektem Romea a Julie v obou směrech. V případě schvalování partnera či vztahu stran sociálních sítí pociťovali jedinci s tímto typem reaktance méně lásky, závazku a vášně. V souladu s Romeo a Julie efektem, zažívali více zmíněné aspekty v momentě, kdy nebyl jejich partner nebo vztah schvalován. Dále popisují, že jedinci s vysokou mírou nezávislé psychologické reaktance jsou vůči negativním vstupům rodiny a přátel odolnější oproti jedincům s nízkou mírou nezávislé psychologické reaktance. Ve druhé části studie pomocí paradigmatu virtuální hry (N = 228 nezadaných kavkazských mladých dospělých) dále zjistili, že jedinci s nízkou mírou nezávislé psychologické reaktance v souladu s efektem sociálních sítí vykazovali vyšší náklonnost ke svým (potenciálním) partnerům v momentě, kdy byli partneři rodiči a přáteli schvalováni. Dopady vstupů blízkých jsou tedy do značné míry ovlivňovány i typem psychologické reaktance jedince. Nezávislá psychologická reaktance ovlivňuje zejména míru, nakolik budou jedinci ovlivňováni vstupy do jejich partnerského výběru a vztahu. Oproti tomu vzdorovitá psychologická reaktance ovlivňuje zejména směr dopadů, jelikož je primárním cílem jedinců reagovat odlišným způsobem, než je blízkými zamýšleno. Zároveň však autoři dodávají, že vzdorovitá psychologická reaktance je u populace méně obvyklá, kdy u nich ve vzorku měli 15 % participantů s tímto typem.

Z výše napsaného lze tedy shrnout, že v rámci dopadů vlivu sociálních sítí můžeme zvažovat dvě vzájemně protikladná teoretická východiska – teorie reaktance (Brehm, 1966 dle Miron & Brehm, 2006) a efekt sociálních sítí (např. Sinclair et al., 2014). Obě vysvětlení však lze u populace pozorovat za určitých podmínek. Teorie reaktance se jakožto vysvětlení dopadů vstupů jeví jako pravděpodobnější u jedinců se vzdorovitým typem psychologické reaktance (Sinclair et al., 2015) a u jedinců adolescentního věku (Mitchell & Sinclair, 2005). Oproti tomu efektem sociálních sítí lze pochopit dopady na jedince s nízkou mírou nezávislé psychologické reaktance (Sinclair et al., 2015) a na dospělé jedince (Sinclair et al., 2014). Zároveň jsou však také jedinci, u kterých se dopady na jejich partnerské vztahy či výběr na základě vstupů blízkých příliš nepozorují. Ti mají tendenci vykazovat vysokou mírou nezávislé psychologické reaktance (Sinclair et al., 2015).

Vyjma dvou výše zmiňovaných přístupů, existují však další faktory, které ovlivňují dopady vlivu blízkých na partnerský výběr a vztah jedince. Etcheverry a Agnew (2016) studovali prediktory, které popisují, nakolik se jedinci nechají ovlivnit názorem sociálních sítí na jejich partnerský výběr či vztah. Zjistili, že lidé mají tendenci brát v potaz zejména názory

těch jedinců, u kterých vnímají jejich vysokou expertizu ohledně partnerských vztahů a se kterými jsou zároveň spojeny větší konsekvence ne/vyhovění. Sociální konsekvence odkazují ke škále odměn a trestů, které jedinec očekává právě za ne/vyhovění názoru od členů své sociální sítě. Zjistili, že vnímaná expertiza ohledně partnerských vztahů je významným prediktorem motivace vyhovění, jak v situaci, kdy je jejich partner či partnerský vztah schvalován, tak v případě neschvalování. U sociálních konsekvencí ne/vyhovění byly silnějším prediktorem vyhovění situace, kdy byl partnerský vztah, případně partner, sociální sítí schvalován než neschvalován.

Dále může být vliv sociálních sítí na vztah buď vnímaný či reálný. Vnímaný vliv se může lišit od toho reálného, což následně vede k diskrepancím mezi tím, jak různí jedinci reagují na identické vstupy. Zároveň vnímaný vliv našich blízkých působí na naše partnerské vztahy a výběr partnera významněji než vliv skutečný (Etcheverry et al., 2008).

1.6 Charakteristiky přátelského vztahu

Pod pojmem přítel si lze představit různé formy neformální vztahů od známého až po velmi blízký vztah s konkrétním jedincem (Řeháková, 2003). Dunbar (2018) definuje přátele jako osoby, které cíleně vyhledáváme a snažíme se s nimi udržet kontakt, máme s nimi blízké citové pouto a zároveň s nimi sdílíme své životy nad rámec běžných formálních vztahů. Co se týče nejlepších přátel, Řeháková (2003) zjišťovala charakteristiky nejbližšího přítele na české populaci, kdy pro jedince bylo nejdůležitější, aby si se svým nejbližším kamarádem opravdu rozuměli. Dále zmiňovali jako důležité, aby jim bylo v přítomnosti kamaráda příjemně, aby jim byl kamarád ochoten pomoci a v neposlední řadě také, aby je nejbližší přítel intelektuálně obohacoval. Dále zjistila, že nejbližším přítelem byl nejčastěji člověk stejného pohlaví, věkové kategorie a míry vzdělání, kdy však 14 % respondentů uvedlo, že nemá blízkého přítele.

Z hlediska velikosti přátelské sociální sítě mluví Dunbar (2018) o přibližně 5 nejbližších a 10 blízkých přátelích, mezi které rozdělujeme dohromady cca 60 % (40 % mezi nejbližší a 20 % mezi blízké přátele) našeho času a emocionálního kapitálu. Autor definuje blízkost vztahu i z hlediska frekvence kontaktu, kdy s nejbližšími přáteli jsme v kontaktu v průměru alespoň jednou týdně a s blízkými přáteli nejméně jednou měsíčně. V případě dlouhodobého nižšího kontaktu může docházet k rozpoutávání blízkých vazeb s přáteli, jelikož přátelské vztahy jsou na rozdíl od rodinných vazeb méně resilientní vůči nedostatku kontaktu.

Stabilita přátelství a počet přátel se mění v průběhu lidského života. Jedinci na prahu mladé dospělosti mají v průměru širší přátelskou síť oproti lidem ve starší dospělosti (např.

Dunbar, 2018; Gillespie et al., 2015; Smith et al., 2003). Zlom přichází okolo 30. roku věku, kdy u většiny lidí dochází ke snižování počtu přátel a dočasné stabilizaci počtu přátel (k dalšímu poklesu dochází opět na prahu starší dospělosti). Nejčastějším vysvětlení bývá narůstání pracovních a rodinných povinností, které snižují čas a emocionální kapitál potenciálně věnovaný přátelům (Gillespie et al., 2015).

Co se týče mezipohlavních rozdílů, v literatuře (např. Aukett et al., 1988; Wright, 1982) se leckdy uvádí, že ženská přátelství jsou charakterizována sebeodhalením a vzájemným poznáváním, kdežto mužská přátelství jsou charakterizována společnými aktivitami. Nicméně Wright (1982) poukazuje na to, že zjištění o rozdílech v přátelství mezi muži a ženami jsou často na hranici signifikance a také dodává, že i tyto rozdíly ubývají s tím, jak se zvyšuje délka přátelství. Gillespie et al. (2015), která provedla výzkum pomocí dotazníkových metod na 25 185 respondentech z USA, také podporuje, že kvalita přátelského vztahu⁹ se z hlediska mezipohlavních rozdílů u žen a mužů neliší. V čem však můžeme spatřovat rozdíly je počet nejbližších přátel, kdy ženy mají oproti mužům průměrně více nejbližších přátel (Dunbar, 2016), specificky muži mají v průměru pět a ženy sedm nejlepších přátel (Stiller & Dunbar, 2007).

Z pohledu smíšených přátelství, u heterosexuálních jedinců čelí přátelé větším komunikačním výzvám, kdy obvykle na začátku přátelského vztahu dochází k definování hranic, tedy zda se jedná čistě o vztah přátelský (Meara, 1989). Ačkoliv jsou smíšená přátelství specifická tím, že někteří jedinci je zahajují s vidinou zahájení partnerského vztahu (Bleske-Rechek et al., 2012), ve většině případů se jeví, že jedinci zahajují smíšená přátelství ze stejných důvodů jako je tomu u přátelství mezi stejnými pohlavími (tedy např. trávení společného času, příjemná společnost či vzájemné konverzace); (Bleske-Rechek & Buss, 2001).

Adams (2005) se ve svém výzkumu zaměřil na srovnání charakteristik přátelských vztahů na základě mezikulturních rozdílů, konkrétně u ghanských a amerických dospělých jedinců. Zjistil, že američtí dospělí měli širší přátelskou síť, kdy však více zohledňovali rozlišnou blízkost napříč přátelskými vztahy a kladli důraz zejména na důvěru v přátelství. Ghanští participanti byli oproti tomu více opatrní ve svých přátelských vztazích, kdy negativně nahlíželi jak na příliš vysoký počet přátel, tak na absenci přátelského vztahu a za klíčový aspekt v přátelských vztazích vnímali vzájemnou pomoc. Svou opatrnost vysvětlovali tím, že přátelství může být problematické v případě, kdy jedince příliš odvádí od jeho pracovních

---

⁹ Kvalita přátelství zahrnuje charakteristiky přátelského vztahu, jako je například intimita, podpora, péče, trávení společného času či validace druhého (Flannery & Smith, 2017).

povinností a rodiny. Lze tedy usuzovat, že v případě kolektivistických kultur, kde je větší důraz na soudržnost rodiny, jsou přátelství vnímána spíše druhotně, což se může odrážet právě v užší přátelské sociální síti. Oproti tomu v kulturách individualistických, kde je na blízké vztahy pohlíženo zejména skrze jejich blízkost, se mohou přátelské vztahy z hlediska kvality prolínat se vztahy mezi rodinnými příslušníky.

Na závěr této kapitoly bychom rádi uvedli, že v rámci této práce nerozlišujeme mezi pojmy přátelství a kamarádství, jelikož jsou v této práci brány za ekvivalenty. Dále, Dunbar (2018) poukazuje také na to, že za nejbližší přátele můžeme označovat i členy své rodiny či partnera. Řeháková (2003) na svém vzorku popisuje, že většina jedinců považovala za nejbližšího přítele jedince, s nímž nebyla v příbuzenském vztahu, avšak čtvrtina respondentů označila za nejbližšího přítele právě někoho z příbuzných.

2. Vliv sociálních sítí na výběr partnera

Vliv sociálních sítí na výběr partnera se dle Wrighta a Sinclaira (2012) může projevovat čtyřmi způsoby. Zaprvé vytvářejí sociální normy, které odkazují k tomu, jak by výběr partnera měl ideálně vypadat. Etcheverry a Agnew (2004) zkoumali souvislost mezi subjektivními normami a závazkem k začínajícímu partnerskému vztahu. Subjektivní normy jsou v tomto kontextu definovány právě jako vnímaná normativní přesvědčení člena sociální sítě týkající se daného vztahu, vážená motivací vyhovět danému členu sociální sítě. V rámci jejich longitudinální studie na vysokoškolských studentech (N = 304), kteří aktivně randí, zjistili, že subjektivní normy jsou významným prediktorem závazku vůči začínajícímu partnerskému vztahu.

Členové sociálních sítí mohou také přímo působit jakožto prostředníci mezi potenciálními partnery. V takovém případě hovoříme o tzv. kooperativních námluvách, kdy si např. přátelé vzájemně vypomáhají při snaze potenciálního partnera zaujmout (Wright & Sinclair, 2012). Ackerman a Kenrick (2009) zkoumali právě kooperativní chování v rámci snahy zaujmout potenciálního partnera. Zjistili, že ačkoliv ženy obecně spolupracují více než muži, můžeme pozorovat kooperativní chování u obou pohlaví. V závislosti na pohlaví se však lišilo kooperativní chování. Ženy častěji využívají své přátele k vytváření bariér v rámci partnerského výběru, s cílem zvýšení pravděpodobnosti spárování se s jedincem s vysokými kvalitami a se zájmem o dlouhodobý partnerský vztah (předpokladem je, že jedinci se zájmem o krátkodobý vztah nebudou motivováni bariéry překonávat). Oproti tomu muži využívají nejčastěji své přátele právě k prolomení těchto bariér. Zajímavostí také je, že tyto pohlavní odlišnosti se týkají pouze jedince, kterého se výběr partnera přímo týká, jelikož přátele obou pohlaví zaujímají oba typy kooperativního chování v závislosti právě na pohlaví daného jedince.

Dále je zmiňována tzv. manipulace s atraktivitou, kdy blízké personální okolí vyjadřuje svůj názor ohledně potenciálních partnerů či na vznikající partnerský vztah (Wright & Sinclair, 2012). Sinclair et al. (2015) vyzdvihují, že zpětná vazba na potenciálního partnera stran přátel a rodičů má vliv, v souladu právě s názorem členů sociální sítě, zejména na jedince s nízkou reaktancí. Tito jedinci dávali v rámci paradigmatu virtuální hry nižší hodnocení potenciálním partnerům v momentech, kdy tito partneři nebyli jejich sociálními sítěmi schvalováni. Chang a Chan (2007) se ve své studii zaměřili na zdůvodnění vstupů do manželství u tchajwanských párů (N = 70). Konkrétně 26 % tchajwanských novomanželů jakožto zdůvodnění zmiňovalo schválení stran sociálních sítí, zejména rodiči. Zároveň zjistili, že u respondentů, kteří nepocíťovali schválení především od rodičů, se závazek vstupu do manželství více odkládal.

Své výsledky srovnali i s výzkumy z individualistické kultury, konkrétně s provedenými v USA, kde schválení sociálními sítěmi bylo jakožto zdůvodnění vstupu do manželství zaznamenáno u 20 % až 24 % respondentů. Zároveň je nutné dodat, že v individualistických společnostech je za významnější považován názor přátel před rodinnými příslušníky (Zhang & Kline, 2009), tudíž se v kontextu amerických respondentů bavíme spíše o schválení přáteli než rodiči.

V neposlední řadě se mohou naši blízcí angažovat do partnerského výběru skrze přímou iniciaci, kdy aktivně vytváří situace, ve kterých se potenciální partneři mohou seznámit (Wright & Sinclair, 2012). Ve studii Cacioppo et al. (2013) bylo seznámení skrze přátelskou síť uváděno mezi Američany hned na druhém místě po seznámení v práci, kde se skrze přátele seznámilo mezi lety 2005 až 2012 19 % respondentů. Toto rozlišení může však být problematické, jelikož i kolegy leckdy zahrnujeme do naší přátelské sítě, tudíž může docházet ke značnému překryvu. Rosenfeld et al. (2019) mluví o trendu, kdy od konce druhé světové války až po rok 2009 bylo seznámení prostřednictvím přátel nejčastějším způsobem seznámení partnerů v USA (v nynější době je před seznámením přáteli citováno online seznamování). Procento respondentů, kteří se seznámili tímto způsobem variovalo od 21 % do 40 %, kdy v roce 2017 se zastoupení rovnalo 20 % (pro porovnání se skrze rodinné příslušníky v témže roce seznámilo 7 % respondentů). Tento typ seznámení může být pro jednotlivce výhodný zejména z toho důvodu, že dochází přáteli již k tzv. „předvýběru“, kdy si jsou přátelé, případně rodinní příslušníci, dobře vědomi osobnostních rysů daných jedinců. Tento předvýběr může v ideálním případě tedy vést k tomu, že zvyšuje pravděpodobnost kompatibility partnerů (Rosenfeld & Thomas, 2012).

Wright a Sinclair (2012) se přímo zaměřili na srovnání vlivu rodičů a přátel v rámci partnerského výběru. Vycházeli z předpokladu teorie sociální výměny, která v tomto kontextu říká, že vlivnější názor bude toho jedince, od něhož získávají více zdrojů. V situaci, kdy se jedinec setká s rozdílnými názory od svých přátel a rodinných příslušníků, tedy zvažuje jednak zdroje, které od nich získává i zdroje, které může svým rozhodnutím potenciálně ztratit. Dle autorů se mladí dospělí spoléhají spíše na jejich přátele z hlediska zdrojů relevantních pro partnerský vztah (např. poskytování rad, dohazování), čímž vysvětlují převažující vliv přátel na výběr partnera. Zároveň však dodávají, že významnější vliv rodičů může být u těch mladých dospělých, kteří v porovnání s přáteli dostávají více zdrojů od rodičů. Teorie sociální výměny nám tedy může pomoci pochopit rozdílná zjištění ohledně míry vlivu členů našich sociálních sítí. V rámci jejich výzkumu (N = 228 studentů) s využitím paradigmatu virtuální seznamovací hry podpořili předpoklad, ze kterého vycházeli, a to sice, že nezávislí mladí dospělí byli více

ovlivnění svými přáteli oproti těm, kteří stále dostávají více zdrojů (např. finančních) od svých rodičů. Zároveň zjistili, že větší vliv na jejich rozhodnutí v rámci potenciálního výběru partnera měl souhlas jejich přátel či rodičů, který zvyšoval pozitivní hodnocení možného partnera, oproti nesouhlasu.

Blair a Pukall (2015) také zkoumali srovnání vlivu rodičů a přátel v rámci partnerského výběru, kdy se však zaměřovali i na zohlednění LGBT+ komunity. Jejich studie spočívala ve čtení hypotetických scénářů, kde nebyl současný partner, se kterým participanti (N = 698) randili, rodiči či přáteli schvalován, a kteří jim zároveň doporučili, aby vztah ukončili. U homosexuálních párů se jeví, že je méně pravděpodobné, aby svůj vztah ukončili na základě názoru rodičů, kdy větší důraz kladli na tzv. „vybranou rodinu“, tedy přátele. U heterosexuálních jedinců se pravděpodobnost potenciálního ukončení vztahu na základě názoru rodičů zvýšila tehdy, když se jednalo o single věřící respondentku z kolektivistické kultury, která již měla více partnerských vztahů, avšak se s rodičovským nesouhlasem setkala poprvé. Autoři této studie také doplňují, že bychom na vliv rodičů a přátel neměli nahlížet perspektivou, zda mají větší vliv na partnerský výběr rodiče, či přátelé, nicméně si pokládat otázku „Za jakých podmínek převažuje vliv jedné ze skupin?“.

2.1 Vliv přátel na výběr partnera

Ačkoliv je seznámení skrze či s pomocí přátel jednou z nejčastějších forem seznámení, je tato problematika stále velmi neprozkoumaná. Z literatury zaměřující se na srovnání vlivu rodičů a přátel lze s důrazem na přátele shrnout následující. Parks (2017) poukazuje na skutečnost, že zejména v západních kulturách se v rámci výběru partnera mladých dospělých angažují spíše přátelé než rodinní příslušníci. Toto tvrzení podporují i další autoři (např. Cacioppo et al., 2013; Rosenfeld et al., 2019; Zhang & Kline, 2009). Vliv přátel lze významněji pozorovat u mladých dospělých, kteří již nejsou závislí na zdrojích od svých rodičů (Wright & Sinclair, 2012). Dalšími faktory, které ovlivňují, zda bude převažovat vliv přátel nad rodiči je pohlaví, sexuální orientace, partnerský status, náboženské vyznání a názory na předchozí partnerské zkušenosti. Vliv přátel oproti vlivu rodičů by tedy měl mít největší dopad na nevěřícího homosexuálního muže z individualistické kultury v partnerském vztahu, který se již setkal s negativními názory ohledně svých partnerů od svých rodičů a zároveň již není na zdrojích svých rodičů závislý.

V souladu s efektem sociálních sítí ovlivňují podporující vstupy přátel pozitivně vnímání potenciálního partnera. Oproti tomu interferenční vstupy vedou k nižšímu hodnocení téhož jedince (např. Sinclair et al., 2015; Wright & Sinclair, 2012). Zároveň se však jeví, že u interferenčních vstupů jsou dopady méně intenzivní oproti vstupům pozitivním (Wright

& Sinclair, 2012). Není to však ve smyslu Romea a Julie efektu, tedy že by daný jedinec naopak zesíleněji pozitivně hodnotil potenciálního partnera, nýbrž u interferenčních vstupů častěji nepozorujeme reakci či dopady na partnerský výběr v porovnání se vstupy podporujícími.

Výzkumy týkající se pouze vlivu přátel na partnerský výběr jsou zaměřeny na adolescentní populaci. Při jejich interpretaci však musíme brát v potaz otázku, nakolik jsou tato zjištění zobecnitelná i na dospělé populaci s ohledem na vývojové milníky spojené právě s adolescentním věkem. La Greca a Mackey (2007) nahlíželi na kvalitu a kvantitu přátelských vztahů jakožto na jeden z prediktorů angažování se do randění a jeho průběhu. Jejich výzkumu se účastnilo 781 amerických adolescentů (15–19 let), kteří vyplnili dotazníky měřící jejich úroveň úzkosti v situacích seznamování a mapující informace ohledně jejich přátelských vztahů (počet, zastoupení pohlaví a kvalita těchto vztahů) a jejich partnerských vztahů. Adolescenti, kteří měli více blízkých přátel, mezi nimiž bylo vysoké zastoupení přátel opačného pohlaví, vykazovali signifikantně nižší hodnoty úzkosti ze seznamování (tzv. *dating anxiety*). Tito adolescenti se také méně vyhýbali situacím, kde mohlo potenciálně docházet k seznamování se s opačným pohlavím. Významným prediktorem vyhledávání randění a nižší úzkosti ze seznamování byla také kvalita přátelského vztahu. Adolescenti, kteří popisovali více negativních interakcí (např. konflikty) se svým nejbližším kamarádem stejného pohlaví, reportovali vyšší úzkost ze seznamování i vyhýbání se situacím, kde by mohlo k seznámení dojít. Oproti tomu přátelství, kde převažují pozitivní interakce (např. projevy náklonnosti) poskytovala respondentům emocionální podporu, což snižovalo jejich úzkost ze seznamování a zvyšovala jejich zapojování se do situací, kde zpravidla dochází k seznámení se s opačným pohlavím. K podporujícím závěrům došly i další studie (např. Collins et al., 2009; Connolly et al., 2000; Kuttler & La Greca, 2004).

Collins et al. (2009) vnímá přátelské vztahy v adolescentním věku jako zásadní v dalších aspektech ve vztahu k iniciaci partnerských vztahů. Na přátelské vazby můžeme nahlížet jako na prototyp interakcí, kterými bude v následném partnerském vztahu adolescent procházet a v rámci nichž si může bezpečně vyzkoušet, jak regulovat své emoce a korigovat své prožívání v kontextu blízkých interpersonálních vztahů. Přátelé zároveň slouží jednak jako zdroj sociální opory při navazování partnerských vztahů, tak i jako modely seznamování se. Wood et al. (2002) popisuje, že se v průběhu dospívání adolescenti nejčastěji obrací ohledně informací o možnostech seznámení se a následného randění právě na přátele. Zároveň na adolescentní jedince má názor přátel největší vliv ve srovnání s rodiči, učiteli sexuální výchovy a médií.

3. Vliv sociálních sítí na kvalitu a stabilitu partnerského vztahu

V prvé řadě nejdříve operacionalizujeme pojmy, kterými se budeme v této kapitole zabývat. V odborné literatuře se pojmy spokojenost vztahu a kvalita vztahu často zaměňují (např. Fincham & Rogge, 2010). V rámci této práce však vycházíme z multidimenzionálního pojetí kvality vztahu, konkrétně z tzv. vztahového (v české literatuře také jako manželského či dyadického) přizpůsobení, které vyjma spokojenosti v partnerském vztahu zahrnuje i další fenomény. V originálním pojetí je vztahové přizpůsobení vnímáno jako vztahový proces a současně kvalitativní zhodnocení výsledného stavu, které vyjma partnerské spokojenosti zahrnuje navíc partnerskou shodu, partnerskou kohezi a afektivní projevy mezi partnery (Spanier, 1976). Partnerskou stabilitu můžeme definovat jako nepoškozený stav manželství či partnerství (Larson & Holman, 1994). Tento pojem tedy nejčastěji odkazuje zejména k dlouhodobosti vztahu, případně ke zvažování rozchodu v jeho průběhu (Bryant & Conger, 1999).

Vzhledem k tématu diplomové práce se zaměříme na vliv členů sociálních sítí na výše definované partnerské fenomény. Sprecher a Felmler (1992) longitudinálně zkoumaly, jak podpora ze stran rodičů a přátel ovlivňuje kvalitu a stabilitu partnerských vztahů mladých dospělých. Participanti (N = 101 párů) z americké univerzity v průběhu dvou let opakovaně vyplnili dotazníky zjišťující podporu stran rodičů a přátel, vztah s rodiči a přáteli partnera, lásku, spokojenost a závazek vůči partnerskému vztahu. S ohledem na kvalitu vztahu lze z jejich výsledků interpretovat, že podpora členů sociálních sítí je významným prediktorem vnímání kvality vztahu, kdy nárůst podpory vede k nárůstu spokojenosti, lásky a závazku ve vztahu a analogicky i reverzně u poklesu podpory. Zároveň vnímaná podpora od vlastních rodičů a přátel má větší vliv na spokojenost, lásku a závazek než vnímaná podpora od rodičů a přátel partnera. V rámci stability partnerského vztahu se z výsledků jeví, že čím více podpory se především ženám dostávalo od rodičů a zejména přátel, tím stabilnější byl jejich vztah. Významnější vliv na stabilitu vztahu zaznamenaného u žen si vysvětlujeme intenzivnějšími vstupy rodičů právě na partnerské vztahy svých dcer oproti synům (např. Apostolou & Papageorgi, 2014; Perilloux et al., 2008; Sprecher & Felmler, 1992).

Obdobný výzkum provedli i Bryant a Conger (1999), kteří se však zaměřovali na sezdané páry z USA (N = 451 rodin, M = 38 let), které byly v manželství v rozmezí od 14 do 37 let. V průběhu čtyř let vždy dvakrát ročně vyplnili manželé dotazníky zjišťující podporu od členů sociálních sítí, vztahy mezi nimi a danými členy, spokojenost, závazek a stabilitu. Navíc byl s manželi veden rozhovor zaměřený na sociodemografické a vztahové údaje. V souladu

s efektem sociálních sítí, vyšší podpora od členů sociálních sítí manželů vedla k vyšší spokojenosti, závazku a stabilitě. Oba články tedy poskytují podporu pro argument, že naši blízcí hrají, minimálně v individualistických kulturách, významnou roli v průběhu partnerských vztahů jedinců bez ohledu na věk ovlivňovaných či dlouhodobost partnerského vztahu.

3.1 Vliv přátel na kvalitu partnerského vztahu

Obdobně jako u druhé kapitoly se nejprve zaměříme na studie zohledňující vliv rodičů i přátel právě na kvalitu partnerského vztahu. Parks et al. (1983) na 193 amerických studentech v partnerských vztazích pomocí dotazníkových metod zkoumali, nakolik podpora rodinných příslušníků a přátel, jejich i partnera, a zároveň frekvence a blízkost kontaktu ovlivňují citovou vazbu, množství stráveného času a perspektivu partnerského vztahu. Podpora od blízkých respondentů, avšak i podpora od blízkých jejich partnerů, zvyšovala společně strávený čas partnerů a pozitivně ovlivňovala jejich citovou vazbu a vnímanou perspektivu vztahu. Zároveň zaznamenali vyšší závazek u těch partnerů, jejichž sociální sítě byly vzájemně propojeny a se kterými byli častěji v kontaktu. Autoři zohledňovali i rozdíly mezi přáteli a rodinnými příslušníky, kdy nejvíce podporující skupinou byla rodina respondenta, následovaná přáteli respondenta, rodinou partnera a nejkritičtější skupinou byli přátelé partnera. Pouze partnerovi přátelé vyjadřovali svůj nesouhlas s partnerem. Otázkou však zůstává, nakolik jsou výsledky studie ovlivněny výběrem respondentů, jelikož jejich výběr přátel a rodinných příslušníků, kteří byli ve výzkumu zohledněni si vždy určovali právě respondenti. Je tedy možné, že respondenti cíleně nevybírali takové jedince, u kterých vnímají nesouhlas vůči svému partnerskému vztahu.

Další výzkumy také podporují vliv blízkých jedinců na kvalitu partnerského vztahu. Sinclair et al. (2015) studovali, jaký vliv mají schvalující, neutrální, či nepodporující vstupy rodičů a přátel na vnímanou lásku a závazek vůči partnerovi. Na vzorku o 858 studentech z americké univerzity, opět pomocí dotazníkových metod, podpořili efekt sociálních sítí, tedy že jedinci s vyšší podporou od svých rodinných příslušníků a přátel projevují více lásky a závazku vůči svému partnerovi. Následně provedli experiment, ve kterém participanti (N = 340 amerických studentů) četli čtyři hypotetické scénáře, ve kterých manipulovali se zdrojem názoru na vztah (rodič vs. kamarád) a typem názoru (schválení vs. neschválení). Vyjma podpoření zjištěných poznatků z předešlé studie popisují i opačnou tendenci, tedy že neschválení blízkým vede ke snížení vnímané lásky a závazku k (potenciálnímu) partnerovi. Navíc zjistili, že v momentě, kdy jsou názory rodičů a přátel interferenční, jedinec častěji oba názory nebere v potaz a spoléhá se pouze na svůj názor ohledně (hypotetického) partnera. S ohledem na zjištění ohledně chování v případě interference je však nezbytné zvažovat,

nakolik je přenositelné i do reálných situací vzhledem ke skutečnosti, že výsledky jsou interpretovány na základě hypotetických scénářů. Výzkumy (např. Baumeister et al., 2007; Camerer & Mobbs, 2017) totiž uvádí, že se chování (i nervová aktivita) jedince v hypotetických a reálných situacích liší.

Z hlediska výzkumů, které srovnávaly vliv rodičů a přátel na jedincích aktuálně se nacházejících v partnerských vztazích, Rodrigues et al. (2017) na vzorku o 630 portugalských jedinců v mladé dospělosti srovnávali pomocí dotazníkových metod právě vliv vnímané podpory přátel a rodičů na kvalitu partnerského vztahu. Zjistili, že vnímaná podpora přátel ovlivňovala kvalitu partnerského vztahu u mladých dospělých ve věku 18 až 21 let, kdežto u jedinců ve věku 22 až 25 let ovlivňovali kvalitu partnerského vztahu rodiče. U obou věkových skupin vnímaná podpora blízkého vedla ke zvýšení závazku, spokojenosti a investic do partnerského vztahu, a naopak ke snížení jedincem v partnerském vztahu vnímané kvality alternativ. Autoři výsledky zdůvodňují tím, že u jedinců na prahu dospělosti stále převládá vliv přátel s ohledem na potřeby spjaté s dospíváním (jako je například potřeba identifikace se skupinou přátel), kdežto u jedinců ve věku 22 až 25 let již převládá potřeba validace od rodičů, vzhledem k tomu, že jedinec má zájem o začlenění partnera do rodinného systému (Etcheverry & Agnew, 2004). Vysvětlením většího vlivu u jedinců ve věku 22 až 25 let však může také být míra závislosti mladého dospělého na zdrojích rodiče (Wright & Sinclair, 2012). Blair et al. (2018), kteří se zaměřili přímo na srovnání vlivu přátel a rodičů na well-being partnerského vztahu (N = 1 281), zaznamenali signifikantní vliv pouze u přátel. Převažující vliv přátel vysvětlují právě věkem participantů. Vzhledem k věkovému průměru (M = 30 let) lze předpokládat, že většina z participantů již byla na zdrojích rodičů nezávislá, proto u nich vliv přátel převažuje (Wright & Sinclair, 2012).

Co se týče studií zkoumající pouze vliv přátel, výzkumy se orientují na to, zdali a případně jak ovlivňuje sdílení informací z partnerského vztahu a jejich následné rozebírání (tzv. *marriage/relationship work*) s přáteli vnímanou kvalitu partnerského vztahu. Helms et al. (2003) na základě rozhovorů se 142 manželskými páry z USA s průměrnou délkou vztahu 19 let zjistili, že ačkoliv se svými přáteli své partnerské vztahy sdílejí a probírají obě pohlaví, častěji a více do hloubky probírají své partnerské vztahy s přáteli ženy oproti mužům. Ženy nahlíží jak na svého partnera, tak na své nejbližší přátele jako na své důvěrníky, avšak muži se nejvíce svěřují právě svým partnerkám a s nejbližšími přáteli řeší své vztahy spíše okrajově. Tato skutečnost se následně odráží i do jejich spokojenosti v partnerství. Ženy, které více probírají svůj partnerský vztah s nejbližším kamarádem či kamarádkou než s manželem,

pocitují méně lásky a zároveň zaznamenávají častější neefektivní konflikty s partnerem. K obdobným zjištěním dospěly i Jensen a Rauer (2014), které také zaznamenaly nižší vnímanou lásku a závazek u partnerů v mladé dospělosti (N = 106), kteří své vztahy probírali častěji se svými nejbližšími přáteli než přímo s partnery. Zároveň zjistily, že v momentě, kdy s partnerem ohledně partnerského vztahu dostatečně, pravidelně a efektivně komunikujeme, intenzita probírání s přáteli již nemá signifikantní vliv na kvalitu partnerského vztahu. Také se zaměřily na rozdíly v návaznosti na pohlaví, nicméně vyjma toho, že muži častěji sdílejí v případě partnerské spokojenosti než nespokojenosti, žádné signifikantní mezipohlavní rozdíly nebyly zjištěny. Rozlišná zjištění ohledně mezipohlavních rozdílů lze vysvětlit jednak věkem respondentů (v rámci prvního výzkumu střední dospělost, v druhém mladá dospělost) či odlišnou partnerskou spokojeností (v prvním výzkumu větší rozptyl spokojenosti, ve druhém velmi partnersky spokojený vzorek).

Julien et al. (2000) v laboratoři pozorovali 88 žen a mužů v dlouhodobých partnerských vztazích při konverzaci ohledně jejich vybraného partnerského problému s jejich nejbližšími přáteli. Následně participanti vyplnili dotazník manželského přizpůsobení. Shledali, že přátelé mohou být obzvláště nápomocní v situacích konfliktu mezi partnery či v rámci zkvalitňování partnerského vztahu skrze zdůrazňování pozitivních aspektů vztahu či partnera v situacích, kdy je jeden z partnerů příliš zahlcen pouze negativy. Na nejbližší přátelé tedy můžeme nahlížet i jako na stabilizátory dlouhodobých partnerských vztahů v situacích konfliktu. Nicméně je nutné zmínit, že rozhovory probíhaly v laboratorním prostředí, tudíž přátelé nemuseli jednat vždy autenticky v projevoování i negativních názorů na partnerský vztah či partnera jejich blízkého.

V neposlední řadě autoři (např. Etcheverry et al., 2013; Feilmlee, 2001; Lehmilller & Agnew, 2007; Paterson et al., 2015) popisují faktory, které vedou ke ne/schválení partnerského vztahu přáteli. Etcheverry et al. (2013) provedli experiment, který ukázal, že nejvýznamnějším prediktorem pro schválení partnera je přáteli vnímaná spokojenost ve vztahu. Dalšími prediktory jsou přáteli vnímané alternativy a u žen i přáteli vnímané investice. Oproti tomu přáteli vnímaný partnerský závazek není shledán jakožto signifikantní prediktor schválení partnerského vztahu. Tento poznatek je dle nás zajímavý zejména z toho důvodu, že přátelé a partneři mohou vnímat odlišně spokojenost, alternativy a (u žen i) investice partnerů, tudíž schválení partnerského vztahu může být do značné míry nezávislé na prožívání a chování partnerů. Dalším prediktorem schválení je pokud jsou oba partneři ze stejných sociálních skupin, případně vnitroskupinové normy respektující partnerské vztahy napříč různými

sociálními skupinami (např. respektování vztahu partnerů odlišných ras přáteli); (Paterson et al., 2015).

Naopak prediktorem pro neschválení může být žárlivost kamaráda, ať už romantická či přátelská. V případě přátelské žárlivosti se nejčastěji jedná o obavy ze snížené frekvence společně stráveného času s kamarádem (Felmlee, 2001). U romantické žárlivosti usiluje kamarád o jednoho z partnerů (Etcheverry et al., 2013). Dalšími prediktory neschválení jsou rozdíly mezi partnery, ať už se jedná o partnerské vztahy jedinců z různých sociálních skupin (zejména pokud jde o odlišnou rasu partnerů); (Paterson et al., 2015), s výrazným věkovým rozdílem mezi partnery (operacionalizovaný jako 10 a více let); (Lehmiller & Agnew, 2007) či s rozdílným sociálním statutem (Miller et al., 2004). V neposlední řadě se také stejnopohlavní páry setkávají s častějším neschválením jejich partnerského vztahu (Lehmiller & Agnew, 2007).

3.2 Vliv přátel na stabilitu partnerského vztahu

V rámci této kapitoly můžeme zvažovat čtyři hlavní faktory, které blízcí jedinci využívají k ovlivnění stability partnerského vztahu. Pozitivními faktory, tedy vedoucími k udržení partnerského vztahu jedinců, jsou schválení/podpora vztahu a začlenění do sítě. Ideálním stavem tedy je situace, kdy je pár dostatečně přímo i nepřímo podporován a zároveň jsou jejich sociální sítě propojeny (tedy, že se partner dobře zná s přáteli druhého partnera). Tyto faktory také přispívají k udržení partnerského vztahu v momentech partnerských krizí. Oproti tomu negativními faktory jsou neschválení/nedostatek podpory a alternativní společnost. V případě, kdy není partner či partnerský vztah dostatečně schvalován a zároveň nám přátelé mohou poskytnout alespoň částečné uspokojení potřeby emocionální blízkosti, můžeme na tyto faktory nahlížet jako přispívající k rozpadu vztahu (Felmlee, 2001).

Hogerbrugge et al. (2013) se orientovali na souvislost mezi rozpadem dlouhodobých partnerských vztahů a prevalencí rozvodů v sociální síti páru, překryvem sociálních sítí a množstvím sociálního kapitálu v sociální síti páru (odpovídá zdrojům, které získáváme skrze vztahy s druhými). Na základě dat z celostátní longitudinální reprezentativní studie z Nizozemí (N = 4090, 18–79 let) zjistili, že vyšší rozvodovost rodinných příslušníků (rodičů a sourozenců) zvyšovala pravděpodobnost rozchodu partnerů. Avšak počet rozvedených přátel neměl signifikantní vliv na rozpad párů. Vliv pouze přátel oproti rodinným příslušníkům byl však nalezen u překryvu sítí, kde byl pozitivním prediktorem udržení vztahu, zejména u párů nesezdaných. Partneri, kteří nemají společné přátele, či se s nimi vzájemně nenavštěvují, měli dvakrát větší pravděpodobnost, že svůj vztah ukončí oproti těm, kteří se svými přáteli i přáteli

partnera vzájemně navštěvují. U množství sociálního kapitálu od přátel záleželo, zda byl dostupný oběma partnerům, či pouze jednomu z nich. V případě, kdy se dostávalo např. podpory oběma z partnerů, snižovala se pravděpodobnost ukončení vztahu. V situaci, kdy se však sociálního kapitálu dostávalo pouze jednomu z partnerů, pravděpodobnost rozchodu se zvyšovala. Tento pozorovaný efekt se vysvětluje tak, že na sociální kapitál poskytovaný pouze jednomu partnerovi můžeme nahlížet jakožto na alternativu k současnému vztahu. Z tohoto článku tedy lze shrnout, že partnerská stabilita je negativně ovlivněna v případě, kdy partneři nemají společné přátele, či přátele poskytují sociální kapitál pouze jednomu z partnerů.

Sprecher a Felmler (2000) se v rámci překryvu sociálních sítí partnerů zaměřovaly i na vliv harmonického či disharmonického vztahu jedince s rodiči a přáteli partnera a na schvalování vztahu blízkými na stabilitu partnerského vztahu. Na základě dat z longitudinální studie (N = 101 párů v mladé dospělosti) zjistily, že mezi páry, které se v průběhu rozešly bylo signifikantně více těch, u nichž rodiče i přátele rozchod podporovali, než by ho rozmlouvali. Zejména neschválení partnerského vztahu participantů přáteli bylo významným prediktorem rozchodu, kdy signifikantní nálezný byl u obou pohlaví, avšak větší vliv byl sledován u žen. Co se týče převažujícího vlivu rodičů, významný byl vzájemný vztah mezi partnerem jedince a rodiči daného jedince. Páry, u kterých k rozchodu nedošlo, vykazovaly harmonický vztah s rodiči druhého partnera, oproti párům, které se rozešly a označovaly své vztahy s rodiči partnera za disharmonické. Dle výsledků je tedy pro stabilitu partnerského vztahu důležité mít harmonické vztahy s rodiči partnera a vnímat schválení partnerského vztahu od přátel.

Ohledně vlivu schválení partnerského vztahu blízkými jedince provedli Le et al. (2010) metaanalýzu mapující prediktory rozpadu partnerských vztahů, do které zahrnuli 137 studií (všechny však z individualistických kultur, jmenovitě USA, Kanady a států Evropy). Podpora od blízkých partnerů byla významným prediktorem stability vztahu, kdy u jedinců, jimž se podpory jejich vztahu nedostávalo, docházelo častěji k rozchodu. Autoři se také zaměřili na vliv překryvu sociálních sítí (tzn. nakolik se partner zná s přáteli a rodinnými příslušníky svého partnera), kdy však nebyl nalezen signifikantní vztah mezi překryvem a stabilitou partnerského vztahu.

Vliv neschválení blízkých jedinců na stabilitu partnerského vztahu lze zkoumat také skrze marginalizované osoby, mezi které právě nejčastěji spadají páry s významným věkovým rozdílem, odlišnou rasou a páry stejnopohlavní. Lehmler a Agnew (2007) se ve svém longitudinálním výzkumu, trvajícím sedm měsíců, zaměřili na 148 potenciálně marginalizovaných osob, kteří se v době počátku výzkumu nacházeli v partnerských vztazích.

Součástí výzkumného vzorku bylo i 68 osob v heterosexuálních vztazích bez významného věkového rozdílu a stejné rasy. Na základě dotazníkových šetření zjistili, že mezi partnery, kteří se v průběhu studie rozešli, bylo signifikantně více marginalizovaných osob oproti nemarginalizovanými. Než obecná sociální marginalizace ze strany společnosti je významnějším prediktorem stability partnerského vztahu vnímaná marginalizace stran úzké sociální sítě, zejména rodiči a přáteli. Jejich marginalizace je významným prediktorem stability vztahu, jelikož snižuje úroveň závazku partnerů. U párů, u kterých k rozchodu nedošlo, taktéž vnímaná marginalizace snižovala závazek vůči partnerskému vztahu, a to více než vnímaná spokojenost ve vztahu, kvalita alternativ a velikost investice do vztahu. K podobným zjištěním došli i Brooks a Ogolsky (2017), kteří se zaměřovali na srovnání potenciálně marginalizovaných a nemarginalizovaných partnerských vztahů mladých dospělých, konkrétně na páry odlišné (N = 60) a stejné (N = 172) rasy. Na základě longitudinální studie trvající sedm měsíců pomocí rozhovorů podpořili předpoklad, že členové sociální sítě mění úroveň závazku v závislosti na jejich ne/schválení vztahu či partnera. Zjištění je přenositelné i na adolescentní populaci, kdy Wang et al. (2006) popisují hojnější rozchody u mezirasových partnerství v návaznosti na neschválení blízkými partnerů. Ovlivňování stability vztahu skrze míru závazku můžeme pozorovat i v opačném směru. Etcheverry et al. (2008) popisují, že v situaci, kdy jedinci (N = 254 mladých dospělých) vnímali podporu svého vztahu od svých blízkých, zvyšoval se tím jejich závazek vůči partnerskému vztahu, a tedy i snižovala pravděpodobnost rozchodu partnerské dvojice.

Z pohledu vlivu pouze přátel, Felmlee (2001) provedla longitudinální studii, v rámci níž v intervalu čtyř měsíců zkoumala pomocí dotazníkových metod vliv všech čtyř hlavních faktorů na stabilitu partnerského vztahu. Celkem se její studie zúčastnilo 290 amerických studentů, kdy u některých z nich (N = 44) dostala odpovědi i jejich nejlepších přátel. U (ne)schválení/(ne)podpoření vztahu zjistila, že ve srovnání se skutečným (ne)schvalováním je významnější vnímané (ne)schvalování partnera či partnerského vztahu přáteli. Oproti tomu propojenost sociálních sítí (tzn. nakolik se partner zná s přáteli svého partnera) není z pohledu respondentů významným faktorem ovlivňujícím délku a stabilitu partnerského vztahu. V neposlední řadě také zjistila souvislost mezi hodnocenou mírou blízkosti přátelského vztahu a pravděpodobností rozchodu. U respondentů, kteří své nejbližší přátele označili za velmi blízké, je riziko rozchodu vyšší ve srovnání s těmi, kteří své přátele vnímají za méně blízké. Toto zjištění autorka vysvětluje možným soupeřením mezi partnerem a nejbližším kamarádem o jedincovu přízeň a časovou investici.

Další autoři (Agnew et al., 2001; Felmlee, 2001; Loving, 2006; Murray et al., 2000) se věnovali tomu, nakolik se liší predikce délky trvání vztahu mezi přáteli a partnery a či predikce jsou přesnější. Agnew et al. (2001) se konkrétně na tuto problematiku zaměřili, kdy na vzorku 74 párů v mladé dospělosti a jejich přátel (N = 369) zjistili, že přátelé mají negativnější náhled na délku trvání vztahu oproti partnerským dvojicím nacházejících se v partnerském vztahu. Tato zjištění jsou v souladu s dalšími autory (např. Felmlee, 2001; Murray et al., 2000). Co se týče rozdílů v přesnosti predikce, z literatury se jeví, že jsou přátelé přesnější v jejich predikci oproti samotným jedincům nacházejících se v daném vztahu (např. Agnew et al., 2001; Felmlee, 2001). Zejména ženy kamarádky jsou ve své predikci velmi přesné oproti mužům kamarádům (Loving, 2006). Možným vysvětlením diskrepance ve vnímání délky trvání vztahu přáteli a partnery i v přesnosti predikce je míra investic do fungování vztahu (Agnew et al., 2001). Vzhledem k tomu, že přátelé mnohem méně investují do partnerského vztahu oproti partnerům, je jim umožněno nahlížet na vztah více nezaujatě. Přátelé tudíž více zohledňují i negativní aspekty partnerského vztahu, což vede k jejich přesnější predikci trvání daného vztahu.

Z výše popsaných studií tedy můžeme shrnout, že vliv schválení či podpory má pozitivní vliv na stabilitu partnerského vztahu, tedy že vnímaná podpora od blízkých vede k nižší pravděpodobnosti rozchodu (Etcheverry et al., 2008; Felmlee, 2001; Hogerbrugge et al., 2013; Le et al., 2010; Sprecher & Felmlee, 2000). Naopak neschválení je spojeno s vyšší pravděpodobností rozchodu partnerů (Brooks & Ogolsky, 2017; Lehmilller & Agnew, 2007). Co se týče vlivu začlenění partnerů do svých sociálních sítí (tzn. nakolik se partner a přátelé jedince znají), autoři se zde rozcházejí. Ku příkladu Hogerbrugge et al. (2013) popisuje významnost propojenosti přátelských sítí partnerů, která má pozitivní vliv na stabilitu vztahu. Nicméně další autoři signifikanci tohoto vztahu nepotvrzují (Felmlee, 2001; Le et al., 2010). Když porovnáme studie, u kterých dokážeme diferenciovat pouze vliv přátel od rodinných příslušníků, možným vysvětlením této diskrepance je, zda zvažujeme pouze nejbližší přátele či přátelskou síť obecně. Ve studii, která podporuje vliv překryvu přátelských sítí partnerů pracovali autoři pouze s nejbližšími přáteli (Hogerbrugge et al., 2013), avšak ve studii Felmlee (2001) byla zahrnuta celá přátelská síť. Je tedy možné, že z hlediska vlivu překryvu sítí jsou významní pouze naši nejbližší přátelé. Posledním faktorem, kterému jsme se v této kapitole věnovali je alternativní společnost. V případě, kdy jedinci dostávají alespoň částečné uspokojení své emocionální potřeby od svých přátel, zvyšuje se tím riziko rozchodu s jejich partnery (Felmlee, 2001; Hogerbrugge et al., 2013).

Výzkumná část

4. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu bylo prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů zmapovat vliv nejbližších přátel na výběr partnera a následnou kvalitu a stabilitu partnerského vztahu. Specificky jsme se zaměřili na srovnání vlivu přátel a rodinných příslušníků v partnerských vztazích jedinců. Doptávali jsme se, která témata jsou častěji probírána s přáteli a která s rodinnými příslušníky a na relativní důležitost názorů přátel či rodinných příslušníků ohledně partnerských vztahů respondentů s následným zdůvodněním této důležitosti. Následně jsme se věnovali vstupům přátel do výběru partnera a průběhu partnerského vztahu jedince a dopadům jejich vstupů na partnerský výběr, průběh a konec partnerského vztahu daného jedince. V neposlední řadě jsme se také zaměřili na motivaci přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu.

Vzhledem ke skutečnosti, že se převážná část dosavadní literatury věnovala vlivu rodinných příslušníků, zejména rodičů, naším cílem bylo rozšířit poznatky z oblasti vlivu členů sociálních sítí na partnerský výběr a partnerské vztahy o vliv přátel. Právě s ohledem na nízkou prozkoumanost tématu jsme zvolili kvalitativní přístup.

Ve studii jsme si pokládali následující výzkumné otázky:

- 1) Jaká témata ohledně partnerských vztahů jsou nejčastěji probírána s přáteli a jaká nejčastěji s rodinnými příslušníky?
- 2) V jakých tématech je upřednostňován názor přátel a v jakých rodinných příslušníků? Z jakého důvodu je upřednostňován názor jedné ze skupin?
- 3) Jakými formami chování vstupují přátelé do výběru partnera a průběhu partnerského vztahu?
- 4) Jaké dopady má vliv přátel na výběr partnera, průběh a konec partnerského vztahu?
- 5) Jaká je motivace přátel vstupovat do výběru partnera a partnerského vztahu?

5. Metody

5.1 Výzkumný soubor

Výzkumný vzorek se skládal z 10 heterosexuální žen (19–35 let, $M = 27$ let, $SD = 5,43$ let) a 10 heterosexuálních mužů (20–32 let, $M = 25$ let, $SD = 4,12$ let). Vzhledem ke kvalitativní povaze výzkumu jsme se snažili vybírat respondenty s co nejvíce variabilními socio-demografickými charakteristikami (viz tabulka č. 4 a obrázek č. 1).

Tabulka č. 4

Sociodemografické charakteristiky respondentů

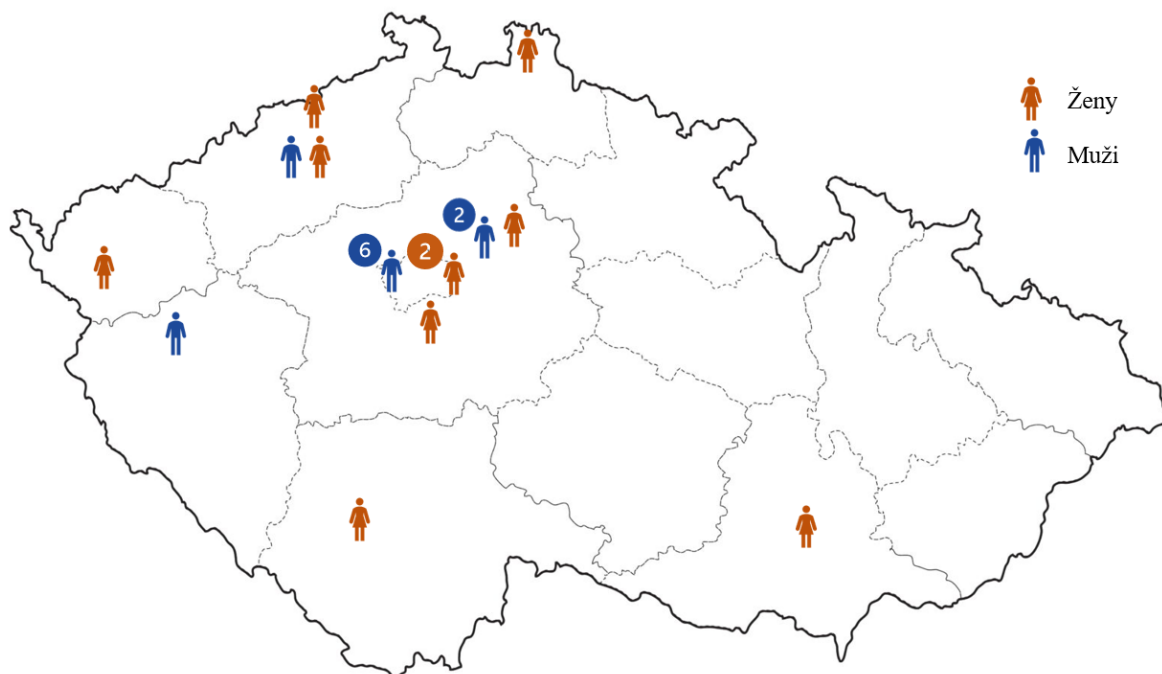
Respondenti	Věk	Nejvyšší dosažené vzdělání	Studium/zaměstnání
F1	19	Středoškolské s maturitou	Student, brigáda
F2	21	Středoškolské s maturitou	Student, brigáda
F3	23	Středoškolské s maturitou	Student
F4	24	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
F5	26	Vyšší odborné	Brigáda
F6	29	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
F7	33	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
F8	35	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
F9	35	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
F10	26	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
M1	20	Středoškolské s maturitou	Student
M2	22	Středoškolské s maturitou	Student, brigáda
M3	23	Středoškolské s maturitou	Student, brigáda
M4	20	Středoškolské s maturitou	Student
M5	27	Středoškolské s maturitou	Plný úvazek/OSVČ
M6	29	Vyučený bez maturity	Plný úvazek/OSVČ
M7	23	Středoškolské s maturitou	Student, plný úvazek/OSVČ
M8	30	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
M9	32	Vysokoškolské	Plný úvazek/OSVČ
M10	22	Středoškolské s maturitou	Student

Poznámka. V prvním sloupci jsou vypsány kódy respondentů, kdy kódy začínající písmenem F jsou respondentky a kódy začínající písmenem M respondenti. V následujících sloupcích je uveden jejich věk, nejvyšší dosažené vzdělání a zaměstnání/probíhající studium.

Obrázek 1

Mapa bydliště respondentů

Poznámka. Aktuální místa bydliště respondentů. V případě vyššího zastoupení, odkazují čísla k počtu respondentů z daného místa. Pro odlišení pohlaví jsme využili piktogramů ženy a muže.

Pro účast ve studii byla stanovena tři kritéria výběru. Výzkumu se mohl účastnit jedinec mezi 18 a 40 lety, který je v dlouhodobém partnerském vztahu a jehož partner či partnerka se osobně znají s jeho nejbližším kamarádem či kamarádkou. Za dlouhodobý partnerský vztah byl v rámci tohoto výzkumu považován takový, který trvá šest měsíců nebo déle. Pokud pro respondenta bylo příliš obtížné určit jednoho nejbližšího přítele, byl požádán o výběr toho, se kterým nejvíce probírá své partnerské vztahy. Věkovou hranici 18 až 40 let jsme stanovili, jelikož se jedná o standardní hranici užívanou ve výzkumech zaměřených na výběr partnera (např. Han et al., 2021; Sprecher et al., 2019; Štěrbová et al., 2019).

Délka partnerského vztahu se u žen pohybovala v rozmezí od 8 měsíců po 11 let ($M = 4$ roky, $SD = 3,42$ let) a u mužů od 9 měsíců po 6 let ($M = 2,75$ let, $SD = 1,67$ let). Celkem pět mužů (0,5–3,16 let, $M = 2,18$ let, $SD = 0,98$ let) a sedm žen (0,5–10,83 let, $M = 3,1$ let, $SD = 3,37$ let) spolu žilo ve společné domácnosti. Většina respondentů neměla potomky, pouze jeden muž a dvě ženy měli z aktuálního či předchozího vztahu alespoň jedno dítě. Dále respondenti na sedmibodové Likertové škále uváděli, nakolik vnímají svůj vztah jako vážný (1 nezávažný, 7 velmi vážný) a nakolik jsou ve vztahu spokojení (1 velmi nespokojen/a, 7 velmi spokojen/a).

Průměrná hodnota vnímané vážnosti vztahu byla 6,45 (hodnota 4–7, SD = 0,97). Partnerská spokojenost byla v průměru 5,65 (hodnota 1–7, SD = 1,53). V neposlední řadě respondenti uvedli počet předešlých partnerských vztahů, který varioval od žádného předchozího vztahu po 15 předešlých partnerských vztahů. Konkrétně ženy měly v průměru 3 předchozí vztahy (0–7 vztahů, SD = 2,26) a muži 3,5 předchozích vztahů (1–15 vztahů, SD = 4,05). Bližší informace lze naléznout v tabulce č. 5 níže.

Tabulka 5

Informace o partnerských vztazích respondentů

Respondent	Délka vztahu	Délka společného bydlení	Vnímaná vážnost vztahu	Vnímaná spokojenost vztahu	Počet předešlých vztahů
F1	8 měsíců	0	7	5	1
F2	10 měsíců	0	7	6	5
F3	5 let 1 rok	6 měsíců	7	7	1
F4	8 let	1 rok	7	7	2
F5	1 rok 10 měsíců	1 rok 3 měsíce	7	1	5
F6	7 let	4 roky	6	5	1
F7	9 měsíců	0	7	7	0
F8	11 let 1 měsíc	10 let 10 měsíců	7	3	7
F9	3 roky 2 měsíce	3 roky 1 měsíc	7	5	5
F10	1 rok 11 měsíců	1 rok	7	7	2
M1	1 rok 6 měsíců	0	7	6	2
M2	1 rok 2 měsíce	0	4	5	15
M3	6 let 4 měsíce	3 roky 2 měsíce	6	5	1
M4	2 roky 7 měsíců	0	6	6	1
M5	3 roky 4 měsíce	1 rok 1 měsíc	7	7	1
M6	4 roky 1 měsíc	3 roky 1 měsíc	7	7	6
M7	2 roky 6 měsíců	0	7	6	2
M8	4 roky 2 měsíce	2 roky 8 měsíců	7	7	3
M9	1 rok 1 měsíc	11 měsíců	5	7	3
M10	9 měsíců	0	4	5	2

Poznámka. V prvním sloupci jsou vypsány kódy respondentů, kdy kódy začínající písmenem F jsou respondentky a kódy začínající písmenem M respondenti. V následujících sloupcích je uvedena délka jejich partnerského vztahu, délka společného bydlení s partnerem, vnímaná vážnost a spokojenost v partnerském vztahu a počet předešlých vztahů.

Z 20 respondentů mělo 13 (z toho 6 žen) nejbližšího přítele stejného pohlaví. Délka přátelství byla v rozmezí od 1 roku po 20 let u žen ($M = 11,75$ let, $SD = 5,55$ let) a od 2 let po 20 let u mužů ($M = 7,50$ let, $SD = 5,71$ let). Žádný z respondentů nepovažoval za svého nejbližšího přítele svého příbuzného, ačkoliv někteří respondenti zmiňovali, že jejich sourozenci spadají do jejich úzké přátelské sítě. Nejbližší přítel či přítelkyně se s partnerem dotazovaných znal/a v průměru 3 roky (0,25–8 let, $SD = 2,41$ let).

5.2 Měřicí nástroje

Pro účely výzkumného projektu jsme sestavili polostrukturovaný rozhovor (viz příloha č. 1). Otázky jsme konstruovali tak, aby byly zastoupeny všechny námi požadované oblasti, tedy témata probíraná s rodinnými příslušníky a přáteli a jejich relativní důležitost názoru, vstupy stran přátel a jejich dopady do partnerského výběru a vztahu a motivace přátel do partnerského vztahu vstupovat. Otázky jsme konzultovali s doc. Janem Havlíčkem, Ph.D., kdy jsme rozhovor opakovaně upravovali až do nynější podoby. Rozhovor se skládal ze 14 hlavních otázek rozčleněných do pěti tematických okruhů:

- 1) Vliv nejbližšího přítele v porovnání s rodinnými příslušníky.
- 2) Výběr partnera a vliv nejbližšího přítele.
- 3) Postoj a vliv nejbližšího přítele na předchozí partnerské vztahy respondenta.
- 4) Ukončení či nenavázání vztahu kvůli kamarádovi.
- 5) Reverzní otázka – vliv respondenta na partnerské vztahy svého nejbližšího přítele.

Rozhovor zahrnoval otázky na chování a motivy respondenta i na chování a motivy kamaráda z pohledu respondenta. V rámci rozhovoru jsem se doptávala jak na současné, tak na minulé partnerské vztahy respondenta a jeho nejlepšího kamaráda. Nad rámec hlavních otázek jsem se v průběhu vedení rozhovorů doptávala i na vývoj a kontext partnerských a přátelských vztahů. Specificky jsem se doptávala na místo seznámení s nejbližším přítelem, frekvenci jejich kontaktu, vztah mezi nejbližším přítelem a partnerem respondenta včetně vývoje tohoto vztahu.

Za účelem srozumitelnosti otázek jsme provedli pilotní studii. Současně jsme se zaměřili na samotné vedení rozhovoru. Pilotní studie sestávala ze dvou rozhovorů, kterých se vždy účastnila i vedoucí či konzultantka diplomové práce. Na základě zpětné vazby od respondentů jsme otázky upravili tak, aby byly lépe srozumitelné. Na základě zpětné vazby od vedoucí a konzultantky práce jsem se snažila zlepšit svou schopnost vést rozhovory, kdy jsem se zaměřila zejména na doptávání se a poskytování většího prostoru na odpovědi respondenta.

5.3 Procedura

Nábor respondentů probíhal na sociálních sítích (Facebook, Instagram) v průběhu srpna 2021. K oslovení zájemců byl vytvořen náborový leták (viz příloha č. 2). Zájemci o účast ve studii nejdříve vyplnili online kontaktní formulář (na platformě Qualtrics), ve kterém jsme zjišťovali základní sociodemografické charakteristiky jedince, informace o jeho současném a minulých partnerských vztazích a současném přátelském vztahu s nejbližším kamarádem. Konkrétně jsme zjišťovali pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, zaměstnání, region bydliště a velikost obce, ve které respondent žije. Dále pohlaví současného partnera, jeho věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Následující otázky byly zaměřeny na délku partnerského vztahu, zda a případně jak dlouho žijí s partnerem ve společné domácnosti, spokojenost a vážnost vztahu. Poté byli respondenti požádáni, aby uvedli počet svých dětí a bývalých partnerských vztahů. Druhá část dotazníku byla zaměřena na jejich nejbližší přátele. Konkrétně jsme se ptali na jejich pohlaví, věk, jak dlouho jsou nejbližšími přáteli a jak dlouho se zná nejbližší přítel respondenta s jeho partnerem. Na konci dotazníku měli respondenti možnost uvést preferovanou formu setkání (online či osobně).

Cílem kontaktního formuláře bylo ověření splnění kritérií pro účast ve studii a zajištění co největší variability respondentů ve vybraných charakteristikách (např. věk, místo bydliště, pohlaví své a kamaráda). Takto předem získané základní informace o respondentovi potřebné k rozhovoru zkracovaly čas rozhovoru a přispívaly ke přirozenější tvorbě raportu s respondentem, jelikož jsem se na ně již v průběhu rozhovoru nemusela doptávat.

Kontaktní formulář vyplnilo 133 zájemců (z toho pouze 13 mužů). S vybranými respondenty byl následně v průběhu srpna a září 2021 proveden polostrukturovaný rozhovor. Před samotným rozhovorem respondenti podepsali informovaný souhlas (viz příloha č. 3) a byli informováni o cílech a průběhu rozhovoru včetně kroků následujících po něm. Těmito kroky bylo podepsání výplatnice, vyplacení odměny, poskytnutí debriefingu (viz příloha č. 4), přepis rozhovorů a následné smazání nahrávek, uložení dat, zpracování dat, sepsání diplomové práce a zaslání zjištěných poznatků. Následně byli informováni o možnosti neodpovědět na otázky bez udání důvodu, ukončení rozhovoru a zpětné možnosti smazání záznamů rozhovoru. Před samotným nahráváním jsem se opět ujistila, zda souhlasí s nahráváním rozhovoru. Nejkratší rozhovor trval 19 minut a nejdelší 51 minut ($M = 32,4$ minut, $SD = 8,2$ minut). Všechny rozhovory byly nahrávány na diktafon. Po ukončení rozhovoru byla respondentům vyplacena finanční odměna ve výši 200 Kč. Nakonec byli informováni o cílech výzkumu (debriefing, viz

příloha č. 4). Respondentům byla také nabídnuta možnost zaslání výsledků studie či diplomové práce.

Po prvních třech rozhovorech si je vedoucí práce a konzultantka zpětně poslechly a poskytly mi zpětnou vazbu na vedení rozhovoru. V rámci následujících rozhovorů jsem jejich zpětnou vazbu (např. více se doptávat na kontext odpovědí, nechat respondentům více prostoru na přemýšlení a zodpovězení otázek) zapracovala do mého způsobu dotazování.

5.4 Metody zpracování a analýzy dat

Po realizaci rozhovorů proběhla fáze přepisu rozhovorů (říjen a listopad 2021). Rozhovory byly přepsány doslovně. Současně jsem zaznamenávala i neverbální projevy dotazovaných, které napomáhaly pochopit význam řečeného i z psaného textu. Nejprve jsem vyzkoušela programy na přepis mluveného hlasu do textu (konkrétně Happy Scribe, Přepisovač, Hlasové zadávání v rámci Google dokumentů a MegaWord), žádný z nich však nebyl dostatečně efektivní. Prvních devět rozhovorů jsem tedy přepsala bez využití programů, kdy s přepisem zbývajících 11 nahrávek mi pomohly studentky nižších ročníků z oboru Psychologie na FF UK.

Pro analýzu dat jsme zvolili tematickou analýzu, kterou Braun a Clarke (2006) definují jako metodu, jejíž cílem je identifikace, analýza, organizace, popis a reportování témat na základě získaných dat. K výhodám této formě analýzy patří flexibilita. Dále skutečnost, že poskytuje o datech komplexní zprávu, kdy dokáže efektivně shrnout jejich klíčové vlastnosti a zároveň poukázat na podobnosti a rozdíly v rámci souboru dat.

Od prosince 2021 do února 2022 probíhalo kódování dat v programu Atlas.ti 0.9. Kódování prvních čtyř rozhovorů probíhalo skupinově ve spolupráci s vedoucí a konzultantkou práce, aby došlo ke sjednocení tvorby kódů (tzn. vytvoření kódovacího rámce). Po okódování prvních čtyř rozhovorů jsem vytvořila konceptuální rámec, který nám usnadnil proces kódování. Jabareen (2009) definuje konceptuální rámec jako síť vzájemně propojených konceptů, které společně poskytují komplexní pochopení zkoumaného jevu. Je charakterizován interpretační povahou (nikoliv kauzální), důrazem na porozumění (nikoliv vysvětlení) a tím, že ho lze konstruovat a rozvíjet v průběhu procesu kvalitativní analýzy.

Během kódování jsem současně vytvářela kódy (jež jsem zapisovala velkými písmeny), které usnadňovaly orientaci při tvorbě kódů. Zároveň jsme na základě nich viděli frekvenci kódů v jednotlivých kategoriích. Současně jsem v programu ke každému rozhovoru psala poznámky, které nám stručně přibližovaly obsah rozhovoru a zasazovaly konkrétní kódy do

kontextu daných rozhovorů. Zároveň jsem si v průběhu analýzy dat psala i výzkumný deník, kam jsem zapisovala jednotlivé provedené kroky.

V průběhu kódování docházelo k opakovaným úpravám názvů kódů, kdy se kódy opakovaně přejmenovávaly s cílem jejich sjednocení a dosažení co nejvyšší výstižnosti názvů. Po okódování všech rozhovorů jsem jednotlivé názvy kódů, kterých bylo celkem 850, znovu prošla a slučovala významově stejné kódy, kdy se počet názvů kódů zredukoval na 809. Následně jsem tvořila kategorie kódů, kde jsem seskupovala obsahově podobné kódy. Dohromady jsem vytvořila 146 kategorií vztahujících se k našim výzkumným otázkám. Pro kódy, které se vyskytly ojediněle jsem vytvořila kategorii volných kódů.

Po tvorbě kategorií jsem vytvářela networks (nástroj, který umožňuje vizualizovat data) a tabulky s cílem vizualizace a shrnutí dat. Při následném sepisování výsledků jsem usilovala o srozumitelné shrnutí a popsání zjištěných poznatků, kdy jsem se zaměřovala i na srovnání rozdílů mezi pohlavími (vzhledem k počtu respondentů jsem referovala o mezipohlavních rozdílech v zastoupení jednoho z pohlaví o tři a více).

5.5 Etika

Byly dodrženy základní etické principy. Při vyplňování kontaktního formuláře na platformě Qualtrics respondenti před samotným vyplňováním svých údajů potvrdili svým souhlasem, že jsou seznámeni s podmínkami účasti ve výzkumu, účastní se jej dobrovolně a berou na vědomí, že jejich poskytnuté údaje budou anonymizovány a použity pouze pro vědecké účely. Respondenti, kteří se zúčastnili rozhovoru následně podepsali informovaný souhlas (viz příloha č. 3). Jedinci preferující osobní formu rozhovoru jej podepisovali přímo před rozhovorem, respondenti upřednostňující online setkání jej posílali naskenovaný před zahájením rozhovoru.

Následně byl respondentům poskytnut prostor doptat se na potřebné informace. Dotazovaným bylo také sděleno, že mají možnost neodpovídat na otázky bez udání důvodu, ukončit rozhovor v kterékoliv jeho fázi a požádat o zpětné smazání svých odpovědí, které by nebyly ve výzkumu dále použity. Bylo jim potvrzeno, že i v případě, že se rozhodnou rozhovor ukončit či zpětně zažádat o smazání rozhovoru, nebude to mít vliv na vyplacení jejich finanční odměny. Tohoto postupu bylo využito s cílem zajištění co nejvyšší komfortnosti v rámci rozhovoru, který se týká osobních a citlivých témat dotazovaných.

V neposlední řadě byla data anonymizována. Všem respondentům byl přidělen kód, se kterým se následně pracovalo. Po doslovném přepisování rozhovorů a analýze dat, byly nahrávky smazány. Samotný přepis rozhovoru již tedy nebylo možné spárovat s konkrétní osobou.

Přepsané rozhovory byly uloženy na externím disku. Veškerá získaná data byla využita výhradně k vědecko-výzkumným účelům a byla poskytnuta pouze osobám zapojeným do výzkumu.

6. Výsledky

Na následujících stranách předkládáme výsledky výzkumu v pořadí dle jednotlivých výzkumných otázek.

6.1 Témata probíraná s přáteli a rodinnými příslušníky

První výzkumná otázka cílila na zachycení témat ohledně partnerských vztahů respondentů, která nejčastěji probírají s přáteli a která s rodinnými příslušníky. Výběr partnera respondenti probírali častěji s přáteli (N = 16) než s rodinnými příslušníky (N = 5). V průběhu vztahu nejčastěji probírali svůj vztah s přáteli (N = 15), matkou (N = 4), sestrou (N = 2) a bratrem (N = 1). Někteří respondenti dále uvedli, že nejčastěji probírali svůj partnerský vztah i s dalšími osobami, jmenovitě se svým partnerem, terapeutem, spolužákem či šéfem.

Tématem, které nejčastěji respondenti řešili se svými rodinnými příslušníky a přáteli byly *problémy v partnerském vztahu*. V případě rodinných příslušníků však problémy ve vztahu řešily pouze ženy, kdežto s přáteli jsme žádné mezipohlavní rozdíly nenalezli. Zároveň v případě rodinných příslušníků se ženy svěřovaly pouze ženám (matkám a sestrám), kdežto u přátel se jak ženy, tak muži svěřovali svým kamarádkám i kamarádům. Stejně mezipohlavní rozdíly v probírání témat jsme našli i v případě probírání *novinek a zážitků* (kde už respondenti sdíleli i s mužskými příbuznými, jako např. s otcem), *sexu* (opět sdílení i s mužskými příbuznými, konkrétně s bratrem), *obav* a *všeho*. Výsledky tak ukázaly, že ženy diskutovaly s rodinnými příslušníky více témat než muži. V případě přátel se však ukázalo, že partnerské vztahy muži probírali ve větší míře než ženy. Konkrétní témata a jejich frekvence jsou uvedeny v tabulce č. 6 níže.

Respondenti uváděli různá zdůvodnění svého nesdílení partnerských témat s rodinnými příslušníky. Například respondent M6 vysvětloval, že se u nich v rodině o partnerských vztazích nemluví: „... možná tím, že jsme se jako o těchto tématech doma jako nebavili asi. Že ani naši s náma jako neřešili, co mezi nima je. Já s bráchou jsem nikdy vlastně moc neřešil, jestli má nějakou přítelkyni nebo tak, že jsme to vždycky nějak jako obcházeli, nevím proč. Asi jsme to měli prostě jako daný, že se o tom jako moc nebaví.“ Respondent M2 své nesdílení zdůvodňoval nefunkčními vztahy v rodině: „Protože partnerský vztahy v naší rodině moc nefungují. Nebo rozhodně nejsou takové, který bych potom chtěl mít já (smích).“ Respondentka F6 vysvětlovala, že svůj partnerský vztah s rodinou neprobírá, jelikož jsou odlišni s jejími rodinnými příslušníky: „Protože ta rodina mi přijde, že je hodně odlišnější ode mě. Názorově, a tak celkově stylem života. Takže jsou třeba na mě až moc konzervativní v některých věcech.“

Výsledky ukazují, že respondenti častěji diskutovali svůj partnerský výběr i vztah se svými přáteli než rodinnými příslušníky. Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že v případě probírání partnerských témat s rodinnými příslušníky je ženy diskutovaly více než muži. V případě probírání partnerských témat s přáteli je však muži probírali do větší míry než ženy. Nejčastějšími tématy, která respondenti řešili jak se svými přáteli, tak rodinnými příslušníky, byly *problémy ve vztahu, novinky a zážitky a soužití*. Pouze s rodinnými příslušníky respondenti probírali *obavy ohledně současného partnera* respondenta. S přáteli respondenti dále probírali *pocity a spokojenost a plány do budoucna*.

Tabulka 6

Partnerská témata probíraná respondenty s rodinnými příslušníky a přáteli

Téma	Definice	Frekvence						Citace z rozhovoru
		Rodinní příslušníci			Přátelé			
		Ž	M	C	Ž	M	C	
Problémy ve vztahu	Problémy a neshody vyskytující se v partnerském vztahu a zároveň sdílení nedostatků partnera.	9	-	9	9	9	18	... třeba si jí (pozn. matce) stěžuju na nějaké problémy... No asi nejčastěji s nima (pozn. s přáteli) řeším nějaký problém v tom partnerském vztahu. ... kamarádce si postěžuju, že něco udělal, co se mi nelíbilo. Ale jsou to spíš takové jako detaily, nebo takové jako nedostatky.
Novinky a zážitky	Zážitky a novinky ze života partnerů.	4	-	4	7	8	15	... třeba jí (pozn. babičce) ukazuju fotky, kde jsme byli, co jsme prožili a tak. ... co se jako změnilo a potkalo nás (pozn. sdílí s kamarádkou). ... kde jsme byli a co budeme dělat o prázdninách a podobně (pozn. sdílí s kamarádem).
Soužití	Dlouhodobé soužití a společné bydlení partnerů.	3	4	7	5	5	10	... takový technický záležitosti, jako bydlení a soužití (pozn. řeší s bratrem). ... bydlení, který teď kon s partnerem řešíme (pozn. řeší se sestrou). ... jaký to je společně bydlet (pozn. probírá s kamarádkou).
Sex	Rozebírání sexuální stránky vztahu.	3	-	3	2	4	6	... můj a přítelův sexuální život (pozn. probírá s bratrem). ... jaký je, i třeba po té intimní stránce (pozn. řeší s matkou). ... jestli jsme spokojeni se sexem (pozn. probírá s kamarádkou).

Vše	Respondenti se svými blízkými sdílí vše ze svého partnerského života.	3	-	3	1	5	6	<i>S mamkou můžu jako probrat úplně cokoliv. Asi všechno, není tam nic, o čem bychom nemluvili (pozn. s kamarádem). ... prakticky vše, žádné tabu (pozn. s kamarádkou).</i>
Obavy	Obavy vycházející z nejistot od blízkých ohledně současného přítele respondenta.	2	-	2	-	-	-	<i>Máma ve vztahu k mému tátovi má nějaký jako výhrady a táta připomíná někdy mého přítele a máma si myslí, že vlastnosti, který má táta, má i můj přítel. Takže třeba řeší, jak se ke mně chová, jestli je na mě hodnej, uh, jak hospodaří s penězma, jak prožívá nějaký emocionální zážitky... ... rodiče maj strach, že můj současnej přítel není ten pravej. A já si myslím, že je, takže spíš jako říkám, jak to mám, aby rodiče byli v pohodě, protože oni jsou pak v pohodě.</i>
Pocity a spokojenost	Spokojenost ve vztahu a pocity zažívané v partnerském vztahu.	-	-	-	3	5	8	<i>Tak diskutujeme (pozn. s kamarádem) sexuální stránku, citovou stránku... Od nějakých pocitů (pozn. probírá s kamarádkou) po prostě sex. ... jak se třeba s přítelkyní cejtim, žejo, jak jako, jestli si sednem, jestli jsem spokojenej (pozn. probírá s kamarádkou).</i>
Plány do budoucna	Plány do budoucna, které respondent společně s jeho partnerem plánují.	-	-	-	-	2	2	<i>... nějaký ty společný plány, bydlení, rodina a tak (pozn. probírá s kamarádkou). Svatbu, děti, bydlení, to ho (pozn. kamaráda) zajímá.</i>
Volné kódy	Určité kódy se vyskytly právě jednou. S rodinnými příslušníky dále respondenti probírají témata: zkušenosti s dětmi, volný čas, partnerský vztah rodičů a zasnoubení. S přáteli dále respondenti probírají jejich soulad	4	-	4	1	2	3	<i>... mě určitě zajímá, jak to měli (pozn. matka) s taťkou. ... třeba já mám bráchu o rok mladšího a já mám děti taky o rok od sebe. Tak možná v tom věku, kde jsme byli, tak řešili (pozn. rodiče) podobný témata. ... jestli třeba měla volnej čas (pozn. sdílení zkušeností s matkou). ... ted' jsme řešili to zasnoubení (pozn. s rodinou). ... jestli jsme spokojeni (...) s rodičema její vlastně sestřenice (pozn. řešil s kamarádkou).</i>

s rodiči, tipy na výlety a sdílejí
s nimi interní vtipy.

... tipy na výlet, na akce (pozn. sdílí s kamarádem).
... říkám jim interní vtipy třeba (pozn. kamarádům).

Poznámka. V prvním sloupci jsou dle četnosti sestupně vypsána témata, která respondenti nejčastěji probírali se svými rodinnými příslušníky (rodiče, sourozenci a prarodiče) a přáteli. Dále je uvedena definice tématu, která byla stanovena na základě jednotlivých kódů, které spolu obsahově souvisely. Dále jsou uvedeny frekvence, kolikrát respondenti uvedli, že dané téma probírali se svým(i) blízkým(i); (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet respondentů). V posledním sloupci jsou uvedeny citace ilustrující dané téma.

6.2 Důležitost názoru blízkých jedince dle partnerských témat

Ve druhé výzkumné otázce jsme si kladli za cíl zmapovat, v jakých tématech je upřednostňován názor přátel a v jakých rodinných příslušníků. Názor přátel bez ohledu na téma byl nejdůležitější u osmi respondentů, kdežto názor rodinných příslušníků považovalo za důležitější devět respondentů. Mezi rodinnými příslušníky nejčastěji zmiňovali primární rodinu (N = 4), matku (N = 2) a poté sestru (N = 1), bratra (N = 1) a oba rodiče (N = 1). Zbývající respondenti považovali za důležitější názor jiných osob, jako je např. terapeut či šéf.

Názor rodinných příslušníků respondenti upřednostňovali v tématech ohledně *partnerského soužití, plánů do budoucna a rodinných záležitostí*. Oproti tomu názor přátel považovali za důležitější v tématech ohledně *partnerského fungování, problémů ve vztahu, sexuální a citové stránky*. Z výsledků našich respondentů se tedy jeví, že u rodinných příslušníků respondenti vyhledávali jejich názor v tématech rodinných (*rodinné záležitosti*), praktických (*soužití*) a v *plánech do budoucna*. Názor přátel však vyhledávali spíše v tématech zahrnující čistě partnerskou dvojici (*partnerské fungování, problémy ve vztahu, sexuální a citová stránka*). Všechna témata včetně jejich definic a citací z rozhovorů jsou uvedena v tabulce č. 7 níže.

Mezipohlavní rozdíly se ukázaly pouze v upřednostňování probírání tématu *plány do budoucna* s rodinnými příslušníky. Žádný z mužů nepovažoval v tomto tématu za důležitější názor svých rodinných příslušníků, kdy jej upřednostňovaly probírat pouze ženy. Mírné mezipohlavní rozdíly jsme našli i ve vnímané důležitosti názoru přátel v tématech, kdy pouze ženy upřednostňovaly názor svých přátel v tématech týkajících se *sexuální a citové stránky*.

Z výsledků lze shrnout, že respondenty vnímaná důležitost názoru přátel a rodinných příslušníků bez zohlednění konkrétního partnerského tématu se nelišila. V případě zohlednění témat respondenti považovali názor rodinných příslušníků za důležitější v tématech *rodinných a praktických a plánech do budoucna*. Zároveň upřednostňování názoru rodinných příslušníků v *plánech do budoucna* jsme pozorovali pouze u žen. Názor přátel byl respondenty upřednostňován v tématech zahrnující partnerskou dvojici (jmenovitě *partnerské fungování, problémy ve vztahu, sexuální a citová stránka*).

Tabulka 7

Důležitost názoru rodinných příslušníků a přátel dle témat, která s nimi jedinci probírají

Téma	Definice	Frekvence						Citace z rozhovoru
		Rodinní příslušníci			Přátelé			
		Ž	M	C	Ž	M	C	
Soužití partnerů	Odkazuje k dlouhodobému soužití a společnému bydlení partnerů.	1	3	4	-	-	-	<i>Kdyby se to týkalo možná nějakého společného bydlení s mojí přítelkyní, tak by jsem si možná vzpomněl na tu rodinu než na toho kamaráda. Ohledně mého a partnerova bydlení (pozn. preferuje názor rodiny). V otázce dlouhodobého soužití bych se ptal rodičů.</i>
Plány do budoucna	Společné plány partnerů do budoucna.	3	-	3	-	-	-	<i>... do budoucna nějaké plány (pozn. upřednostnění názoru matky). Právě ty věci, co se týkají jako plánování života, tak asi spíš s rodičema. Co se týče otázky nějaké jako společné budoucnosti partnerské, tak tam preferuju názor rodiny.</i>
Rodinná témata	Témata týkající se rodinného fungování.	1	1	-	-	-	-	<i>Vzhledem k tomu, že moje máma dělá rodinnou poradkyni, tak bych asi šel do toho, tak bych asi dal spíš na její názor (pozn. v oblasti rodinného poradenství). Ohledně výchovy dětí, tak určitě mamka.</i>
Partnerské fungování	Otázky ohledně běžného a dennodenního partnerského fungování.	-	-	-	2	1	3	<i>... to by bylo možná takových víc běžnějších záležitostí, jako já nevím, možná nějaký dárek pro přítelkyni (pozn. upřednostnění názoru kamaráda). ...kolik volného času bych měla trávit s partnerem (...) v tomhle ohledu se spíš bavím s těmi kamarády a dám na ně. ... a když je to názor nebo téma ohledně partnerství a třeba komunikace chlap-žena, jo, tak to bych řekla, že je to ten kamarád.</i>

Problémy ve vztahu	Vyskytující se problémy a konflikty v partnerském vztahu.	-	-	-	2	1	3	<i>Kdyby šlo do nějakýho tuhýho s mým partnerem, tak bych se jako hodně svěřila tý kamarádce. Ohledně nějakej jako třeba, spíš možná třeba (přemýšlí) vztahového problému, kterej se třeba váže na tu partu kamarádů, bych se třeba spíš ptal toho kamaráda. ... a ten kamarád, no, tam jsou jako spíš ta negativní (pozn. témata) no.</i>
Sexuální stránka	Témata týkající se sexuálního soužití a metod ochrany.	-	-	-	2	-	2	<i>Třeba co se týče otázky antikoncepce, tak tam dám jak na mamčin názor, tak ale zároveň pro mamku to téma není tak aktuální a ty metody se různě posouvaj dál. Takže v těhle otázkách si spíš nechám poradit od kamarádek a spíš dám na názor mých kamarádek. V rámci sexuální stránky nebo citový dám na toho kamaráda.</i>
Citová stránka	Témata ohledně citového prožívání partnerů.	-	-	-	1	-	1	<i>V rámci sexuální stránky nebo citový dám na toho kamaráda.</i>
Volný kód	V tom řádku je uveden kód, který se vyskytl právě jednou. Jeho konkrétní znění lze dohledat v poslední buňce.	-	1	-	-	-	-	<i>... právě na ten úhel pohledu tý ženský v tom vztahu. Což je taky pravda, že už jsem s mámou několikrát takový vztahy rozebíral a tak prostě.</i>

Poznámka. V prvním sloupci jsou dle četnosti sestupně vypsána témata, která respondenti upřednostňují řešit buď s rodinnými příslušníky, či přáteli. Dále je uvedena definice témat, která byla stanovena tak, aby co nejlépe popisovala citace spadající do daného tématu. Dále jsou uvedeny frekvence, které značí počet respondentů (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet respondentů), kteří upřednostňovali názor rodinného příslušníka před přáteli, či naopak přátel před rodinným příslušníkem. V posledním sloupci jsou uvedeny citace z rozhovorů s respondenty.

6.2.1 Zdůvodnění důležitosti názoru rodinných příslušníků a přátel napříč tématy

V případě důležitosti názoru rodinných příslušníků a přátel napříč tématy jsme se dále zaměřili na to, jak sami respondenti zdůvodňují, z jakého důvodu je pro ně názor rodinného příslušníka, či kamaráda důležitější. Respondenti nejčastěji zmiňovali coby důvod důležitosti jejich názoru *stabilní a spokojené vztahy* daných osob a jejich *osobnostní rysy*, a to jak v případě rodinných příslušníků, tak přátel. Jako ilustrativní příklad zdůvodnění upřednostňování názoru přátel či rodinných příslušníků ve *stabilním a spokojeném partnerském vztahu*, citujeme respondenta M8: „*Protože naši jsou rozvedení, takže asi bych se jich neptal. (Přemýšlí) Aaa, no, takže asi spíš kamarádů a pravděpodobně těch kamarádů, který, kde mají v mých očích tu idylickou rodinu třeba.*“ V případě přiřazení větší důležitosti názoru rodinného příslušníka či kamaráda v souvislosti s jejich *osobnostními rysy* respondenti nejčastěji uváděli jejich upřímnost, empatii, nestrannost a racionalitu.

U rodinných příslušníků respondenti uváděli další důvody, proč vnímali jejich názor jako důležitější. Byly jimi *přání přijetí partnera* rodinou, *přání začlenění partnera do rodiny*, *blízkost vztahu* mezi respondentem a rodinnými příslušníky, předpokládaný *dobrý záměr* od členů rodiny a *rodinné nastavení*. Hlavními důvody upřednostňování názoru rodinných příslušníků tedy byly pro respondenty blízké vztahy s rodinnými příslušníky a zejména přání, aby jejich partner byl přijat rodinou, jelikož svůj partnerský vztah vnímali jako prospektivně začleněný do svých a partnerových rodinných vztahů.

V případě zdůvodnění upřednostňování názoru přátel byly jako nejčastější důvody uváděny *podobnost s respondentem*, *kamarádova znalost vztahu a kontextu*, *opačné pohlaví* jedince a *forma probírání* vztahových témat s kamarádem. Názory přátel byly tedy pro respondenty důležité zejména vzhledem k charakteristikám jednotlivých kamarádů a větší míře informovanosti o přátelích i jejich partnerských vztazích.

Respondenti také zmiňovali odlišné vnímání přátelského a rodinného vztahu, kdy přátelé si na rozdíl od svých rodinných příslušníků vybrali. U některých respondentů tato skutečnost vedla k tomu, že vnímali za důležitější názor svých přátel. Pro ilustraci respondent M7 uvedl následující: „*Protože (přemýšlí) ti přátelé jsou pro mě důležití, a když to tak jako není, že kolem sebe člověk nemá přátele, tak mu zbyde jenom ta rodina. Šílená občas. Jako kterou miluje, ale která se nedá (přemýšlí), kterou si nevybral proto, že by pro něj měla pochopení.*“ Jiní respondenti naopak díky této skutečnosti upřednostňovali názor svých rodinných příslušníků. Příkladem může být respondent M1, který popisoval, že rodinné

příslušníky nelze nebrat v potaz: „Protože na mě působili vlastně už od mala, a celý život na mě působí víc, a tak jako vždycky tihle rodinní příslušníci nebo prostě *de facto*, když řeknu rodiče a tak, tak vždycky jsem bral jako jejich rady a tak. Prostě takhle už to je.“ Dále například respondentka F4 upřednostňovala názor svých rodičů i v situacích, kdy na rady své kamarádky nahlížela jako na relevantnější: „... třeba si myslím, že větší pravděpodobnost by byla u té kamarádky, že by měla pravdu, jo, že třeba by to odhadla líp, že toho přítele taky třeba zná líp nebo že by prostě ty její rady nebo postřehy byly víc relevantní, u těch rodičů, to nejde jako, nad tím nejde mávnout rukou. To prostě člověk musí brát vážně.“ Pro určité respondenty tedy hrála významnou roli i příbuznost s blízkým, ze které vnímali závazek vnímat jejich názor za důležitější.

Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy než muži častěji coby zdůvodnění upřednostňování názoru rodinných příslušníků uváděly *stabilní a spokojené vztahy, přání přijetí partnera rodinou*. Dále *blízkost vztahu* byla důvodem upřednostňování názoru rodinných příslušníků pouze u žen. V situaci důležitosti přátel bylo pro respondentky více podstatné, aby jejich přátelé *znali dobře jejich partnerský vztah a kontext*. Podrobnější informace jsou obsaženy v tabulce č. 8.

Výsledky ukázaly, že respondenti nejčastěji zdůvodňovali upřednostňování názoru rodinných příslušníků před přáteli, či naopak přáteli před rodinnými příslušníky prostřednictvím jejich *stabilních a spokojených vztahů a osobnostních rysů*. Hlavními důvody, proč respondenti považovali za důležitější názor rodinných příslušníků, byly *blízké vztahy* mezi respondentem a jeho rodinnými příslušníky a *přání, aby byl jejich partner rodinou přijat* a aby se *do jejich rodiny začlenil*. U přátel respondenti coby zdůvodnění jejich vyšší vnímané důležitosti názoru zmiňovali jejich *podobnost s kamarádem, kamarádovu znalost jejich vztahu a kontextu* a *opačné pohlaví* kamaráda. Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy častěji uváděly coby důvody upřednostňování názoru rodinného příslušníka či kamaráda jejich *stabilní a spokojené vztahy, přání přijetí partnera rodinou, blízkost vztahu* a *znalost vztahu a kontextu*.

Tabulka 8

Zdůvodnění důležitosti názoru rodinných příslušníků či přátel s ohledem na probíraná témata

Důvod	Definice	Frekvence						Citace z rozhovoru
		Rodinní příslušníci			Přátelé			
		Ž	M	C	Ž	M	C	
Stabilní a spokojené vztahy	Blízcí jedince mají partnerské vztahy, které respondent vnímá za stabilní a spokojené.	5	2	7	1	2	3	<i>Celkově naši žijou v partnerském vztahu, nebo celkově prostě žijou spolu už skoro 30 let a řekla bych, že jim to docela klape. ... těch kamarádů, který mají v mých očích tu idylickou rodinu. Má vlastně (pozn. sestra) i z těch mých přátel nejdelší vztah a očividně to tam zatím funguje.</i>
Osobnostní rysy	Blízcí lidé mají takové osobnostní rysy, jež jedinec v kontextu názorů ohledně jeho partnerského vztahu považuje za důležité.	-	3	3	3	4	7	<i>On umí (pozn. kamarád) být docela jako racionální a jako nestranný. Považuji ho (pozn. bratra) za rozumného, zkušeného. Jedná bez emocí, což se o tý kamarádce říct nedá. Dokáže být i racionální. On má (pozn. kamarád) zas ten názor nebo pohled jinatší a ten názor je specifitější a jako nebojí se mi to říct třeba napřímo oproti třeba těm rodičům.</i>
Přání přijetí partnera	Pro jedince je velmi významné přijetí partnera jeho rodinnými příslušníky.	4	1	5	-	-	-	<i>Tak přijetí určitě od tý mamky. Jde o přijetí (pozn. od rodiny). ... ano. Tak to (pozn. přijetí rodičů) je tak nějak jako jsem vždy myslel pod tím názorem. Z toho názoru plyne taková ta akceptace nebo odmítnutí si myslím.</i>
Přání začlenění	Partner se stane součástí rodiny a pro respondenta je velmi žádoucí,	3	2	5	-	-	-	<i>Kvůli tomu, že primárně beru partnera jako budoucího člena rodiny a já se zároveň beru jako členku partnerovy rodiny, tak je pro mě důležitý názor vlastně jak jeho, tak mých rodinných příslušníků.</i>

partnera do rodiny	aby spolu jeho partner a rodina vycházeli.								<i>Když to budou lidi, se kterými se budem potkávat často, s rodinou, žejo, rodinný oslavy, různý společná výlety a společné akce, tak tam, protože vím, že se budou hodně vidat, tak tam potřebuju, aby to fungovalo. Protože těch rodičů se všechny ty věci budou týkat.</i>
Blízkost vztahu	Respondent a daný jedinec mají velmi blízký vztah.	3	-	3	-	-	-	-	<i>... jelikož se jí (pozn. matce) svěřuju víc. Je (pozn. matka) mi prostě tak tomu srdci nejbliž. Ségra, protože v poslední době právě ona se stala prakticky tou mojí jako nejbližší kamarádkou.</i>
Dobry záměr	Blízcí jedince vstupují do partnerského vztahu s dobrým záměrem.	1	1	2	-	-	-	-	<i>Mám důvěru, že to prostě se mnou myslej (pozn. rodiče) dobře. Oni (pozn. rodiče) to vždycky myslej dobře, maj nějaký svůj jako obecný názor v nějakým obecným prospěchu.</i>
Rodinné nastavení	Jedinec vnímá důležitost názoru jakožto přirozené nastavení vztahu.	1	1	2	-	-	-	-	<i>... u těch rodičů, to nejde jako, nad tím nejde mávnout rukou. To prostě člověk musí brát vážně. Protože na mě působili vlastně už od mala, a celej život na mě působí víc a tak jako vždycky tithleti rodinní příslušníci nebo prostě de facto, když řeknu rodiče a tak, tak vždycky jsem bral jako jejich rady a tak. Prostě takhlenc už to je.</i>
Podobnost s jedincem	Respondent si je se svým kamarádem velmi podobný.	-	-	-	2	3	5		<i>Jsme si (pozn. s kamarádem) dost podobní, v hodně směrech. Kamarád je úplně na stejný vlně. Myslím si, že ten náhled na ty vztahy maj (pozn. přátelé) stejnej, nebo minimálně podobnej.</i>
Znalost vztahu a kontextu	Kamarád zná velmi dobře partnerský vztah respondenta.	-	-	-	5	2	5		<i>Protože ty (pozn. přátelé) toho ví víc (pozn. oproti rodině) o tom vztahu. Už jenom proto, že zná (pozn. kamarádka) i ty jiný kamarády, které třeba právě ty rodiče neznaj. Protože s nikým jiným se tak nějak (pozn. o partnerském vztahu) nebavim.</i>

Opačné pohlaví	Kamarád je opačného pohlaví, tudíž na situaci může nahlížet i z partnerovy perspektivy.	-	-	-	2	2	4	<i>Jelikož je to muž (pozn. kamarád), tak taky vlastně to vidí z té druhé perspektivy. Je tam ten mužskej pohled na věc (pozn. ze strany kamaráda), takže to je takový jako přínosný. ... spíš jakoby názor mejch kamarádek je pro mě to. Takže přítelkyně je taky žena a přijde mi to tak ňák samo od sebe přirozenější.</i>
Forma probírání	Respondentovi vyhovuje forma probírání jeho partnerského vztahu.	-	-	-	1	1	2	<i>... protože to s ním (pozn. kamarádem) probírám do hloubky. Bude to pro mě (pozn. názor kamaráda) takový jako víc jako, jak to říct (smích), víc hodnotný názor než od té rodiny. Protože tam vím, co čekat.</i>
Volné kódy	V tomto řádku jsou kódy, které se objevily právě jednou. Jejich konkrétní znění jsou v poslední buňce.	1	1	2	1	1	2	<i>Vzhledem k tomu, že moje máma dělá rodinnou poradkyni, tak bych asi šel do toho, tak bych asi dal spíš na její názor. ... protože si myslím, že jsme měli hrozně hezký dětství (pozn. zdůvodnění důležitosti názoru matky). Protože (přemýšlí) ti přátelé jsou pro mě důležití, a když to tak jako není, že kolem sebe člověk nemá přátele, tak mu zbyde jenom ta rodina. Šílená občas. Jako kterou miluje, ale která se nedá (přemýšlí), kterou si nevybral proto, že by pro něj měla pochopení. Záleželo mi na tom, co si ona (pozn. kamarádka) myslí.</i>

Poznámka. V prvním sloupci jsou důvody zmiňované respondentem seřazené sestupně dle četnosti ohledně důležitosti názoru jeho rodinných příslušníků a přátel. Ve sloupci druhém uvádíme definice důvodu tak, aby co nejlépe vystihovaly všechny zařazené citace. Dále jsou uvedeny frekvence respondentů (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet respondentů), jež uvedli dané zdůvodnění, proč upřednostňují názor rodinného příslušníka, či kamaráda. V posledním sloupci uvádíme ilustrativní citace vyňaté z rozhovorů.

6.3 Vstupy přátel do výběru partnera a jejich dopady

Dále jsme se zaměřili již pouze na přátele, kdy jsme mapovali, jakými formami chování vstupovali (viz tabulka č. 9) do výběru partnera a jaké měly jejich vstupy dopady (viz obrázek č. 2) na partnerský výběr jedince. Pozorovali jsme celkem deset různých vstupů, kterými přátelé vstupovali do partnerského výběru svého kamaráda. Na obrázku č. 2 jsou sestupně seřazeny jednotlivé vstupy dle četnosti. Nejčastěji přátelé *podporovali jedince v nalezení vztahu* (N = 7), poté prostřednictvím *dohazování potenciálních partnerů* (N = 3), následované *vyjadřováním obav ohledně rozdílů mezi jedincem a potenciálním partnerem* (N = 2) a *rozmlouvání vztahu s potenciálním partnerem* (N = 2). Ostatní vstupy se vyskytly právě jednou. Kromě *dohazování potenciálních partnerů*, což vedlo v jednom případě k navázání vztahu s ex-partnerem, respondenti nevnímali žádný dopad uvedených vstupů na partnerský výběr daného jedince. Nenalezli jsme žádné významné mezipohlavní rozdíly.

Tabulka č. 9

Vstupy přátel do partnerského výběru jedince

Vstupy	Definice	Frekvence			Citace z rozhovoru
		Ž	M	C	
Podporování v nalezení vztahu	Přátelé podporují jedince v nalezení vztahu jak ve fázi, kdy partnera hledají, tak ve fázi, kdy již mají zájem o konkrétního potenciálního partnera.	4	3	7	<p>... se ho (pozn. kamaráda) snažím podpořit, protože si furt nemůže nikoho najít.</p> <p>... nějak asi podporovaly (pozn. kamarádky) a jako, že z toho měly jak kdyby radost ty, co ho znaly vlastně. Že jako bysme se k sobě hodili a byla v tom nějaká spíš jako podpora.</p> <p>... jakoby na mně poznala (pozn. kamarádka), že jsem s tou holkou šťastnej, že se mi líbí, prostě, že ji mám rád. Takže mě podporovala spíš v tom, abych z toho udělal něco víc, než abych se na to vykašlal.</p>
Dohazování potenciálních partnerů	Přátelé dohazují konkrétní potenciální partnery svým kamarádům či vytváří příležitosti pro jejich seznámení se.	2	1	3	<p>... jiná kamarádka, která se mě snažila už dlouhou dobu udat psala, že neodepisuju na facebooku nějakému jejimu známému, který se mě snažil kontaktovat.</p> <p>V podstatě to byl (pozn. kamarád) takovej dohazovač. Vytvářel příležitosti, abychom se měli šanci více potkat a seznámit.</p> <p>... se jí (pozn. kamarádce) snažím občas navrhnout nějakýho kluka.</p>
Vyjadřování obav ohledně rozdílů mezi jedincem a potenciálním partnerem	Přátelé vyjadřují obavy, které vyvstávají na základě rozdílů mezi jejich kamarádem a potenciálním partnerem.	1	1	2	<p>Chvilí jsme měly obě (pozn. respondentka s kamarádkou) dvě obavy z toho, že jednak ten věkový rozdíl (...) a že tam je velký rozdíl ve vzdělání.</p> <p>... pak vlastně samozřejmě věkový rozdíl, kdy (...) vlastně mezi mnou a partnerkou je 7 let rozdíl, takže i jako tam bylo jako docela jako diskuze (pozn. s kamarádem), jestli už to není moc.</p>
Rozmlouvání vztahu	Přátelé rozmlouvají potenciální vztah kamaráda s daným jedincem.	1	1	2	<p>Většina lidí (pozn. přátel), kteří mě a jeho znali, tak se shodovali v tom, že bych si s ním neměla nic jako začínat. Že prostě to za to nestojí.</p>

s potenciálním
partnerem

Volné kódy

V tomto řádku jsou uvedeny kódy,
které se vyskytly ojediněle. Jejich
konkrétní znění jsou uvedena
v poslední buňce.

4 2 6

... aniž by toho mého partnera poznaly, tak říkaj (pozn. kamarádky): „Ne, s tím nechod' ven.“
nebo „to je nějaký divný, radši ho opusť.“

... spíš tam jsme jako řešili nebo přemýšleli, jak to udělat, aby toho kluka, co chtěla, dostala
(pozn. kamarádka). Takže jsem si hrál na odborníka. Vlastně na to, jak se balí chlapy.

Ohlídali jsme se navzájem. Jakože když jsme někam vyráželi na rande, tak jsme dali druhému
vědět, kam jdeme, kdy se zhruba budeme vracet a pak jsme napsali, aby bylo vidět, že jsme
v pořádku.

Tak nejdřív se mi ta kamarádka trochu vysmívala, protože mezi mnou a tou holkou je 11 let rozdíl.

... že je hezká, taková a maková (pozn. hodnocení potenciální partnerky kamarádem).

... probírali jsme jeho život (pozn. potenciálního partnera s kamarádem), co ho vlastně baví a
jestli si vůbec jako dokážu představit, že bych s ním trávil čas.

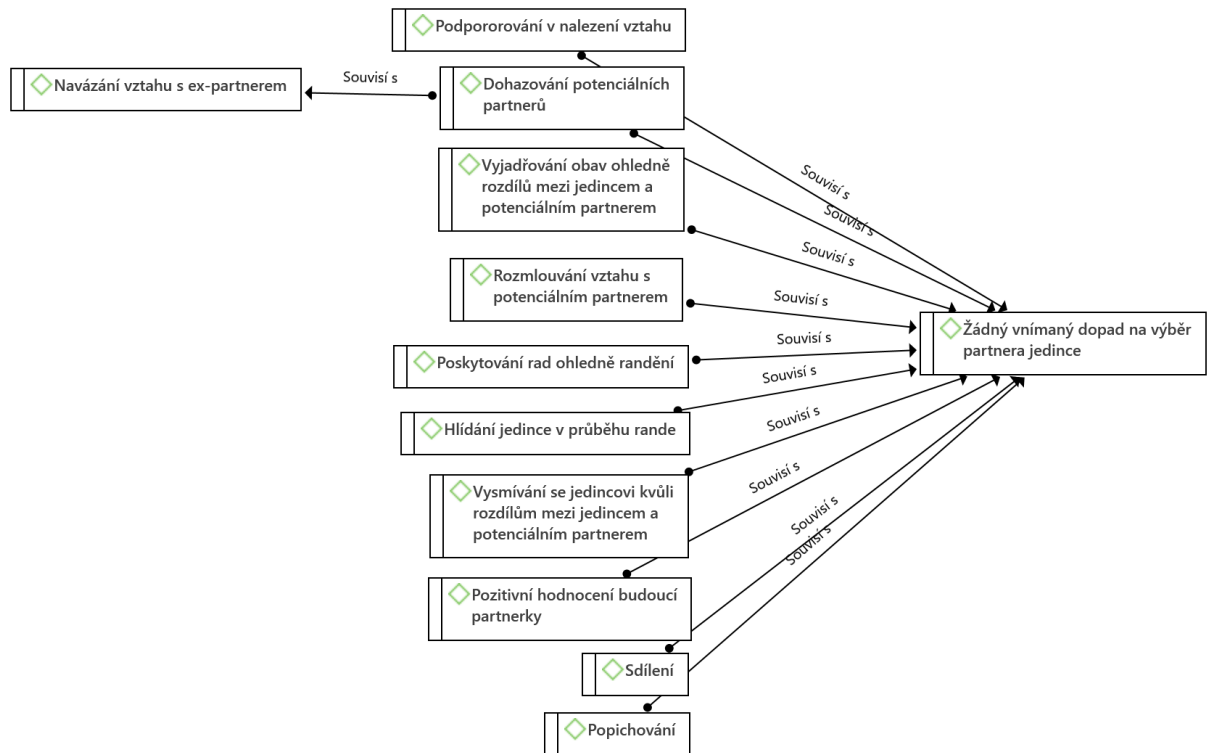
... on (pozn. kamarád) si ze mě dělá srandu, že už v životě nebudu jíst maso a že budu
podpantoflák a takovýhle srandičky.

Poznámka. V prvním sloupci jsou dle četnosti sestupně uvedeny vstupy přátel do partnerského výběru jedince. Dále je uvedena definice těchto vstupů, která popisuje zahrnuté citace do daného vstupu. Poté následující sloupce frekvence, jež se vztahují k přátelům (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet respondentů), jež daný vstup provedli. V posledním sloupci jsou uvedeny citace vyňaté z rozhovorů.

Obrázek 2

Vstupy přátel do partnerského výběru a jejich dopady

Poznámka. Políčka ve středu obrázku se rovnají konkrétním vstupům, kterými přátelé vstupují do partnerského výběru jedince. Políčka, k nimž směřují šipky se vztahují k dopadům těchto vstupů.

Dále jsme se respondentů přímo zeptali (viz otázka č. 12 v příloze č. 1), zda někdy kvůli kamarádovi nějaký partnerský vztah nenavázali. Celkem 15 respondentů odpovědělo, že s takovou situací nemají zkušenost. Zbýlých pět popsali situace, kdy kvůli kamarádovi partnerský vztah nenavázali. Respondent M2 nenavázal partnerský vztah, o který měl zájem, jelikož nechtěl narušit dynamiku přátelské party: „*My tam (pozn. na táboře) máme fakt dobrou partu a když tam s někým začneš chodit, tak to by právě, to by právě byl ten případ, že by to rozvrátilo dynamiku té party (...) takže jako takhle jako kvůli kámošům, prostě jako kvůli víc lidem jsem prostě jako s tou holkou nezačal chodit, no. Abych nezkazil tadytu partu.*“ Respondent M7 si zase v případě zvažování navázání vztahu představoval, zda je potenciální partnerka kompatibilní s jeho přáteli: „*Vždycky, když jsem třeba takhle o někom uvažoval, tak moje myšlení bylo – Co by na ní řekli moji kamarádi? Jak by se jim asi líbila? Jak by se jim asi zamlouvala? – anebo pak dokonce jsem si i říkal, jakože (hledá slova). Úplně ta první otázka byla – Jakou bych si měl najít holku, aby byla kompatibilní s mými přáteli?*“ Respondentka F5 nenavázala vztah s potenciálním partnerem, jelikož zjistila, že má zájem spíše o její kamarádku:

„Já jsem se s ním sešla asi dvakrát, a potom už jsem si řekla, že teda fakt ne. No prostě se chtěl dostat k té kamarádce přese mě, protože věděl, že jsme kamarádky dobrý.“ Respondentka F10 měla podobný motiv nenavázání vztahu, kdy ho nenavázala z důvodu, že věděla, že o daného potenciálního partnera má zájem i její kamarádka: „... protože jsem věděla, že bych jí (pozn. kamarádce) tím ublížila. Kdybych začla chodit s klukem, kterej se jí líbí.“ Respondent M6 sice stihl vztah navázat, avšak po prvním týdnu vztahu si nechal partnerku kamarádkou vymluvit: „... mi jako řekla (pozn. kamarádka) někdy, že „hele jako s ní nechod', je to kráva (napodobuje kamarádku a směje se)“. Tak možná pak jsem se na to jako vykašlal, že jsem si řekl jako na nějaký akci, jo, tak tyjo, to je fakt super holka, měl jsem upito a pak mi ta kamarádka řekla „hele ona není tak super.“

V rámci shrnutí lze uvést, že jsme identifikovali celkem deset různých vstupů, jimiž přátelé vstupují do výběru partnera jedince. Třemi nejčastějšími vstupy přátel do partnerského výběru bylo *podporování v nalezení vztahu*, *dohazování potenciálních partnerů* a *rozmlouvání vztahu společně s vyjadřováním obav ohledně rozdílů mezi jedincem a potenciálním partnerem*. Z výsledků dále vyplývá diskrepance mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů na partnerský výběr jedince. U většiny zaznamenaných vstupů přátel do výběru partnera nevnímali respondenti dopad na jejich partnerský výběr či na výběr partnera jejich přátel. Nicméně po přímém dotázání, zda v minulosti vztah kvůli kamarádovi nenavázali pět respondentů uvedlo, že měli takovou zkušenost.

6.4 Vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu a jejich dopady

Dále jsme se zaměřili na to, jakými formami chování přátelé vstupují do průběhu partnerského vztahu jedince a jaké mají tyto jejich vstupy dopad na kvalitu a stabilitu partnerského vztahu. Celkem jsme identifikovali dvanáct vstupů, které se opakovaly víckrát než jednou. Dále jsme zaznamenali dalších patnáct vstupů, které se vyskytly právě jednou. Obě pohlaví nejčastěji vstupovala do průběhu partnerského vztahu blízkého kamaráda formou informační. Veškeré vstupy, seřazené sestupně, jsou uvedeny v tabulce č. 10. Je zajímavé, že některé ze vstupů prováděli přátelé převážně iniciativně (např. *podpora partnerského vztahu a schvalování partnera*), u jiných ke vstupům dochází povětšinou až v návaznosti na iniciativu daného jedince v partnerském vztahu (např. *probírání vztahu, problémů či partnera*).

Tabulka 10

Vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu

Vstupy	Definice	Frekvence			Citace z rozhovoru
		Ž	M	C	
Podpora a schvalování	Přátelé partnerský vztah podporují a schvalují partnera jedince.	21	20	41	<p>... ji (pozn. kamarádku) jako podporuju a moc jí to přeju, že je zasnoubená a že se budou asi brát, tak to – nebo ještě nemaj teda jako termín, ale prostě už to plánujou – tak mně jako přijde moc hezký, že se ti takhle povedlo, že je s někým hodným a milým.</p> <p>... jsem dycky jako říkal (pozn. kamarádce): „jo, tak toho (pozn. přítele) si nechej, to je jako super“.</p> <p>... že je (pozn. přítel) fajn, že se mu (pozn. kamarádovi) fakt líbí a že si myslí, že se ke mně hodí.</p>
Probírání vztahu, problémů či partnera	Respondent probírá svůj partnerský vztah a svého partnera s přáteli včetně vyskytujících se problémů ve vztahu.	9	14	23	<p>... probíral se mnou (pozn. kamarád) ten vztah.</p> <p>... když jsem s něčím přišla, s nějakým problémem, tak byla (pozn. kamarádka) v tu chvíli ochotná si se mnou sednou, rozebrat ho.</p> <p>... před rokem jsem měla jako dost velkou krizi, a to jsem potom třeba dost velkou část s tím part-eeh, s tím kámošem probírala.</p>
Zvaní na akce a společně strávený čas	Partneři jsou přáteli zvaní na akce a společně spolu tráví čas.	6	15	21	<p>... několik dovolených jsem s nimi trávila (pozn. s kamarádem a partnerkou).</p> <p>Já jsem vlastně i nabídla, že bysme mohly i jako sportovat společně, s tou vlastně jeho přítelkyní.</p> <p>Když jsme na výletě, tak ji (pozn. přítelkyni kamaráda) taky vždycky pozvu.</p>

Poukazování na problémy vztahu či partnera	Přátelé poukazují na vnímané problémy v partnerském vztahu jedince či na vnímané problémy týkající se partnera jedince.	11	7	18	<p>... že ji (pozn. kamarádce) třeba říkám, že to není v pohodě, že se tolik hádáte, tak to zkuste nějak řešit.</p> <p>Pojmenovala jsem mu (pozn. kamarádovi), co se mi nelíbí a proč si nemyslím, že se zrovna teď k němu partner, nebo proč si myslím, že se teď k němu partner nezachoval hezky.</p> <p>... když se mi něco jako nezdá nebo když se mi jako nelíbí, jak se k ní (pozn. kamarádce) třeba chová nebo to, jak jí řeknu: „hele, tohle by sis třeba jako nemusela nechat líbit“.</p>
Rozmlouvání vztahu	Přátelé rozmlouvají jedinci partnerský vztah či ho přímo nabádají k rozchodu.	4	13	17	<p>... mi to jako rozmlouval (pozn. kamarád), že je nezodpovědný a že mu to se mnou nevydrží a že to se mnou nemyslí vážně.</p> <p>... jsem mu (pozn. kamarádovi) vlastně i říkal, ať se na to vykašle a že ať ji opustí, že to podle mě taky není normální.</p> <p>... jsem mu (pozn. kamarádovi) říkala, ať se na ní vyprdne.</p>
Poskytování rad	Přátelé poskytují rady jedinci ohledně jeho vztahu.	5	7	13	<p>... si za mnou chodí (pozn. kamarád) o rady ohledně toho vztahu.</p> <p>... mi někdy chce (pozn. kamarádka) jako něco poradit nebo tak, tak když si myslím, že to potřebuju, tak si to vyslechnu a třeba něco jako vyzkouším.</p> <p>... když jsem nevěděl, kam jít ven a takhle. Třeba nevěděli jsme co dělat, kam jít, tak jsem se jí (pozn. kamarádky) zeptal, aby mi poradila, kam jít.</p>
Popichování	Přátelé popichují jedince, v rámci čehož humorně předávají zpětnou vazbu na jeho partnera.	6	2	8	<p>Tak nejdřív se mi ta kamarádka trochu vysmívala, protože mezi mnou a tou přítelkyní je 11 let rozdíl (...) takový přátelský popichování, čekal jsem to, znám jí.</p> <p>... něco takovýho, že je to taťka (pozn. reakce kamarádky na partnera) (...) ona si z toho dělá srandu trošku.</p> <p>... že si dělám srandu, že jsem na zajíčky.</p>
Pozitivní hodnocení partnera	Přátelé pozitivně hodnotí partnera jedince.	6	1	7	<p>Kamarádka mi to jako říkala, že on (pozn. partner) je prostě strašně hodnej.</p> <p>... jako je (pozn. partner) hezkej, to je super, takovej sexy (pozn. hodnocení kamarádky).</p> <p>... že je (pozn. partnerka) fajn (pozn. říká kamarád).</p>

Negativní hodnocení partnera	Přátelé negativně hodnotí partnera jedince.	4	2	6	<p>... říkala, že to je vlastně takový jako podivín (...) tak jako vlastně o něm nemluvila úplně lichotivě.</p> <p>Kamarád mi třeba říká, že mu (pozn. partner) přijde jako trošku neschopnej jakoby finančně nás zajistit.</p> <p>Tak jsme se o ní (pozn. partnerce) bavili, tak říkala (pozn. kamarádka), že ji moc nemusí.</p>
Vyčítání méně stráveného času	Přátelé vyčítají jedinci snížení společně tráveného času v důsledku jedincova trávení času s jeho partnerem.	2	3	5	<p>... jsem se mu (pozn. kamarádovi) snažil vysvětlit, proč má jít dělat něco se mnou a ne s ní. Že na to má pak celý život a takový věci.</p> <p>... dával (pozn. kamarád) najevo, že chce víc toho času pro sebe.</p> <p>... mi tenkrát řekli (pozn. kamarádi), že vlastně s nima trávím jako málo času.</p>
Vyhýbání se tématu či respondentovi	Přátelé se vyhýbají tématu partnerského vztahu či přímo respondentovi.	2	2	4	<p>Tak nechtěl (pozn. kamarád) se s ním (pozn. partnerem) moc vidat. Chtěl, aby když se vidíme, abychom šli jako někam ven, nechtěl moc chodit k nám.</p> <p>Potom jsme se o něm přestaly (pozn. s kamarádkou) úplně bavit.</p> <p>... nedá (pozn. kamarádka) hned takovou tu otázku, že spíš jako se s ní musím doptat „A můžu vzít toho svého partnera?“. A to už je mi takový trošku nepříjemný, že si nejsem jistá, jestli ho můžu vzít.</p>
Materiální pomoc	Jedinci je nabízena materiální pomoc od jeho přátel.	-	2	2	<p>Tak materiální pomoc určitě, protože my jsme se minulý rok sestěhovali dohromady, takže mi (pozn. kamarád) nabídnul hodně velkou pomoc.</p> <p>... když on (pozn. kamarád) dostane nějaký volný vstupenky, tak mi je dá. Já zase mám nějak jako věci, takže nebo třeba když něco nepoužívám, tak se zeptám, jestli třeba by to nechtěl do baráku.</p>
Volné kódy	Tento řádek se vztahuje ke kódům, které se vyskytly ojedinele. Vzhledem k počtu kódů nejsou v posledním sloupci citovány. Volné kódy zahrnovaly témata: rozmlouvání	10	5	15	

rozchodu, napsání partnerovi, povyšování se nad partnerkou kamaráda, sex s kamarádkou, sdílení tipů, srovnávání současného partnera s předchozími, projevování zájmu o kamarádku, uklidnění kamarádky, ponižování partnera, uvolnění prostoru kamarádce, předání dárku partnerce, vyčítání vztahu, zatajení nevěry partnera kamarády a pomoc v kritické situaci kamarádce (řešení s policií, odvoz do nemocnice).

Poznámka. V prvním sloupci jsou sestupně dle četností vyjmenovány vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu jedince. Následně jsou vstupy definovány tak, aby co nejvýstižněji obsáhly zahrnuté citace do dané kategorie vstupů. Třetí sloupec odkazuje k frekvenci přátel (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet přátel), kteří daným způsobem vstupují do průběhu partnerského vztahu svého kamaráda. V posledním sloupci jsou uvedeny konkrétní citace vyňaté z rozhovorů s respondenty.

Mezipohlavní rozdíly ve vstupování přátel do průběhu partnerského vztahu jedince jsme našli celkem v sedmi vstupech. Muži častěji než ženy vstupovali do vztahu svých přátel následujícími formami: *probírání vztahu, problémů či partnera, zvaní na akce a společně strávený čas a rozmlouvání vztahu*. Oproti tomu ženy častěji než muži vstupovaly do vztahu svých přátel formami: *poukazování na problémy vztahu či partnera, popichování, pozitivní a negativní hodnocení partnera*. Muži navíc častěji využívali vlivu nepřímého (*zvaní na akce a společně strávený čas*) a ženy častěji volily vstupy interferenční (*poukazování na problémy vztahu či partnera a negativní hodnocení partnera*).

Výsledky ukazují, že přátelé vstupovali do průběhu partnerského vztahu jedince celkem 27 různými vstupy. Třemi nejčastějšími vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu byly *podpora a schvalování, probírání vztahu, problému či partnera a zvaní na akce a společně strávený čas*. Obě pohlaví nejčastěji ovlivňovala partnerské vztahy svých přátel informační formou. Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy častěji vstupovaly do průběhu vztahu svých přátel formou interferenční a muži formou nepřímou.

6.4.1 Dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu

Respondenti uvedli celkem šest dopadů vstupů na kvalitu partnerského vztahu, které se vyskytly více než jednou, tři ojedinělé dopady vstupů na kvalitu partnerského vztahu a jeden na kvalitu přátelského vztahu. V případě dopadů vstupů na partnerský vztah byla nejčastějším dopadem *orientace v situaci*, následované *promluvením si s partnerem* a pociťovanou *úlevou* jedincem v partnerském vztahu. Ohledně dopadu na průběh přátelského vztahu se jednalo o *změnu v přátelském vztahu*. Dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu, seřazené sestupně, jsou uvedeny v tabulce č. 11.

Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že vstupy přátel častěji pomáhaly lépe se *orientovat v situaci* ženám než mužům. Ženy oproti mužům si také častěji v návaznosti na vstupy přátel následně *promluvily s partnerem*. Pouze ženy také cítily *úlevu* po vstupech přátel do jejich partnerského vztahu. Mezipohlavní rozdíly se ukázaly i v dopadech na přátelský vztah, kdy se zejména ženy častěji začaly vyhýbat svým přátelům či probírání svého partnerského vztahu s nimi.

Tabulka 11

Dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu jedince

Vstupy	Definice	Frekvence			Citace z rozhovoru
		Ž	M	C	
Orientace v situaci	Jedinec se lépe orientuje ve svém partnerském vztahu, jelikož mu vstupy přátel umožní utřídit si myšlenky, získat názor další osoby či mu dodají potřebný pocit ujištění v jeho názorech.	9	3	12	<i>Určitě jsem si tím (pozn. vstupy) jako čistila hlavu a dokázala si trošičku utříbit ty myšlenky. Třeba mi (pozn. kamarád) vysvětlil něco, že (přemýšlí) tak jako muži mají nebo tak no, to právě viděl z té druhé strany. ... už mi (pozn. kamarád) vlastně několikrát řekl, že jsem mu pomohla. Že prostě vychladl a že si to, že si srovnal myšlenky.</i>
Promluvení si s partnerem	Jedinec si na základě vstupů kamaráda promluví se svým partnerem.	6	1	7	<i>... mě třeba nakopne (pozn. kamarádka), abych si s ním o něčem promluvila. ... já ho zase ovlivňuju v tom, aby on (pozn. kamarád) se nebál hovořit o těch jako svých pocitech (pozn. s partnerkou). ... třeba něco jako vyzkouším z toho, co mi jako řekla, že jí funguje jako ve vztahu nebo tak. Ale spíš jsou to rady typu jako když něco chci, tak to té manželce mám rovnou říct a neobcházet to.</i>
Změna v přátelském vztahu	Vstupy přátel nemají dopad na partnerský vztah, avšak vedou ke změnám ve vztahu přátelském. Nejčastěji se projevuje skrze snížení sdílení informací s kamarádem či vyhýbání se mu.	6	1	7	<i>... jsem byla taková obezřetná no. Že ne všechno jsem jí (pozn. kamarádce) potom říkala a že jsem jí spíš potom nevyhledávala. ... už jako tolik vlastně úplně (pozn. s kamarádkou) nerozebírám vztahový věci tak třeba jako dřív. ... ona mi vždycky všechno závidí (pozn. kamarádka), tak jsem měla jakoby trošku obavu jí o tom jako vyprávět, že jsem spokojená.</i>
Úleva	Jedinci se po vstupech kamaráda uleví a cítí se lépe.	4	-	4	<i>Mně se vždycky prostě hrozně uleví, vždycky to s ním (pozn. kamarádem) proberu a můžu jít dál.</i>

					<i>Že si jako oddychne (pozn. kamarádka), že si se mnou popovídá, že je najednou ujištěná, že není magor úplně ve všem. ... protože když člověk jako něco řekne nahlas, tak je to hned jiný, než když si to řekne v hlavě. Takže i kdyby tam jako nic neříkala (pozn. kamarádka), tak už jenom to, že se jí můžu vypovídat, tak jako bylo důležitý.</i>
Změna chování či postoje vůči partnerovi	Jedinci buď převzou postoj kamaráda vůči svému partnerovi nebo na základě vstupů svoje chování či postoj vůči němu změní.	2	2	4	<i>... je (pozn. kamarádka) díky mně opatrnější (pozn. vůči partnerovi). Já jsem na to někdy přistupovala, že jsem tomu partnerovi, že jsem se ho pak třeba jako kdyby posmívala nebo jsem mu dávala najevo nějaký opovrhování. ... spíš jako na to uvědomění si, že není já, ale my (pozn. na základě vstupů kamaráda).</i>
Utvrzení ve výběru partnera	Jedinci se utvrzují ve svém partnerském výběru.	2	1	3	<i>... potvrzuje (pozn. kamarádka), že jsem si vybrala správného člověka. ... že nad tím (pozn. svatbou) reálně uvažuji (pozn. na základě vstupů kamaráda). ... znamená to pro ni (pozn. kamarádku), že si jako vybrala dobře.</i>
Konflikt s partnerem	Na základě vstupů kamaráda dojde následně ke konfliktu mezi partnery.	1	1	2	<i>... jsem i potom třeba i byla nepříjemná na toho přítele a pořád jsem mu říkala: „No a kdy si najdeš normální práci a proč nemáš peníze, to je hrozný.“ A pak mezi námi byly i nějaký konflikty, mezi mnou a přítelem. To (pozn. vstupy kamarádky) spíš vytvořilo konflikt mezi mnou a mojí partnerkou.</i>
Volné kódy	V tomto řádku jsou kódy, které se vyskytly právě jednou. Jejich konkrétní znění jsou uvedena v poslední buňce.	3	-	3	<i>... mi to pomáhá vyhnout se vlastně zbytečným konfliktům. ... jsem jako začala chvilka pochybovat. ... jsem ty problémy neviděla a ona (pozn. kamarádka) mi je tak jako ukazovala, tak jsem je začala vidět a začala se s nima zabývat.</i>

Poznámka. V prvním sloupci jsou sestupně vypsány dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu jedince. Ve druhém sloupci jsou dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu definovány, aby co nejvýstižněji popisovaly zařazené citace do daného dopadu. Následně jsou uvedeny sloupce frekvence jedinců, (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet jedinců v partnerském vztahu), u kterých byl zmíněn daný dopad na jejich průběh partnerského (v jednom případě i přátelského) vztahu. V posledním sloupci nalezneme ilustrativní citace vyňaté z rozhovorů s respondenty.

Většina respondentů (N = 14) nicméně uvedla, že vstupy jejich přátel v průběhu partnerského vztahu neměly na samotný vztah žádný dopad, tzn. že nevnímali, že by je vstupy přátel do jejich partnerského vztahu jakkoli ovlivňovaly. Například respondentka F7 uvedla: „*Nemyslím si, že to má vliv na ten vztah.*“ F4 zase zhodnotila, zda měly její vstupy dopad na průběh vztahu její kamarádky: „*Myslím, že si do toho vůbec nenechala kecat.*“

Z výsledků lze shrnout, že jsme identifikovali celkem devět dopadů vstupů přátel na kvalitu partnerského vztahu jedince. Třemi nejčastějšími dopady na průběh partnerského vztahu byla *orientace v situaci, promluvení si s partnerem* a *prožívání úlevy*. Mezipohlavní rozdíly dále ukázaly, že ženy se častěji než muži na základě vstupů přátel lépe *orientovaly v situaci*, cítily *úlevu* nebo si následně *promluvily s partnerem*. Většina respondentů (stejně jako v případě dopadů vstupů přátel na partnerský výběr) však nevnímala žádné dopady vstupů přátel na kvalitu jejich partnerského vztahu. V neposlední řadě jsme zaznamenali i jeden dopad vstupů přátel na *vztah přátelský*, kdy se zejména ženy začaly vyhýbat svým přátelům či probírání svého vztahu s nimi.

6.4.2 Dopady vstupů přátel na konec partnerského vztahu

Celkem jsme identifikovali pět dopadů vstupů přátel na stabilitu partnerského vztahu a jeden dopad na vztah přátelský. Ve většině případů ovlivnily vstupy přátel negativně stabilitu partnerského vztahu daného jedince. Nejčastěji vedly vstupy přátel *ke změně chování či postoje vůči partnerovi, rozchodu a jeho urychlení, snesitelnějšímu zvládnání a ujištění se v něm*. V případě dopadu na přátelský vztah došlo na základě sexu (který měl zabránit tomu, aby se kamarádka k ex-partnerovi vrátila) respondenta s jeho kamarádkou k prolomení zbývajících tabu mezi jimi dvěma. Vstupy přátel, které ovlivnily stabilitu partnerského vztahu, seřazené dle četnosti, jsou uvedeny v tabulce č. 12.

Nebyly zjištěny žádné významné mezipohlavní rozdíly. Mírné mezipohlavní rozdíly ukázaly, že pouze u žen vedly vstupy přátel k *urychlení jejich rozchodu s ex-partnerem*.

Tabulka 12

Dopady vstupů přátel na konec partnerského vztahu jedince

Vstupy	Definice	Frekvence			Citace z rozhovoru
		Ž	M	C	
Změna chování či postoje vůči ex-partnerovi	Jedinec změní svoje chování či postoj vůči svému ex-partnerovi v návaznosti na vstupy kamaráda.	1	2	3	... vlastně (pozn. pozorovala dopad) v tom chování k tomu partnerovi. ... určitě, protože jsem postupem prozřel (smích). Jako uvědomil jsem si, že to asi jako není dobrý a dal jsem mu (pozn. kamarádovi) za pravdu a srovnalo se to, no. Jsem se ztotožnil s tou jeho původní myšlenkou, ačkoliv to trvalo dýl. ... pak říkal, že se (pozn. kamarád své ex-přítelkyni) i omlouval.
Rozchod	Vstupy kamaráda způsobí rozchod partnerů.	1	2	3	... nějak se potom (pozn. po vstupu kamarádky) rozhodl (pozn. ex-přítel), že už to teda teď hned ukončí. ... mě to spíš strhávalo k té straně, ať se na to fakt vykašlu a nechám to být. Hele, tak nakonec se jakoby rozešli (pozn. kamarád s ex-přítelem) no.
Snesitelnější rozchod	Jedinci se lépe zvládá rozchod s partnerem.	1	1	2	Že jsem s ní (pozn. kamarádkou) trávila volný čas a přišla jsem na jiné myšlenky a nebyla jsem tak sama a smutná. Že byl (pozn. rozchod) daleko, daleko snesitelnější.
Urychlení rozchodu	Vstupy kamaráda vedou k urychlení rozchodu partnerů.	2	-	2	Takže bych řekla, že to (pozn. vstupy kamarádů) mělo vliv spíš jako na tu délku. ... ano (směje se), v tom negativním slova smyslu, že už to prostě nešlo udržet.
Ujištění v rozhodnutí rozchodu	Jedinec se ujistí v tom, že rozchod je pro něj správné rozhodnutí.	1	1	2	Cítla jsem se mnohem sebejistější, a tak jako jistější v těch svých krocích. Spíš takovou jako ujišťovací (pozn. odpověď na otázku, jakou roli hrál kamarád v ukončení jeho minulého vztahu), nebo ne podpůrnou, že bych mu brečel na rameni, ale spíš, že je to jasný.

Volný kód	V tomto řádku je uveden kód, který se vyskytl právě jednou a týká se dopadů vstupů přátel na průběh přátelského vztahu. Jeho konkrétní znění je v poslední buňce.	-	1	1	<i>... padlo jakýkoli další tabu, jakýkoli napětí, který tam do té doby bylo a v tu chvíli jsme opravdu přátelé bez nějakých tabu.</i>
-----------	---	---	---	---	--

Poznámka. V prvním sloupci jsou uvedeny sestupně seřazené dopady vstupů přátel na stabilitu partnerského vztahu. Následují definice těchto dopadů, u nichž je cílem co nejvýstižněji obsáhnout citace, které do daného dopadu spadají. Poté následuje frekvence jedinců, (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet jedinců), u nichž můžeme pozorovat daný dopad vstupu na jejich stabilitu partnerského (v jednom případě i přátelského) vztahu. V posledním sloupci jsou vypsány citace z rozhovorů.

Respondentů jsme zároveň přímo doptávali, zda v minulosti nějaký partnerský vztah kvůli kamarádovi ukončili (viz otázka č. 13 v příloze č. 1). Z celkového počtu 20 respondentů uvedli tři, že měli zkušenost s ukončením vztahu kvůli kamarádovi. Respondentka F8 popisovala, jak se rozešla se svým ex-přítelem, jelikož se začala vzdalovat od svých kamarádek: „... samozřejmě tak nějak jedete na tý vlně toho partnera a že se samozřejmě těm kamarádkám jako nelíbím už, takže to vim, že už pak to mělo ten vliv, že jsme to spolu jako velmi brzy asi, tyjo, po čtrnácti dnech, po třech tejdnech, strašně krátce to bylo (učechnutí), ukončili no.“ Respondent M8 zase ukončil svůj partnerský vztah, jelikož chtěl být také single jako jeho kamarád: „... jsem vnímal, že ten můj kamarád nemá nikoho, takže má ten volnej, vysokoškolskej život a může si dělat co chce. A to jsem mu hrozně záviděl. A proto to vedlo k tomu, že jsme se rozešli s tou. Z toho důvodu jsme spolu byli dva roky třeba.“ Respondentka F4 zase popisovala, jak ukončila svůj předchozí vztah, aby započala vztah se svým současným přítelem, který byl předtím jejím kamarádem: „No tak ten můj přítel je kamarád a ten se mi líbil víc než kluk, co jsem měla předtím. Tak jsem ukončila ten vztah a navázala nověj.“

Z výsledků lze shrnout, že jsme zaznamenali celkem pět dopadů vstupů přátel na stabilitu partnerského vztahu jedince. Nejčastěji vstupy přátel vedly ke *změně chování či postoje vůči partnerovi, rozchodu a jeho ujištění se v něm, urychlení a snesitelnějšímu zvládnutí*. Dále z výsledků vyplývá diskrepance mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na partnerský vztah jedince. Ačkoliv většina respondentů nevnímala dopady vstupů přátel do jejich partnerského vztahu (viz kapitola 6.4.1), tři z respondentů měli zkušenost s ukončením vztahu kvůli kamarádovi. Konkrétně vztah v minulosti ukončili, protože se díky vztahu vzdalovali od svých přátel, chtěli být také single jako kamarád a jelikož navazovali vztah se svým současným partnerem, který byl do té doby jejich kamarádem. V neposlední řadě jsme identifikovali i jeden dopad na přátelský vztah, kdy na základě sexu respondenta s jeho kamarádkou došlo k prolomení zbývajících tabu mezi jimi dvěma.

6.5 Motivace přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu

Nakonec jsme mapovali motivy přátel do výběru partnera a partnerského vztahu jedince vstupovat. Nejčastějším motivem vstupů přátel do vztahu kamaráda byly *osobnostní rysy jedince a přání štěstí*. U osobnostních rysů respondenti opakovaně uváděli starostlivost, empatii, upřímnost a zvědavost. Mezi dalšími odpověďmi se vyskytla protektivita, kamarádkost, upovídání, nezištnost a závistivost. Z uváděných osobnostních rysů lze tedy shrnout, že se mezi nimi nachází jak rysy přímo vztažené k druhému (tj. interpersonální, jako

je např. starostlivost či závistivost), tak rysy, které jsou nezávislé na druhé osobě (tj. individuální, např. upřímnost či nezištnost).

U *přání štěstí* byl motivem kamarádovi vstoupit do vztahu zájem, aby byl jejich kamarád šťastný a spokojený. Tento motiv respondenti zmiňovali bez ohledu na vztah mezi aktérem a partnerem kamaráda. Např. respondent M6 uvedl: „... protože jsem chtěl, ať je šťastná. S kým jiným může být než s tím, koho chce. I třeba, že je to úplný pitomec...“ V rámci tohoto motivu přátelé vycházeli zejména z vnímané partnerské ne/spokojenosti svého kamaráda a na základě ní vstupovali do partnerského výběru či vztahu. V našem vzorku mělo celkem 12 kamarádů neutrální vztah (nejčastěji definováno jakožto „vycházení spolu“) s (ex-)partnerem jedince, 11 pozitivní (nejčastěji uváděno, že kamarád a partner jedince jsou také přáteli) a 8 negativní (nejčastěji projevováno odmítavým postojem vůči partnerovi). Další motivy vstupů přátel, seřazené dle četnosti, jsou uvedeny v tabulce č. 13.

Tabulka 13

Motivy vstupu přátel do partnerského výběru a vztahu jedince

Motivy	Definice	Frekvence			Citace z rozhovoru
		Ž	M	C	
Osobnostní rysy jedince	Motivace vychází z osobnostních rysů jedince.	11	7	18	<i>On je takový jako hrozně empatický. On je opravdu hodně upovídanej, takže (smích) výřečnej, takže asi proto no. On je takovej hodně protektivní.</i>
Přání štěstí	Jedinec si přeje, aby byl jejich kamarád šťastný a spokojený.	8	10	18	<i>Hlavně kvůli tomu, abych měl šťastnýho kámoše. Protože jsem chtěl, ať je šťastná. Viděla mě, jak jsem s ním byla předtím šťastná.</i>
Blízkost vztahu	Respondent a jeho kamarád či respondent a partner kamaráda jsou si velmi blízcí.	7	7	14	<i>Protože ho mám rád. Já si myslím, že nás měla jako oba dva ráda. Záleží mu na mně.</i>
Obavy a ochrana	Jedinec má obavy vztahující se k partnerovi kamaráda a snaží se ho ochránit před případnými riziky.	3	8	11	<i>Měl strach, že se spálím, že jsem si vybrala špatně. Vidím tam rizika, o který jí chci připravit. Určitě jsem jí chtěla ochránit nebo pomoci. (Přemýšlí) Jako přišel mi ten vztah špatnej nebo přišlo mi, že není hodnej ten kluk.</i>
Role kamaráda	Jedinec vychází ze svých očekávání vyplývajících z role kamaráda a považuje vstupy stran kamaráda za přirozenou součást přátelského vztahu.	5	5	10	<i>Protože je to kamarádka, to kamarádky dělají. Ono už je to takový přirozený u nás, tak já vlastně ani moc nevím, co je vlastně spouštěč. Mně to přijde, že už se to tak nějak očekává možná. Je to úloha nejlepšího kamaráda (úsměv) (...) takovej popis práce.</i>

Méně společně tráveného času	Jedinec je nespokojen se sníženým časem stráveným s kamarádem v důsledku většího trávení času kamaráda s jeho partnerem.	2	4	6	<i>Protože jsem v té době já s nikým nebyl a on byl tady s tou, takže ona mi ho jako ukradla. Chybím ji já v podstatě. Chybí jí ten kamarád, kterýho doma nemá, když se odstěhovala s přítelem někam jinam. Jo, takže se snaží zůstat v kontaktu. Možná to bude tím, že jsem s nima (pozn. s kamarádkami) trávil méně času.</i>
Osobnostní rysy či chování partnera kamaráda	Motivace vychází z představy jedince o osobnostních rysech kamaráda partnera či jeho chování.	2	2	4	<i>Věděla, že on (pozn. ex-partner) je hodnej. On měl přítel pověst jako děvkaře. Bylo vidět, že ta partnerka (pozn. ex-partnerka) prostě není dobrá, že se nechová správně, a že už to prostě ani nebylo možné, aby se to skrylo před očima. Abych to tak vlastně řekl, že to bylo tak vidět (zvážní), že prostě nešlo skoro, aby mi na nic na to neřek.</i>
Schvalování partnera	Jedinec schvaluje partnera kamaráda.	1	1	2	<i>Chci, aby s ním zůstala, protože mi to pro ni přijde dobrý. Snaží se i mě potěšit a podpořit tím, že jí zve a taky a bere jí.</i>
Volné kódy	V tomto řádku jsou uvedeny kódy, které se vyskytly ojedinele. Jejich znění jsou v posledním sloupci.	2	1	3	<i>Bylo (pozn. myšleno vstupování) prostě pro mě fajn, nějaké to drama nebo jak to říct – prostě, něco se dělo. Asi tomu nemaj moc co vytknout. Co já si myslím, tak, že si třeba jako myslela, že nám to třeba nevydrží.</i>

Poznámka. V prvním sloupci jsou uvedeny motivy přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu, sestupně seřazené dle četnosti. Ve druhém sloupci jsou jednotlivé motivy definovány tak, aby co nejlépe vystihovaly všechny citace zařazené do daného motivu. Třetí sloupec odkazuje k frekvenci respondentů (Ž = ženy, M = muži, C = celkový počet jedinců), jež uvedli, že si oním motivem vysvětlují jak vlastní vstupy do partnerského výběru a vztahu svých přátel, tak vstupy svých přátel do jejich výběru partnera a partnerského vztahu. V posledním sloupci jsou ilustrativní citace daného motivu, získané z rozhovorů s respondenty.

Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy častěji než muži vstupovaly do partnerského vztahu a výběru svého kamaráda na základě svých *osobnostních rysů*. Oproti tomu muži častěji než ženy vstupovali do vztahu a výběru jedince, jelikož měli *obavy* o svého kamaráda a chtěli ho *ochránit*.

Z výsledků vyplývá, že přátelé měli celkem 11 různých motivů, proč vstupují do partnerského výběru a vztahu svého kamaráda. Nejčastějšími motivy přátel byly *osobnostní rysy jedince* a *přání štěstí* kamarádovi. Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy častěji ovlivňovaly partnerský výběr a vztah svých přátel na základě jejich *osobnostních rysů* a muži častěji vycházeli se svých *obav* o kamaráda a *snaze ho ochránit*.

7. Diskuse

Cílem výzkumu bylo zmapovat vliv nejbližších přátel na výběr partnera a partnerský vztah. Zkoumali jsme srovnání přátel a rodinných příslušníků (častěji probíraná témata ohledně partnerských vztahů a relativní důležitost názoru), vstupy přátel do výběru partnera a jejich dopady, vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu a jejich dopady na průběh a konec partnerského vztahu a motivaci přátel do partnerských vztahů jedinců vstupovat.

Výsledky ukazují, že ačkoliv respondenti probírali svůj partnerský výběr a vztah více se svými přáteli, vnímaná důležitost názoru přátel a rodinných příslušníků se lišila dle témat. Názor rodinných příslušníků respondenti upřednostňovali v rodinných a praktických tématech a plánech do budoucna. Oproti tomu názor přátel byl pro respondenty důležitější v tématech týkající se pouze partnerské dvojice (jmenovitě partnerské fungování, problémy ve vztahu, citová a sexuální stránka vztahu). Současně muži oproti ženám výrazně méně často probírali své partnerské vztahy s rodinnými příslušníky, s přáteli je však probírali do větší míry než ženy. Dále jsme zjistili diskrepanci mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na partnerský výběr a vztah jedince. Přestože většina respondentů nevnímala dopady vstupů přátel na svůj partnerský výběr, část respondentů v minulosti nenavázala partnerský vztah kvůli kamarádovi. I u vstupů přátel do průběhu partnerského vztahu někteří respondenti neidentifikovali dopady na jejich partnerský vztah, tematická analýza však odhalila, že kvalitu partnerského vztahu přátelé ovlivňovali jak v podporujícím, tak interferenčním směru, a v rámci stability vztahu přátelé přispívali zejména k rozpadu vztahu. V neposlední řadě také respondenti uváděli motivy vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu, kdy třemi nejčastějšími byly osobnostní rysy jedince, přání štěstí kamarádovi a blízkost přátelského vztahu.

7.1 Srovnání vlivu přátel a rodinných příslušníků na partnerské vztahy

V rámci srovnání vlivu přátel a rodinných příslušníků na partnerský výběr a vztah jsme se zaměřovali na partnerská témata, která respondenti častěji probírali s rodinnými příslušníky a s přáteli a na důležitost jejich názoru. Výsledky ukázaly, že respondenti celkově častěji probírali jak svůj partnerský výběr, tak následný průběh vztahu se svými přáteli než s rodinnými příslušníky. Vysvětlením může být důvěra mezi přáteli, která je (minimálně v individualistických kulturách) klíčovým aspektem přátelství (Adams, 2005). Vycházíme tedy z předpokladu, že v momentě, kdy blízkému příteli důvěřujeme, častěji se mu i svěřujeme a probíráme s ním partnerská témata. Zároveň se s přáteli dle Dunbara (2018) vídáme alespoň jednou týdně až jednou měsíčně (v souvislosti na blízkosti vztahu), tudíž u některých jedinců dochází k častějšímu kontaktu se svými přáteli než rodinou, což opět může vést k vyšší míře

probírání svých partnerských vztahů právě s nimi. Současně je však nutné zvažovat, nakolik je toto vysvětlení specifické pro jedince z individualistických kultur, u kterých je soudržnost rodin nižší oproti kulturám kolektivistickým (Hofstede, 2011).

Témata, která respondenti častěji řešili s rodinnými příslušníky a přáteli, se do určité míry lišila. Jak s rodinnými příslušníky, tak s přáteli respondenti probírali témata: problémy ve vztahu, novinky a zážitky, soužití, sex a vše. Pouze s přáteli probírali následující témata: pocity a spokojenost ve vztahu a plány do budoucna. Jediným tématem, které řešili pouze s rodinnými příslušníky (konkrétně rodiči) byly obavy spjaté s hodnocením současného partnera jedince ze strany rodičů. Možným vysvětlením, proč jedinci řešili obavy pouze se svými rodiči, je právě jejich motivace. Partnerské preference jsou u rodičů a jejich potomků do určité míry odlišné, kdy zájmem rodičů je především najít pro svého potomka takového jedince, který přispěje k soudržnosti a kooperaci rodiny (Buunk et al., 2008). Právě tyto motivy tedy mohou způsobovat zvýšené obavy ohledně partnera potomka v rodičích, které rodiče verbalizují, což následně vede k jejich vyššímu probírání s potomkem.

Zajímavé mezipohlavní rozdíly se ukázaly v míře probírání partnerských témat s rodinnými příslušníky, kdy muži vyjma partnerského soužití své partnerské vztahy s rodinou neprobírali. Toto zjištění může souviset s tím, že rodiče mají větší tendenci vstupovat do partnerského výběru a vztahu svých dcer než synů (Apostolou & Papageorgi, 2014; Perilloux et al., 2008; Sprecher & Felmlee, 1992). Vzhledem k tomu, že rodiče více vstupují do partnerských vztahů svých dcer, častěji s dcerami diskutují jejich vztahy.

Respondenti uváděli celou řadu důvodů, proč s rodinnými příslušníky neprobírají své partnerské vztahy. Nejčastěji uváděli rodinné nastavení, kdy se o partnerských vztazích v rámci rodiny nemluví, nefunkční vztahy v rodině a odlišnost jedince od jeho rodiny. Možným vysvětlením zdůvodnění nefunkčních vztahů v rodině je vnímaná expertiza druhého člověka týkající se partnerského vztahu, která je pro jedince zásadní při rozhodování, nakolik bude brát v potaz jeho názor (Etcheverry & Agnew, 2016). Respondenti tedy nemusí být motivováni probírat své partnerské vztahy s někým, u koho mohou očekávat, že jeho názor nebudou respektovat právě vzhledem k jejich vnímané nízké expertize ohledně partnerských vztahů. Zdůvodnění odlišnosti jedince od rodiny zase může být dáno právě tím, že rodinné příslušníky si nevybíráme, kdežto o přátelích se často mluví, jak našimi respondenty, tak i v literatuře (např. Blair & Pukall, 2015), jakožto o „vybrané rodině“. V rámci své přátelské sítě si k sobě jedinec může vybrat lidi, se kterými je jeho podobnost v preferovaných charakteristikách vyšší, což může souviset s jeho vyšší ochotou sdílení partnerských témat s přáteli. Nicméně je třeba mít

stále na paměti, že s rodinnými příslušníky (jmenovitě s rodiči, sourozenci a potomky) je jedinec pravděpodobně více podobný než s přáteli, jelikož s nimi sdílí 50 % společných genů (Hamilton, 1964).

V případě probírání partnerských témat s přáteli, výsledky ukázaly významné mezipohlavní rozdíly v míře probírání. Ačkoliv partnerská témata s přáteli diskutovala obě pohlaví, muži probírali své partnerské vztahy v širším počtu témat. Celkem 40x zmínili (ženy oproti tomu 28x) konkrétní partnerská témata, která se svými přáteli diskutují. Budoucí výzkum by se tedy mohl zaměřit na to, zdali je u mužů důvodem vyšší míry probírání jejich partnerských vztahů s přáteli určitá forma kompenzace. Vzhledem k tomu, že své partnerské vztahy oproti ženám příliš neprobírají s rodinou, mohou mít vyšší potřebu jejich probírání právě se svými přáteli.

Ačkoliv respondenti častěji probírali své vztahy s přáteli, důležitost názoru bez ohledu na probírané téma byla u přátel a rodinných příslušníků vyvážená. Nicméně studie provedená v USA došla k závěru, že lidé považovali za důležitější názor přátel před rodinnými příslušníky (Zhang & Kline, 2009). Zdůvodněním odlišných zjištění může být odlišnost vzorků, kdy jejich výzkum byl prováděn na amerických vysokoškolských studentech, kdežto náš výzkumný projekt probíhal na českých jedincích v mladém a střední dospělosti. Vyjma odlišných kultur (Česko vs. USA) může dle nás hrát roli i právě věk participantů. Lidé na prahu mladém dospělosti mají širší přátelskou síť než lidé v letech pozdějších, jelikož okolo 30. roku věku dochází u většiny lidí ke snižování počtu přátel (např. Dunbar, 2018; Gillespie et al., 2015; Smith et al., 2003). Lze tedy předpokládat, že v mladším věku můžeme považovat názor našich přátel za důležitější. Navíc se v západních kulturách v mladém dospělosti do našeho partnerského výběru více angažují naši přátelé oproti rodičům (Parks, 2017), což současně se zvyšující se nezávislostí na zdrojích rodičů (Wright & Sinclair, 2012) může být také zdůvodněním jejich vnímané vyšší důležitosti názoru právě v tomto vývojovém období. Zároveň jedinci v pozdějším věku jsou více ovlivňováni rodiči v partnerském výběru (Apostolou & Zacharia, 2015) i v průběhu partnerského vztahu (Rodrigues et al., 2017) oproti jedincům mladším. V rámci shrnutí našeho výzkumu i výzkumů předchozích lze usuzovat, že na prahu mladém dospělosti jsou pro jedince důležitější názory přátel ohledně jejich partnerských vztahů oproti rodině, kdy s narůstajícím věkem dochází k vyrovnávání a spíše k diferenciaci, ve kterých tématech upřednostňujeme názor rodiny, či přátel. Nicméně bychom doporučili provést průřezovou studii, která by se zaměřovala právě na vliv rodinných příslušníků a přátel s ohledem na věk jedince.

Jako nejdůležitější se názor rodinných příslušníků ukázal v rodinných tématech (rodinné záležitosti), praktických tématech (partnerské soužití) a v plánech do budoucna (tedy potenciálně zahrnující i primární rodinu). Názor přátel byl oproti tomu upřednostňován v tématech týkající se pouze partnerské dvojice (jmenovitě partnerské fungování, problémy ve vztahu, citová a sexuální stránka). Nejčastějším zdůvodněním důležitosti názoru rodinného příslušníka či kamaráda byly jejich respondentem vnímané stabilní a spokojené vztahy a jejich osobnostní rysy. Stabilní a spokojené vztahy opět souvisí s vnímanou expertizou ohledně partnerských vztahů daného jedince, kdy pro jedince je vnímaná expertiza významným prediktorem vyhovění názoru (Etcheverry & Agnew, 2016). Hlavními důvody upřednostňování názoru rodinných příslušníků byly pro respondentky jejich blízké vztahy s nimi a pro obě pohlaví i přání, aby byl jejich partner přijat jejich rodinou a stal se součástí jejich rodiny. Tato zjištění mohou souviset s konsekvencemi ne/vyhovění (Etcheverry & Agnew, 2016), které v případě rodinných příslušníků mohou být větší než u přátel. Respondenti tedy mohli považovat názor svých rodinných příslušníků za důležitější právě z toho důvodu, že v případě jeho nezohlednění může docházet k významnějším negativním konsekvencím (např. nepřijetí partnera, partner by se nestal součástí rodiny). Jiná studie ukázala, že jako vlivnější je vnímám názor toho jedince, který nám poskytuje více zdrojů (Wright & Sinclair, 2012), a tedy od koho může více zdrojů v případě nevyhovění jedinec ztratit. Oproti tomu u přátel byly hlavními důvody upřednostňování jejich názorů hlubší informace, které o vztahu měli, a charakteristiky daného jedince (podobnost s jedincem, opačné pohlaví). Hlubší informace ve vztahu zároveň souvisí s častějším sdílením a rozebíráním partnerského výběru a vztahu respondentů s přáteli. Současně podobnost s jedincem může opět souviset s myšlenkou tzv. „vybrané rodiny“ (Blair & Pukall, 2015), kdy jedinci si mohou za přátele vybírat takové osoby, se kterými sdílí obdobné názory ohledně partnerských vztahů.

Závěrem lze tedy shrnout, že respondenti častěji řešili svůj partnerský výběr a vztahy se svými přáteli. Určitá partnerská témata diskutovali jak s rodinnými příslušníky, tak s přáteli (jmenovitě problémy ve vztahu, novinky a zážitky, soužití, sex a vše), jiná pouze s přáteli (pocity a spokojenost ve vztahu a plány do budoucna), či rodinnými příslušníky (obavy spjaté s hodnocením současného partnera). Zároveň výsledky ukázaly, že muži vyjma partnerského soužití své vztahy se svými rodinnými příslušníky neprobírali, s přáteli je však probírali do větší míry než ženy. Důležitost názoru rodinných příslušníků a přátel v partnerských tématech však byla vyvážená a lišila se dle témat. Názor rodinných příslušníků byl upřednostňován v tématech rodinných, praktických a v plánech do budoucna (což je zajímavé i z toho důvodu, že u tohoto tématu respondenti zmiňovali, že jej probírají pouze s přáteli). Oproti tomu názor přátel byl pro

respondenty důležitější v tématech týkající se partnerské dvojice (jmenovitě partnerské fungování, problémy ve vztahu, citová a sexuální stránka). Nejčastějším zdůvodněním upřednostňování názoru přátel či rodinných příslušníků byly jejich respondentem vnímané spokojené a stabilní vztahy a jejich osobnostní rysy.

7.2 Vstupy přátel do výběru partnera a dopady jejich vstupů

Celkem jsme identifikovali čtyři (podporování v navazování vztahu, dohazování potenciálních partnerů, vyjadřování obav ohledně rozdílů mezi jedincem a potenciálním partnerem, rozmlouvání vztahu s potenciálním partnerem) vstupy přátel, které se vyskytly více než jednou a dalších šest (poskytování rad ohledně randění, hlídání jedince v průběhu rande, vysmívání se jedincovi kvůli rozdílům mezi jedincem a potenciálním partnerem, pozitivní hodnocení budoucí partnerky, sdílení a popichování) ojedinělých vstupů přátel do výběru partnera jedince. Poskytování rad ohledně randění a sdílení s kamarádem můžeme zahrnout do procesu vytváření subjektivních norem přátel, které odkazují k tomu, jak by měl partnerský výběr ideálně vypadat. Přátelé tedy skrze poskytování rad a sdílení informací o vztahu s jedincem v partnerském vztahu vytvářejí představu, jaký by měl partner ideálně být, což následně ovlivňuje vnímaný závazek (v případě shody partnera s ideální představou vyšší vnímaný závazek, v případě neshody nižší) partnerů vůči vznikajícímu partnerskému vztahu (Etcheverry & Agnew, 2004). Dohazování a podporování v navazování vztahu zase může spadat do tzv. kooperativních námluv, v rámci kterých si přátelé vzájemně pomáhají v rámci výběru partnera (Ackerman & Kenrick, 2009) či s přímou iniciací, kdy přátelé aktivně vytváří situace, v rámci nichž se mohou potenciální partneři seznámit (Wright & Sinclair, 2012). Seznámení prostřednictvím přátel je navíc druhým nejčastějším způsobem seznámení partnerů (po online seznámení); (Rosenfeld et al., 2019). Pozitivní hodnocení partnera lze zase propojit s tzv. manipulací s atraktivitou, kdy přátelé vyjadřují své názory na potenciálního partnera či vznikající vztah (Wright & Sinclair, 2012). Například Sinclair et al. (2015) zjistili, že v rámci hypotetického hodnocení potenciálních partnerů dávali jedinci nižší hodnocení těm, kteří nebyli jejich blízkými schvalováni.

Vzhledem k tomu, že se doposud žádná studie nevěnovala portfoliu vstupů přátel do partnerského výběru jedince, porovnáváme výsledky naší studie s výzkumy zaměřujícími se na vstupy rodičů do výběru partnera potomka. Vstupy (resp. v jeho terminologii manipulačními taktikami) rodičů do výběru partnera potomků se systematicky věnoval Menelaos Apostolou (např. 2011, 2013, 2014). V rámci naší studie jsme detekovali tři totožné vstupy, jmenovitě dohazování potenciálních partnerů (v jeho terminologii také dohazování), poskytování rad

ohledně randění (rady a zdůvodňování) a hlídání jedince v průběhu randění (doprovázení). V rámci jím zjištěného repertoáru manipulačních taktik je navíc: donucování, poskytování rad, koho by si měl jejich potomek vzít, agresivní či nemilosrdné chování, vytváření pocitů viny, metoda „cukru a biče“, prevence, sociální srovnání, využívání sociálního srovnávání a metoda tiché domácnosti (Apostolou, 2013). Naopak v našem výzkumu jsme navíc zjistili vstupy: podporování v navazování vztahu, vyjadřování obav ohledně rozdílů mezi jedincem a potenciálním partnerem, vysmívání se jedincovi kvůli rozdílům mezi jedincem a potenciálním partnerem, pozitivní hodnocení budoucí partnerky, sdílení a popichování. Nicméně je třeba mít na paměti, že srovnáváme výzkumy, které se zaměřovaly na jiné blízké jedince participantů. Zatímco Apostolou se zaměřoval na hypotetické vstupy rodičů do partnerského výběru svých (často také hypotetických) dětí, v našem výzkumu jsme se doptávali na skutečné vstupy přátel do jejich výběru partnera. Navíc Apostolou prováděl své výzkumy na Kypru, který je do dnešní doby značně patriarchální (Apostolou, 2015), což se může odrážet ve vstupech rodičů do partnerského výběru svých potomků.

Vstupy přátel neměly na výběr partnera respondentů žádný vnímaný dopad. Pouze dohazování potenciálních partnerů vedlo v jednom případě k navázání vztahu s ex-partnerem. Nicméně pět z 20 respondentů mělo zkušenost s nenavázáním vztahu kvůli kamarádovi. Důvody nenavázání vztahu konkrétně byly: předejití narušení dynamiky přátelské party, nekompatibilita potenciálního partnera s přáteli, kamarádka jakožto sokyně o zájem potenciálního partnera, snaha ochránit kamarádku před ublížením z navázání vztahu s potenciálním partnerem, o kterého měla také zájem a rozmluvení partnerského vztahu kamarádem. Z výsledků se tedy ukazuje diskrepance mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na partnerský výběr. Ačkoliv respondenti vyjma jednoho dopadu nevnímali žádné dopady na svůj partnerský výběr, následně někteří přiznávali, že již v minulosti nenavázali partnerský vztah právě kvůli svému kamarádovi.

V kontextu dopadů vstupů blízkých na partnerský výběr jsou nejčastěji uváděny jak dopady podporujících, tak i interferenčních vstupů. Podporující vstupy vedou ke zvýšení hodnocení potenciálního partnera (Wright & Sinclair, 2012), zatímco interferenční vstupy vedou ke snížení hodnocení potenciálního partnera (Sinclair et al., 2015) jedincem. Výzkumy prováděné na adolescentní populaci popisují, že kvalitní přátelství zejména s odlišným pohlavím vede ke snížení úzkosti ze seznamování a častějšímu vyhledávání situací seznámení se (Collins et al., 2009; Connolly et al., 2000; Kuttler & La Greca, 2004; La Greca & Mackey, 2007). Nicméně je opět nutno podotknout, že výše popsané studie se oproti našemu výzkumu

liši v několika aspektech. Výzkumy prováděné na dospělé populaci byly postaveny na hypotetických scénářích, zatímco my jsme se ptali na reálné zkušenosti našich respondentů. Výzkumy zaměřující se na adolescentní populaci jsou specifické v jejich výzkumných vzorcích, kdy se vliv přátel, a tedy i jejich dopad může značně lišit právě v souvislosti na věk ovlivňovaného.

Na závěr lze z výsledků shrnout, že jsme zjistili diskrepanci mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na výběr partnera jedince. Ačkoliv pouze jeden respondent u jednoho z deseti identifikovaných vstupů zaznamenal dopad na svůj partnerský výběr (konkrétně dohazování vedlo k navázání vztahu s ex-partnerem), dalších pět respondentů popsalo svou zkušenost s nenavázáním partnerského vztahu kvůli kamarádovi.

7.3 Vstupy přátel do partnerského vztahu a dopady jejich vstupů

Celkem jsme identifikovali dvanáct vstupů, které se vyskytly alespoň dvakrát¹⁰ a dalších patnáct ojedinělých vstupů¹¹. Zároveň jsme zjistili, že obě pohlaví vstupovala do partnerského vztahu svých přátel odlišnými vstupy formou informační. Ženy častěji využívaly vstupy: poukazování na problémy vztahu či partnera, popichování a pozitivní a negativní hodnocení partnera. Muži zase více vstupovali do partnerského vztahu přátel skrze: probírání vztahu, problémů či partnera, zvaní na akce a společně strávený čas a rozmlouvání vztahu. Muži navíc více využívali nepřímých forem vstupů a ženy interferenčních forem vstupů do průběhu partnerského vztahu jedince. Nicméně studie, která se zaměřovala na přáteli vnímaný vliv na partnerské vztahy jedinců došla k opačnému závěru, a sice, že muži častěji vstupují do partnerských vztahů svých přátel interferenční formou a ženy formou podporující (Sprecher, 2011). Odlišné závěry je možné částečně interpretovat odlišnou metodikou. Zatímco se Susan Sprecher zaměřovala pouze na přátele, které vstupy provádějí, v našem výzkumu jsme se ptali zejména na respondentem vnímané vstupy od jeho přátel. Je tedy možné, že při popisování svého vlastního vstupování do partnerských vztahů svých přátel jedinci v plné šíři nepopisují i své interferenční vstupy, jelikož se snaží o zachování dobrého sebeobrazu. Zároveň se může lišit vnímání vstupů jedinců, kteří je provádí (tedy aktérů) a na kterých je prováděno (tedy

---

¹⁰ Opakovaně vyskytujícími se vstupy konkrétně byly: podporování a schvalování; probírání vztahu, problémů či partnera; zvaní na akce a společně strávený čas; poukazování na problémy vztahu či partnera; rozmlouvání vztahu; poskytování rad; popichování; pozitivní a negativní hodnocení partnera; vyčítání méně společného času; vyhýbání se tématu či respondentovi; materiální pomoc (podrobnější informace viz kapitola 6.4).

¹¹ Ojedinělými vstupy byly: rozmlouvání rozchodu; napsání partnerovi; povyšování se nad partnerkou kamaráda; sex s kamarádkou; sdílení tipů; srovnávání současného partnera s předchozími; projevování zájmu o kamarádku; uklidnění kamarádky; ponižování partnera; uvolnění prostoru kamarádce; předání dárku partnerce; vyčítání vztahu; zatajení nevěry partnera kamarádce; pomoc v kritické situaci kamarádce (řešení s policií, odvoz do nemocnice); (podrobnější informace viz kapitola 6.4).

recipientů). Odlišné závěry lze vysvětlit i tím, že autorka provedla kvantitativní studii, kdy se na škále doptávala na frekvenci využívání předem vyjmenovaných vstupů, kdežto my jsme se dotazovali na konkrétní vstupy přátel, jež si vybaví, tudíž jsme byli značně závislí na schopnosti vybavení si informací respondenta a na našich schopnostech doptávání se. Je tedy možné, že v rámci rozhovoru respondentky po doptávání referovaly více i o svých interferenčních vstupech. Navíc autorka měla jakožto podmínku pro účast ve výzkumu, aby participanti referovali o partnerském vztahu svého kamaráda, na který mají buď silnou pozitivní či negativní reakci. Na základě této podmínky lze tedy předpokládat, že autorka měla příležitost zachytit více jak podporujících, tak interferenčních vstupů, zatímco naši studie se zúčastnili i respondenti, kteří neuváděli žádné vstupy přátel do svých partnerských vztahů či si nebyli vědomi svých vstupů do vztahů svých přátel.

Vzhledem k tomu, že doposud žádný výzkum nemapoval portfolio vstupů přátel do průběhu partnerského vztahu, srovnáváme své výsledky se zjištěními autorů zaměřující se na vstupy blízkých do partnerského vztahu jedince. Identifikovali jsme řadu vstupů přátel, které se shodují s autory (Buss, 1992; Buss et al., 1987; Fišerová et al., 2022) věnujícími se vstupům blízkých do průběhu vztahů. S výzkumem (Buss et al., 1987), který se zaměřoval na vstupy mezi partnery, se protínáme ve třech vstupech (v našem kontextu se šarm překrývá s pozitivním hodnocením partnera, donucování s vyčítáním méně společného času a rozum s poskytováním rad). S druhou studií (Buss, 1992), která se zaměřovala na vstupy mezi partnery, partnery a jejich přáteli a partnery a jejich rodiči se protínáme v šesti vstupech (opět šarm, donucování a rozum a navíc sociální srovnávání, které v našem výzkumu lze považovat za srovnávání současného partnera s předchozími, agresivní a nemilosrdné chování odpovídá ponižování partnera a vyvolávání odpovědnosti může být v našem kontextu poukazování na problémy vztahu či partnera). Navíc autoři ve výzkumu zjistili vstupy: tichá domácnost, regrese, znehodnocení, reciprocita-odměna, přinášení potěšení a finanční odměnu (Buss, 1992; Buss et al., 1987). Dále autoři popisují vstupy reciprocita-odměna, znehodnocení, finanční odměnu, sociální srovnávání a agresivní a nemilosrdné chování jakožto vstupy častěji využívaných partnery s jejich přáteli (Buss et al., 1987), avšak v našem výzkumu jsme tři z těchto vstupů vůbec nezaznamenali. S dalším výzkumem (Fišerová et al., 2022) se obsahově prolínáme ve značné části konkrétních vstupů¹² (přesná kvantifikace je však problematická vzhledem

---

¹² Fišerová et al. (2022) měli navíc vstupy: respektování postoje potomka; dotazování/stalking; vyjadřování strachu o potomka; emocionální nátlak/vydírání; nerespektování/zasahování/porušování autonomie partnera a potomka; kontrolování potomka; prozrazování informací o vztahu potomka druhému rodiči; navození situace, kdy jsou odhaleny vlastnosti partnera potomka; sdružování se s partnerem potomka vůči potomkovi a udržování kontaktu s bývalým partnerem potomka.

k rozlišné kategorizace vstupů). Podstatná část vstupů, kterou jsme v našem výzkumu nezaznamenali, se však vyskytla právě jednou či jsou specifická pro vztah rodič-potomek (např. prozrazování informací o vztahu potomka druhému rodiči). Zároveň je nutné mít na paměti, že se všechny tři studie nevěnovaly vstupům přátel do průběhu partnerského vztahu jako tomu bylo u nás, avšak první studie se zaměřovala na vstupy mezi partnery, druhá na vstupy partnerů na sebe navzájem, jejich přátele a jejich rodiče a třetí na vstupy rodičů do partnerských vztahů svých potomků. Vzhledem ke specifikům jednotlivých blízkých vztahů se tedy mohou využívané vstupy značně lišit. Zároveň však z výsledků vyplývá, že některé vstupy využíváme napříč blízkými vztahy, ať už přátelskými, partnerskými či příbuznými.

Co se týče dopadů vstupů přátel na průběh partnerského vztahu, zaznamenali jsme celkem šest opakujících se dopadů a další tři ojedinělé dopady. Konkrétní dopady vstupů byly: orientace v situaci, promluvení si s partnerem, úleva, změna chování či postoje vůči partnerovi, utvrzení ve výběru partnera a konflikt s partnerem. Dále dopady vstupů, které se vyskytly právě jednou, byly: vyhnutí se konfliktu, pochybování o partnerovi, zabývání se problémy týkající se partnerského vztahu. Zároveň jsme v našem výzkumu identifikovali i jeden dopad na průběh přátelského vztahu, jmenovitě na základě vstupů přátel došlo ke změně v přátelském vztahu, kdy zejména ženy snížily míru sdílení svého partnerského vztahu s přáteli či s nimi omezily kontakt. Značná část respondentů také nepocítovala žádné dopady vstupů přátel na jejich průběh partnerského vztahu či nevnímala žádné dopady jejich vstupů na průběh partnerských vztahů jejich přátel. Z našich výsledků tedy vyplývá, že přátelé ovlivňují kvalitu partnerského vztahu jak v podporujícím, tak interferenčním směru.

Předešlé studie, které se zabývaly vlivem blízkých na kvalitu partnerského vztahu jedince zjistily, že páry, které jsou svými blízkými podporovány, vnímaly více lásky (Sinclair et al., 2015; Sprecher & Felmlee, 1992), vyšší závazek vůči vztahu (Bryant & Conger, 1999; Sinclair et al., 2015; Sprecher & Felmlee, 1992), vyšší partnerskou spokojenost (Bryant & Conger, 1999; Sprecher & Felmlee, 1992) a lepší well-being partnerského vztahu (Blair et al., 2018). Zároveň podpora blízkých vedla ke zvýšení společně tráveného času, pozitivně ovlivňovala citovou vazbu mezi partnery a jejich vnímanou perspektivu vztahu (Parks et al., 1983). Přátelé také mohou působit jako stabilizační prvek partnerského vztahu v době konfliktu mezi partnery prostřednictvím poukazování na pozitivní aspekty vztahu či partnera (Julien et al., 2000). Oproti tomu neschvalování blízkými vedlo k nižší vnímané lásce mezi partnery (Sinclair et al., 2015; Sprecher & Felmlee, 1992), nižšímu závazku vůči vztahu (Sinclair et al., 2015; Sprecher & Felmlee, 1992) a nižší spokojenosti (Sprecher & Felmlee, 1992). Zároveň

u jedinců, kteří častěji probírají svůj partnerský vztah s nejbližším kamarádem než manželem, byla nalezena snížená kvalita partnerského vztahu zejména ve formě nižší vnímané lásky mezi partnery (Helms et al., 2003; Jensen & Rauer, 2014) a nižším vnímaném závazku vůči vztahu (Jensen & Rauer, 2014). U žen byly zaznamenány i častější neefektivní konflikty s partnerem (Helms et al., 2003). Při srovnávání výsledků je nutné brát v potaz, že všechny výše zmíněné studie zkoumaly provázanost jednotlivých vstupů (podpora, neschvalování, probírání vztahu) s kvalitou partnerského vztahu, zatímco my jsme se zaměřovali na identifikaci jednotlivých vstupů přátel do partnerského vztahu a jejich dopadů na kvalitu partnerského vztahu (nikoliv však na jejich provázanost). Navíc značná část z výše zmíněných studií pracovala s dotazníkovými metodami, tudíž pracovaly již s jednotlivými aspekty (např. závazek či spokojenost) spadajícími pod kvalitu vztahu, my jsme se však zaměřovali na konkrétní dopady na kvalitu partnerského vztahu. Nicméně dosavadní výsledky naznačují, že z pohledu kvality vztahu definované Spanierem (1976), působí vstupy přátel na všechny čtyři aspekty partnerského přizpůsobení, tedy na partnerskou spokojenost (Bryant & Conger, 1999; Sprecher & Felmler, 1992); (v našem výzkumu např. utvrzení ve výběru či naopak pochyby o partnerovi), partnerskou shodu (Julien et al., 2000); (u nás např. konflikt s partnerem či naopak vyhnutí se konfliktu), partnerskou kohezi (Parks et al., 1983) i na afektivní projevy mezi partnery (např. Sinclair et al., 2015); (v našem výzkumu např. změna chování či postoje vůči partnerovi). Naše výsledky tedy podporují dosavadní zjištění výzkumů na vliv blízkých na kvalitu partnerského vztahu, a sice, že vstupy přátel ovlivňují kvalitu vztahu jak ve směru podporujícím, tak interferenčním.

V rámci vlivu vstupů na ukončení partnerského vztahu jsme identifikovali celkem pět dopadů vstupů na partnerský vztah. Dopady vstupů na konec partnerského vztahu jmenovitě byly: změna chování či postoje vůči ex-partnerovi, rozchod, snesitelnější rozchod, urychlení rozchodu a ujištění v rozhodnutí rozchodu. Navíc tři z respondentů popisovali svou zkušenost s ukončením vztahu kvůli kamarádovi. Důvody ukončení vztahu byly: vzdalování se od kamarádek v důsledku partnerského vztahu s ex-partnerem, touha být single jako kamarád a navázání vztahu se současným partnerem. Naše výsledky tedy ukazují, že přátelé přispívají obzvláště k rozchodu, jeho snesitelnějšímu průběhu a ujištění se v něm včetně změny chování či postoje vůči ex-partnerovi.

Studie věnující se vlivu blízkých na stabilitu partnerského vztahu popisují, že podpora členů sociální sítě vede k vyšší stabilitě partnerského vztahu (Bryant & Conger, 1999; Sprecher & Felmler, 1992). Naopak na neschválení od blízkých jedince lze také nahlížet jako na

prediktor rozpadu partnerského vztahu (Le et al., 2010; Sprecher & Felmlee, 2000). Dále dle Hogerbrugge et al. (2013) nedostatečný překryv sociálních sítí mezi partnery a podpora od blízkých pouze jednomu z partnerů negativně ovlivňuje stabilitu partnerského vztahu. Podpora od blízkých pouze jednomu z partnerů může souviset s blízkostí mezi daným partnerem a jeho blízkými, což je další prediktor rozchodu partnerů (Felmlee, 2001). Nicméně překryv přátelských sítí partnerů nebyl dalšími studiemi shledán jakožto prediktor rozpadu vztahu, a to ani ve směru podporujícím, tak ve směru interferenčním (Felmlee, 2001; Le et al., 2010). Možným vysvětlením rozlišných výsledků studií je jejich odlišné zaměření, kdy bylo pracováno s celou sociální sítí (Le et al., 2010), s celou přátelskou sítí (Felmlee, 2001) a pouze s nejbližšími přáteli (Hogerbrugge et al., 2013). Je tedy možné, že překryv přátel hraje roli pouze pokud zohledňujeme nejbližší přátele partnerů. Dosavadní studie tedy naznačují, že přátelé ovlivňují stabilitu partnerského vztahu skrze všechny čtyři hlavní faktory (schválení/podpora vztahu, začlenění do sítě, neschválení/nedostatek podpory a alternativní společnost). V rámci srovnání s našimi výsledky je opět nutné připomenout, že výše zmiňované studie věnující se vlivu blízkých na stabilitu partnerského vztahu se zaměřovaly na přímou souvislost mezi konkrétními aspekty (schválení/podpora vztahu, začlenění do sítě, neschválení/nedostatek podpory a alternativní společnost) a stabilitou partnerského vztahu, kdežto my jsme cílili na identifikaci jednotlivých vstupů na průběh partnerského vztahu a na konkrétní dopady na partnerský vztah. Navíc výše citované studie prováděly longitudinální výzkumy zejména současných vztahů, avšak my jsme se ptali na vnímané dopady vstupů přátel na konec ex-partnerského vztahu respondenta. Nicméně se přikláníme k autorům již existujících studií s tím, že přátelé ovlivňují stabilitu partnerských vztahů jedinců, jelikož i v našem výzkumu měly vstupy přátel za následek urychlení rozchodu či přímo rozchod partnerů.

Závěrem lze říci, že jsme identifikovali celkem 27 vstupů, jimiž přátelé vstupují do průběhu partnerského vztahu jedinců. Ačkoliv obě pohlaví nejčastěji vstupovala do partnerských vztahů svých přátel informační formou, muži častěji využívali formu nepřímou a ženy formu interferenční. Zároveň jsme zjistili, že přátelé ovlivňují kvalitu i stabilitu partnerského vztahu jedince. Z výsledků vyplývá, že kvalitu vztahu ovlivňují jak v podporujícím (tedy pozitivním), tak interferenčním (tedy negativním) směru. Co se týče stability vztahu, přátelé přispívají zejména rozchodu partnerů, jeho snesitelnějšímu průběhu a ujištění se v rozhodnutí rozchodu včetně změny chování či postoje vůči ex-partnerovi.

7.4 Motivace přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu jedince

Naše studie je unikátní v tom, že se zaměřovala i na zmapování motivů přátel vstupovat do výběru partnera a vztahu jedince, jelikož se tomu dosavadní studie nevěnovaly. Celkem jsme zaznamenali osm opakovaných a tři ojedinělé motivy, proč respondenti vstupují do vztahů svých přátel či proč si myslí, že jejich přátelé vstupují do jejich partnerských vztahů. Jmenovitě se jednalo o: osobnostní rysy jedince, přání štěstí, blízkost vztahu, obavy a ochrana, role kamaráda, méně společně stráveného času, osobnostní rysy či chování partnera kamaráda a schvalování partnera. Ojedinělými vstupy byly zájem o drama, neshledávání ničeho problematického na vztahu kamaráda a nedůvěra vůči délce trvání partnerského vztahu kamaráda. Co se týče rozdílů mezi pohlavími, u žen byly častějším motivem jejich osobnostní rysy a u mužů obavy a ochrana.

U osobnostních rysů jedince byla nejčastěji uváděna starostlivost, empatie, upřímnost a zvědavost. Někteří autoři (Hruschka et al., 2015) se snažili vysvětlit motivaci pomoci mezi přáteli prostřednictvím zpětně zohledňujících a budoucnost zohledňujících algoritmů, které jsou založeny primárně na vzájemné reciprocitě. Žádný z jmenovaných rysů však nesouvisí s reciprocitou (naopak byla v rámci rysů zmíněna i nezištnost kamarádů), z čehož lze usuzovat, že prostřednictvím zpětně zohledňujících a budoucnost zohledňujících algoritmů není vhodné vysvětlovat motivaci přátel vstupovat do partnerských vztahů blízkých.

U motivu přání štěstí kamarádovi jsme pozorovali podporující vstupy přátel nehledě na jejich pozitivní, neutrální či negativní vztah s partnerem kamaráda. Z toho vyplývá, že jedinci z našeho vzorku přejí štěstí svému kamarádovi bez ohledu na jejich názor ohledně partnera kamaráda. Toto zjištění je tedy v rozporu s teorií kognitivní rovnováhy (Heider, 1958), dle které by jedinci, kteří mají nesouhlasný názor na partnera kamaráda měli vstupovat do vztahu interferenčním způsobem (Sprecher, 2011). Naše výsledky spíše naznačují, že jedinci provádějící vstupy do vztahu svých přátel, upozadují své názory ve prospěch jedincem v partnerském vztahu vnímaného štěstí. V souladu s teorií kognitivní rovnováhy jedinci vstupovali do partnerského výběru a vztahu podporujícím způsobem v momentě schválení partnera či v situaci, kdy neshledávali na partnerském vztahu nic problematického. Zároveň jsme v jednom případě zaznamenali interferenční vstup do partnerského vztahu na základě nedůvěry vůči délce trvání partnerského vztahu, což může být interpretováno prostřednictvím přesnějšího odhadu přátel ohledně délky trvání partnerského vztahu (Agnew et al., 2001; Felmlee, 2001).

Motivaci vycházející z blízkosti vztahu popisují i algoritmy stojící na blízkosti vztahu, tedy mylné rozpoznání geneticky příbuzného (Hruschka et al., 2015) a vzájemná nenahraditelnost (Tooby & Cosmides, 1996). Zároveň motiv „role kamaráda“ může souviset právě se vzájemnou nenahraditelností kamarádů, která právě vede ke zvýšení motivace jedinců vstupovat do partnerských vztahů svých přátel (Tooby & Cosmides, 1996). Naše výsledky tedy podporují motivaci přátel si pomoci, v našem kontextu vstupovat si vzájemně do partnerského výběru a vztahů, na základě jejich blízkého vztahu.

Přátelé také vstupovali do partnerského výběru a vztahu jedince, jelikož se svým kamarádem trávili méně času oproti době, kdy se jejich kamarád s nikým neseznamoval či nebyl v partnerského vztahu. Tento motiv lze vysvětlit přátelskou žárlivostí, která se projevuje právě v případě, kdy dojde ke snížení přáteli společně tráveného času či v situaci, kdy má jedinec obavy z potenciálního snížení společného času s kamarádem (Felmlee, 2001).

Z hlediska osobnostních rysů či chování partnera kamaráda respondenti zmiňovali rysy a projevy chování, které vnímají kladně (např. ex-partner kamarádky byl hodný) i negativně (např. nesprávné chování ex-partnerky vůči kamarádovi respondenta). Z těchto výsledků lze usuzovat, že i pro přátele je důležité vycházet s partnery svých kamarádů jako je tomu u rodičů (viz Apostolou, 2011). Zároveň tyto výsledky ukazují, že přátelé také mají ohledně partnera svého kamaráda své preference, kdy přátelé preferovali pro svého kamaráda hodného partnera s dobrou pověstí, který se k jejich kamarádovi chová dle nich vhodným způsobem. Tyto preference zároveň mohou vysvětlovat i motivaci vstupů, která vychází z obav kamaráda a snahy ochránit daného jedince.

Mezipohlavní rozdíly ukázaly, že ženy dle respondentů častěji vstupovaly do partnerského výběru a vztahu s ohledem na jejich osobnostní rysy a muži častěji vycházeli ze svých obav a snahy ochránit svého kamaráda. Nicméně při porovnání zmiňovaných rysů se opakovaly takové, které také souvisí s obavami či snahou ochránit svého blízkého kamaráda, jako je například starostlivost. Je tedy možné, že se tyto zmiňované motivy do značné míry prolínají, avšak u žen jsou respondenty vnímány za trvalé charakteristiky, kdežto u mužů za aktuální projev chování. V rámci budoucího výzkumu by bylo vhodné se zaměřit i na pohlaví, vůči komu byly vstupy prováděny. Lze totiž uvažovat i nad tím, že v rámci smíšených přátelství muži projevované obavy mohou sloužit k poukázání na problematické aspekty stávajícího vztahu své kamarádky, kdy je jejich cílem narušit její stávající partnerský vztah. Takové motivy bychom mohli pozorovat zejména u těch smíšených přátelství, kde nebyly na začátku jejich partnerského vztahu dostatečně komunikovány hranice (Meara, 1989), tedy zda se jedná čistě

o vztah přátelský. Tento předpoklad by byl v souladu s tím, že někteří heterosexuální jedinci skutečně zahajují přátelské vztahy s opačným pohlavím s vidinou zahájení partnerského vztahu (Bleske-Rechek et al., 2012).

Závěrem lze shrnout, že přátelé vstupují do partnerského výběru a vztahu jedinců z rozličných důvodů, kdy třemi nejčastějšími byly osobnostní rysy daného jedince, přání štěstí kamarádovi a blízkost vztahu. Významné mezipohlavní rozdíly ukázaly, že muži častěji vstupují do partnerských vztahů jedinců kvůli svým obavám a snaze ochránit jedince v partnerském vztahu, kdežto motivace žen častěji vychází z jejich osobnostních rysů.

7.5 Limity výzkumu

Výzkumný projekt se potýká s množstvím limitů. V prvé řadě se limity týkají způsobu výběru vzorku. Respondenti byli vybíráni na základě jejich projevení zájmu o studii a zároveň splnění stanovených kritérií. Zejména mužských zájemců se přihlásilo výrazně méně, tudíž byla možnost jejich výběru značně redukována. Dále o studii projevili malý zájem lidé starší třiceti let. Zároveň se dá předpokládat, že se do výzkumu přihlásili zejména lidé, kteří svůj partnerský výběr a vztah se svými přáteli probírají, tudíž je u nich i pravděpodobnější, že jejich přátelé budou motivováni do jejich výběru partnera a partnerského vztahu vstupovat. Jednou z podmínek také bylo, aby se partner a kamarád respondenta znali, což opět může redukovat jedince, kteří se sice v dlouhodobém vztahu nachází, ale jejichž přátelé partnera neznají, což může ovlivňovat míru a formy jejich vstupů do partnerského vztahu jedince.

Limitem je i vedení rozhovoru pouze s respondentem, tudíž pouze jedním z triády jedinec, partner jedince a kamarád jedince. Tento způsob vedení rozhovoru je značně závislý na introspekci jedince a zároveň na jeho vnímání současného i minulého partnerského vztahu svého i jeho kamaráda. Ačkoliv je důležitější zejména vnímaný vliv blízkých před vlivem reálným (Etcheverry et al., 2008), tudíž například u otázek na dopady vstupů přátel se to nejeví býti problematickým, u otázek mapujících konkrétní vstupy využívaných přáteli by již mělo vyšší informační hodnotu doptávat se všech zúčastněných.

Dalším limitem je nerovnoměrné rozložení přátelských dyád, zejména u mužů (kde mělo sedm respondentů za nejlepšího kamaráda muže, což bylo způsobeno právě nedostatečným počtem mužů projevujících zájem o účast ve výzkumu). Současně jsme se nezabývali specifiky složením přátelských dyád z hlediska pohlaví, jelikož jsme zohledňovali pohlaví vždy pouze jednoho z nich (u dopadů vstupů přátel, probíraných témat a jejich vnímané

důležitosti včetně zdůvodnění pohlaví jedince v partnerském vztahu a v projevovaných vstupech a motivaci do partnerských vztahů vstupovat pohlaví kamaráda, jež vstupy provádí).

Limitem může být i samotná formulace otázek, kdy zejména u slova „vstupovat“ docházelo u respondentů často k nepochopení jeho významu, kdy se stávalo, že na něj nahlíželi negativně a měli tedy tendenci odpovídat, že jejich přátelé do jejich partnerských vztahů nevstupují. Po vysvětlení slovesa vstupovat v jeho celém významu již však zpravidla řadu vstupů vyjmenovali. Nicméně jsme vycházeli z již existujícího výzkumu (Fišerová et al., 2022), v rámci nějž také používali pojem „vstupovat“ a zároveň jsme provedli pilotní studii, v rámci níž jsme si vyzkoušeli, že na synonyma „manipulovat“ či „ovlivňovat“ respondenti nahlíželi ještě více negativně než na pojem „vstupovat“.

V neposlední řadě může být limitem i doba, ve které jsme výzkum prováděli, jelikož v době realizace výzkumu stále probíhala pandemie Covid-19. Někteří z respondentů uváděli snížený fyzický kontakt, a naopak zvýšený kontakt skrze online média se svým nejbližším přítelem, což také mohlo ovlivnit výsledky výzkumu.

7.6 Přínos výzkumného projektu a jeho možnosti aplikace

I přes své limity má výzkumný projekt své silné stránky a možnosti aplikace v podobě doporučení pro praxi. Hlavním přínosem jsou poznatky, které poukazují na významnou roli přátel v partnerském výběru a průběhu partnerských vztahů. Rádi bychom vyzdvihli, že jsme první autoři, kteří se zaměřili na mapování konkrétních vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu jedince a na motivy přátel do partnerských vztahů vstupovat. Zároveň jsme zvolili kvalitativní metodologii výzkumu, která nám umožnila prozkoumat vliv přátel na partnerské vztahy do hloubky.

Naším cílem bylo získat co nejvariabilnější vzorek, kdy se výzkumný soubor skládal z respondentů rozličného věku, stupně dosaženého vzdělání, formy zaměstnání, regionu bydliště s různou mírou vnímané spokojenosti a vážnosti vztahu. Současně výzkumný soubor obsahoval respondenty, kteří již byli rodiči, a respondenty s různou vztahovou minulostí (co se počtu ex-partnerů týče). Vybírali jsme respondenty s různou délkou jak jejich partnerského, tak přátelského vztahu, a usilovali jsme o vyváženost přátelských dyád s ohledem na pohlaví (13 přátel mělo nejbližšího přítele stejného pohlaví). Všechny výše zmíněné aspekty nám umožnily získat co nejširší portfolio vstupů využívaných přáteli k ovlivňování partnerského výběru a vztahů jedinců.

Zároveň jsme se zaměřovali i na pohlavní odlišnosti. Konkrétně jsme analyzovali rozdíly u mužů a žen v probírání jejich partnerského vztahu a výběru s přáteli a rodinnými příslušníky, v různé míře jimi vnímané důležitosti názoru rodiny, či přátel včetně jejich zdůvodnění a v dopadech vstupů na jejich partnerský výběr a vztah. Dále jsme popsali muži či ženami častěji využívané vstupy do výběru partnera a průběhu jejich partnerského vztahu a jejich rozlišnou motivaci do partnerských vztahů vstupovat.

Zjistili jsme také, že je nezbytné studovat vliv sociálních sítí komplexně, jelikož vliv blízkých může být do značné míry komplementární (např. viz upřednostňování názoru přátel, či rodiny s ohledem na konkrétní partnerské téma). Doufáme, že tím, že naše výsledky výzkumu upozornují na významnost a současně na opomíjenost a neprozkoumanost tohoto tématu, tedy vlivu přátel v našich partnerských vztazích, přispějí k rozšíření pozornosti studia od převážně rodinných příslušníků s důrazem na rodiče i ke studiu dalších členů našich sociálních sítí, jako jsou právě například blízcí přátelé.

Vzhledem ke kvalitativní povaze výzkumného projektu spatřujeme možnosti využití spíše ve formě doporučení pro praxi. Dovedeme si představit využít zjištěné poznatky v praxi manželských a párových poradců a terapeutů, kteří při své práci mohou zohledňovat vliv blízkých jedince na jeho průběh partnerského vztahu či na jeho partnerský výběr. Dále spatřujeme využití i u laické populace, jelikož rozšiřujeme uvědomění vlivu přátel na jejich partnerský výběr, kvalitu a stabilitu partnerských vztahů. Zároveň jsme si však vědomi, že širší využití zjištěných poznatků bude možné až po hlubším zkoumání tématu, ideálně po zkoumání pomocí kvantitativních metod, aby bylo možné výsledky zobecnit i na jedince mimo výzkumný vzorek.

7.7 Doporučení pro další výzkum

Budoucí výzkumný projekt by mohl probíhat longitudinálně či průřezově, aby zachycoval vývoj vlivu přátel na partnerské vztahy a výběr partnera v čase. Takto navržený výzkum by mohl zaznamenat rozdílnou míru vlivu přátel na partnerské vztahy s ohledem na věk respondentů. I vzhledem ke specifikům přátelství v jednotlivých věkových obdobích by mohlo být přínosem prozkoumat vliv přátel na výběr partnera i v pozdější dospělosti či v průběhu stáří. Zároveň by měl potenciál zachytit i změny vlivu přátel s ohledem na změny v životě partnerů, jako je například společné bydlení, uzavření manželství či narození potomka.

Dále bychom doporučovali provést mezikulturní studii, která by mapovala vliv přátel na partnerské vztahy jedinců v kulturách s různou mírou individualismu či kolektivismu.

Vzhledem k tomu, že například u vlivu rodičů již takové studie existují, vnímáme jako přínosné zaměřit se na mezikulturní srovnání i u přátel. Předpokládáme, že by takto navržená studie přinesla nové poznatky o různé míře, formách a dopadech vstupů v závislosti právě na příslušnosti ke kultuře či míře individualismu nebo kolektivismu dané země.

Budoucí studie by také mohla zahrnovat jak jedince v partnerském vztahu, tak jeho kamaráda. V tomto případě bychom doporučili se zaměřovat na případné mezipohlavní rozdíly u obou z nich, tedy jak u aktéra, tak i u recipienta vstupů (včetně mezipohlavních specifik s ohledem na přátelské dyády). Případně by výzkum mohl probíhat na trojici, tedy na obou partnerech a nejbližším kamarádovi jednoho z nich, či ve čtveřici, kde by byl zahrnut i nejbližší přítel druhého partnera. Všechny varianty vnímáme jako přínosné zejména z toho důvodu, že by přinesly širší portfolio využívaných vstupů přátel a zároveň by umožňovaly jednak nahlédnout na případnou diskrepanci mezi reálnými (tedy kamarádem prováděnými) a (jedincem) vnímanými vstupy, tak i na preferenci využívání konkrétních vstupů přáteli na jednoho z partnerů či na oba z nich zároveň.

Zároveň vnímáme jako přínosné zaměřit se i na provázání konkrétních vstupů s konkrétními dopady, což umožní lépe pochopit vliv přátel na naše partnerské vztahy. V rámci tohoto výzkumu by bylo tedy cílem zjistit, které konkrétní vstupy přátel do vztahu jedince způsobují dané dopady na jeho výběr partnera či partnerský vztah. Zároveň by toto provázání umožnilo i lépe srovnávat výsledky s jinými studiemi, které se zaměřovaly právě na vliv jednotlivých vstupů na partnerský výběr či partnerský vztah.

V rámci kvantitativního výzkumu by se také šlo zaměřit na délku přátelství, zdali mají větší vliv přátelství krátkodobá, střednědobá či dlouhodobá, či zda se vliv přátel na partnerský výběr a vztah na základě délky přátelství neliší. Dále by bylo zajímavé zkoumat, zda vliv přátel na partnerské vztahy jedince ovlivňuje míra vnímaného závazku mezi přáteli. Zároveň by kvantitativní zkoumání daného tématu mohlo vést k tvorbě standardizovaných metod zjišťujících míru, formy a konkrétní vstupy přátel do partnerského výběru a vztahu jedinců.

V neposlední řadě bychom také navrhovali zaměřit se na vliv sourozenců na výběr partnera a kvalitu a stabilitu partnerských vztahů. Sourozenci mají poměrně specifické postavení, jelikož se na jedné straně jedná o příbuzné jedince, na straně druhé i v naší studii na sourozence někteří respondenti nahlíželi jakožto na své nejlepší přátele. Zároveň sourozenci jsou specifickou skupinou i z toho důvodu, že v našich životech jsou v porovnání s ostatními

blízkými leckdy po nejdelší dobu, tudíž i u nich předpokládáme vstupy do našich partnerských vztahů.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo zmapovat vliv přátel na výběr partnera a partnerský vztah, a rozšířit tak poznání o roli sociálních sítí v partnerských vztazích. Literárně-přehledová část práce představila problematiku sociálních sítí a oblasti jejich vlivu. Poté se zabývala motivací přátel vstupovat do partnerského výběru a vztahu, a to včetně konkrétních forem zasahování a jejich dopadů. Následně se zaměřila na vliv členů sociálních sítí, s důrazem na přátele, na výběr partnera, kvalitu a stabilitu partnerského vztahu. Hlavním záměrem literárně-přehledové části bylo představit současný stav poznání o vlivu přátel na partnerský výběr a vztah a zároveň poukázat jak na významnost tématu, tak na stále výraznou neprozkoumanost tématu.

Výzkumná část práce sestávala z kvalitativního výzkumu v podobě polostrukturovaných rozhovorů s 20 respondenty v dlouhodobém partnerském vztahu. Pomocí tematické analýzy jsme zjišťovali partnerská témata, která jedinci nejčastěji probírají s rodinnými příslušníky a která s přáteli, důležitosti názoru rodinných příslušníků a přátel napříč partnerskými tématy. Dále jsme zkoumali konkrétní formy vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu a jejich dopady na výběr partnera, kvalitu a stabilitu partnerského vztahu jedinců. V neposlední řadě jsme se zaměřili na motivaci přátel do partnerského výběru a vztahu vstupovat.

Na závěr práce představujeme shrnutí námi vybraných nejzajímavějších poznatků:

- Partnerská témata probírali respondenti častěji se svými přáteli než rodinnými příslušníky.
- Muži výrazně méně často probírali své partnerské vztahy s rodinnými příslušníky, s přáteli však partnerská témata probírali do větší míry než ženy.
- Názor rodinných příslušníků byl pro respondenty důležitější v rodinných a praktických tématech a plánech do budoucna. Oproti tomu názor přátel participanti upřednostňovali v tématech týkající se pouze partnerské dvojice (partnerské fungování, problémy ve vztahu, citová a sexuální stránka vztahu).
- U všech deseti identifikovaných vstupů přátel do výběru partnera většina respondentů nevnímala jejich dopady na jejich partnerský výběr. Zaznamenali jsme pouze jeden vstup kamaráda, který podpořil zahájení partnerského vztahu. Dalších pět respondentů však přiznalo, že v minulosti kvůli svému kamarádovi vztah nenavázalo.

- Identifikovali jsme celkem 27 vstupů do průběhu partnerského vztahu, kdy obě pohlaví inklinovala zejména k informační formě vstupů s tím, že ženy častěji využívaly interferenční formy a muži nepřímé formy vstupů.
- Ačkoliv značná část respondentů nevnímala dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu jejich či kamaráda, zaznamenali jsme celkem devět dopadů vstupů přátel na kvalitu partnerského vztahu a pět dopadů vstupů přátel na stabilitu partnerského vztahu. Přátelé ovlivňují kvalitu partnerského vztahu jedince jak ve směru podporujícím (např. utvrzení ve výběru partnera), tak interferenčním (např. konflikt s partnerem). Co se týče stability partnerského vztahu jedince, přátelé přispívají zejména k rozchodu, jeho ujištění se v něm a snesitelnějšímu průběhu včetně změny chování či postoje vůči ex-partnerovi.
- Respondenti indikovali celkem 11 motivů, proč přátelé vstupují do partnerského výběru a vztahu svého kamaráda, kdy třemi nejčastěji zmiňovanými byly osobnostní rysy jedince, přání štěstí kamarádovi a blízkost přátelského vztahu.

Z výsledků vyplývá, že ačkoliv přátelé častěji probírali svůj partnerský vztah se svými přáteli, důležitost názoru blízkého (tedy rodinného příslušníka, či kamaráda) se odvíjela od partnerského tématu. S rodinnými příslušníky respondenti probírali témata rodinná, praktická a plány do budoucna, kdežto s přáteli témata týkající se čistě partnerské dvojice (partnerské fungování, problémy ve vztahu, citová a sexuální stránka vztahu). Z významných mezipohlavních rozdílů bychom zmínili, že muži výrazně méně často probírali své partnerské vztahy s rodinnými příslušníky, s přáteli je však probírali do větší míry než ženy. Dále jsme zjistili diskrepanci mezi vnímanými a reálnými dopady vstupů přátel na partnerský výběr a vztah. Ačkoliv respondenti nevnímali dopady vstupů přátel na svůj partnerský výběr, část respondentů měla zkušenost s nenavázáním či ukončením vztahu kvůli kamarádovi. Dále se vliv přátel projevil na kvalitu a stabilitu partnerského vztahu jedince, kdy kvalitu vztahu ovlivňovali jak v podporujícím, tak interferenčním směru. Z hlediska stability vztahu přátelé přispívali nejvíce k jeho rozpadu. Přátelé měli rozličné motivy vstupovat do partnerského výběru a vztahu jedince, kdy třemi nejčastějšími byly osobnostní rysy jedince, přání štěstí kamarádovi a blízkost přátelského vztahu.

Seznam použité literatury

- Ackerman, J. M., & Kenrick, D. T. (2009). Cooperative courtship: Helping friends raise and raise relationship barriers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *35*(10), 1285–1300. <https://doi.org/10.1177/0146167209335640>
- Ackerman, J. M., Kenrick, D. T., & Schaller, M. (2007). Is friendship akin to kinship? *Evolution and Human Behavior*, *28*(5), 365–374. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2007.04.004>
- Adams, G. (2005). The cultural grounding of personal relationship: Enemyship in North American and West African worlds. *Journal of Personality and Social Psychology*, *88*(6), 948–968. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.6.948>
- Agnew, C. R., Loving, T. J., & Drigotas, S. M. (2001). Substituting the forest for the trees: Social networks and the prediction of romantic relationship state and fate. *Journal of Personality and Social Psychology*, *81*(6), 1042–1057. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.81.6.1042>
- Apostolou, M. (2007). Sexual selection under parental choice: the role of parents in the evolution of human mating. *Evolution and Human Behavior*, *28*(6), 403–409. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2007.05.007>
- Apostolou, M. (2011). “Oh my child, what an inappropriate spouse for you!”: Asymmetrical preferences and parent-offspring conflict over mating. *Social and Personality Psychology Compass*, *5*(5), 285–295. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2011.00346.x>
- Apostolou, M. (2013). Do as we wish: Parental Tactics of mate choice manipulation. *Evolutionary Psychology*, *11*(4), 795–813. <https://doi.org/10.1177/147470491301100404>
- Apostolou, M. (2014). Parental Mate Choice Manipulation Tactics: Exploring Prevalence, Sex and Personality Effects. *Evolutionary Psychology*, *12*(3), 588–620. <https://doi.org/10.1177/147470491401200307>
- Apostolou, M. (2015). Interparental disagreement over in-law choice. *Personal Relationships*, *22*(2), 285–298. <https://doi.org/10.1111/pere.12080>
- Apostolou, M., & Papageorgi, I. (2014). Parental mate choice manipulation tactics: Exploring prevalence, sex and personality effects. *Evolutionary Psychology*, *12*(3), 588–620. <https://doi.org/10.1177/147470491401200307>

- Apostolou, M., & Zacharia, M. (2015). Parental choice in children's minds: exploring personality, sex and age contingencies. *Social Influence, 10*(3), 168–179. <https://doi.org/10.1080/15534510.2015.1030447>
- Aukett, R., Ritchie, J., & Mill, K. (1988). Gender Differences in Friendship Patterns. *Sex Roles, 19*, 57–67.
- Axelrod, R., & Hamilton, W. D. (1981). The evolution of cooperation. *Science, 211*(27), 1390–1396. <https://doi.org/10.5433/2178-8189.2021v25n2p208>
- Barrett, L., Dunbar, R., & Lycett, J. (2007). *Evoluční psychologie člověka*. Portál.
- Baumeister, R. F., Vohs, K. D., & Funder, D. C. (2007). Psychology as the Science of Self-Reports and Finger Movements: Whatever Happened to Actual Behavior? *Perspectives on Psychological Science, 2*(4), 396–403.
- Bejanyan, K., Marshall, T. C., & Ferenczi, N. (2015). Associations of Collectivism with Relationship Commitment, Passion, and Mate Preferences: Opposing Roles of Parental Influence and Family Allocentrism. *PLoS ONE, 10*(2), 1–24. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0117374>
- Binzel, C., & Fehr, D. (2013). Social distance and trust: Experimental evidence from a slum in Cairo. *Journal of Development Economics, 103*(1), 99–106. <https://doi.org/10.1016/j.jdeveco.2013.01.009>
- Blair, K. L., Holmberg, D., & Pukall, C. F. (2018). Support processes in same- and mixed-sex relationships: Type and source matters. *Personal Relationships, 25*(3), 374–393. <https://doi.org/10.1111/per.12249>
- Blair, K. L., & Pukall, C. F. (2015). Family matters, but sometimes chosen family matters more: Perceived social network influence in the dating decisions of same- and mixed-sex couples. *Canadian Journal of Human Sexuality, 24*(3), 257–270. <https://doi.org/10.3138/cjhs.243-A3>
- Blanka Řeháková. (2003). Vzorce přátelství v české společnosti. *Sociologický Časopis, 39*(4), 509–528.
- Bleske-Rechek, A. L., & Buss, D. M. (2001). Opposite-Sex Friendship: Sex Differences and Similarities in Initiation, Selection, and Dissolution. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27*(10), 1310–1323. <https://doi.org/10.1177/01461672012710007>

- Bleske-Rechek, A., Somers, E., Micke, C., Erikson, L., Matteson, L., Stoco, C., Schumacher, B., & Ritchie, L. (2012). Benefit or burden? Attraction in cross-sex friendship. *Journal of Social and Personal Relationships, 29*(5), 569–596.
<https://doi.org/10.1177/0265407512443611>
- Boster, F. J., Rodríguez, J. I., Gruz, M. G., & Marshall, L. (1995). The relative effectiveness of a direct request message and a prediving message on friends and strangers. *Communication Research, 22*(4), 475–484.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brooks, J. E., & Ogolsky, B. G. (2017). Effects of Network Approval on Accounts of Commitment Trajectories in Intra-racial and Inter-racial Relationships. *Marriage and Family Review, 53*(4), 347–364. <https://doi.org/10.1080/01494929.2016.1184210>
- Bryant, C. M., & Conger, R. D. (1999). Marital Success and Domains of Social Support in Long-Term Relationships: Does the Influence of Network Members Ever End? *Journal of Marriage and the Family, 61*(2), 437–450. <https://doi.org/10.2307/353760>
- Buss, D. M. (1992). Manipulation in Close Relationships: Five Personality Factors in Interactional Context. *Journal of Personality, 60*(2), 477–499.
- Buss, D. M., Gomes, M., Higgins, D. S., & Lauterbach, K. (1987). Tactics of Manipulation. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*(6), 1219–1229.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.6.1219>
- Buunk, A. P. (2015). My Parents Know Best: No Mating With Members From Other Ethnic Groups. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships, 9*(1), 100–113. <https://doi.org/10.5964/ijpr.v9i1.184>
- Buunk, A. P., Park, J. H., & Dubbs, S. L. (2008). Parent-Offspring Conflict in Mate Preferences. *Review of General Psychology, 12*(1), 47–62. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.12.1.47>
- Buunk, A. P., Park, J. H., & Duncan, L. A. (2010). Cultural variation in parental influence on mate choice. *Cross-Cultural Research, 44*(1), 23–40.
<https://doi.org/10.1177/1069397109337711>
- Cacioppo, J. T., Cacioppo, S., Gonzaga, G. C., Ogburn, E. L., & Vanderweele, T. J. (2013).

- Marital satisfaction and break-ups differ across on-line and off-line meeting venues. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *110*(25), 10135–10140. <https://doi.org/10.1073/pnas.1222447110>
- Camerer, C., & Mobbs, D. (2017). Differences in Behavior and Brain Activity during Hypothetical and Real Choices. *Trends in Cognitive Sciences*, *21*(1), 46–56.
- Chang, S. C., & Chan, C. N. (2007). Perceptions of commitment change during mate selection: The case of Taiwanese newlyweds. *Journal of Social and Personal Relationships*, *24*(1), 55–68. <https://doi.org/10.1177/0265407507072583>
- Collins, W. A., Welsh, D. P., & Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationships. *Annual Review of Psychology*, *60*(2), 631–652. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.60.110707.163459>
- Connolly, J., Furman, W., & Konarski, R. (2000). The role of peers in the emergence of heterosexual romantic relationships in adolescence. *Child Development*, *71*(5), 1395–1408. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00235>
- Coulter, R. (2017). Local house prices, parental background and young adults' homeownership in England and Wales. *Urban Studies*, *54*(14), 3360–3379. <https://doi.org/10.1177/0042098016668121>
- Cronk, L. (2007). The influence of cultural framing on play in the trust game: A Maasai example. *Evolution and Human Behavior*, *28*(5), 352–358. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2007.05.006>
- Curry, O., Roberts, S. G. B., & Dunbar, R. I. M. (2013). Altruism in social networks: Evidence for a kinship premium. *British Journal of Psychology*, *104*, 283–295. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8295.2012.02119.x>
- Dibble, J. L., Levine, T. R., & Park, H. S. (2011). The Unidimensional Relationship Closeness Scale (URCS): Reliability and Validity Evidence for a New Measure of Relationship Closeness. *Psychological Assessment*, 1–8. <https://doi.org/10.1037/a0026265>
- Driscoll, R., Davis, K. E., & Lipetz, M. E. (1972). Parental interference and romantic love: The Romeo and Juliet effect. *Journal of Personality and Social Psychology*, *24*(1), 1–10. <https://doi.org/10.1037/h0033373>

- Dunbar, R. I. M. (2016). Do online social media cut through the constraints that limit the size of offline social networks? *Royal Society Open Science*, 3(1), 1–9.
<https://doi.org/10.1098/rsos.150292>
- Dunbar, R. I. M. (2018). The Anatomy of Friendship. *Trends in Cognitive Sciences*, 22(1), 32–51. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2017.10.004>
- Etcheverry, P. E., & Agnew, C. R. (2004). Subjective norms and the prediction of romantic relationship state and fate. *Personal Relationships*, 11, 409–428.
- Etcheverry, P. E., & Agnew, C. R. (2016). Predictors of motivation to comply with social referents regarding one's romantic relationship. *Personal Relationships*, 23(2), 214–233.
<https://doi.org/10.1111/pere.12121>
- Etcheverry, P. E., Le, B., & Charania, M. R. (2008). Perceived versus reported social referent approval and romantic relationship commitment and persistence. *Personal Relationships*, 15(3), 281–295. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2008.00199.x>
- Etcheverry, P. E., Le, B., & Hoffman, N. G. (2013). Predictors of friend approval for romantic relationships. *Personal Relationships*, 20(1), 69–83. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2012.01397.x>
- Felmlee, D. H. (2001). No couple is an island: A social network perspective on dyadic stability. *Social Forces*, 79(4), 1259–1287. <https://doi.org/10.1353/sof.2001.0039>
- Fincham, F. D., & Rogge, R. (2010). Understanding Relationship Quality: Theoretical Challenges and New Tools for Assessment. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 227–242. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00059.x>
- Fischer, C. S. (1982). *To dwell among friends: Personal networks in town and city*. University of Chicago Press.
- Fišerová, A., Havlíček, J., Urban, M., Urban, K., & Štěrbová, Z. (2022). Portfolios of intervention behaviour within mate choice by parent-offspring dyads. [Manuscript Submitted for Publication].
- Flannery, K. M., & Smith, R. L. (2017). Are Peer Status, Friendship Quality, and Friendship Stability Equivalent Markers of Social Competence? *Adolescent Research Review*, 2(4), 331–340. <https://doi.org/10.1007/s40894-016-0042-z>

- Gillespie, B. J., Lever, J., Frederick, D., & Royce, T. (2015). Close adult friendships, gender, and the life cycle. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32(6), 709–736. <https://doi.org/10.1177/0265407514546977>
- Hamilton, W. D. (1964). The Genetical Evolution of Social Behaviour. II. *Journal of Theoretical Biology*, 7(1), 17–52.
- Hammer, M. (1984). Explorations into the meaning of social network interview data. *Social Networks*, 6(4), 341–371.
- Han, C., Li, X., Chen, X., Lei, X., Liao, C., Zhang, L., Li, B., Peng, X., & Morrison, E. R. (2021). The Autumn Years: Age Differences in Preferences for Sexually Dimorphic Faces. *Archives of Sexual Behavior*, 1–9. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02168-5>
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. Wiley.
- Helms, H. M., Crouter, A. C., & McHale, S. M. (2003). Marital Quality and Spouses' Marriage Work with Close Friends and Each Other. *Journal of Marriage and Family*, 65(4), 963–977. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00963.x>
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2, 1–26.
- Hogerbrugge, M. J. A., Komter, A. E., & Scheepers, P. (2013). Dissolving long-term romantic relationships: Assessing the role of the social context. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 320–342. <https://doi.org/10.1177/0265407512462167>
- Holmes, W. G., & Sherman, P. W. (1983). Kin Recognition in Animals: The prevalence of nepotism among animals raises basic questions about how and why they distinguish relatives from unrelated individuals. *American Scientist*, 71(1), 46–55. <https://doi.org/10.2307/5006>
- Hruschka, D., Hackman, J., & Macfarlan, S. (2015). Why Do Humans Help Their Friends? Proximal and Ultimate Hypotheses from Evolutionary Theory. In *Evolutionary Perspectives on Social Psychology* (pp. 255–266). Springer.
- Jabareen, Y. (2009). Building a conceptual framework. Philopspohy, definition, procedure. *International Journal of Qualitative Methods*, 8(4), 49–62.
- Jensen, J. F., & Rauer, A. J. (2014). Turning inward versus outward: Relationship work in

- young adults and romantic functioning. *Personal Relationships*, 21(3), 451–467.
<https://doi.org/10.1111/pere.12042>
- Julien, D., Tremblay, N., Bélanger, I., Dubé, M., Bégin, J., & Bouthillier, D. (2000). Interaction structure of husbands' and wives' disclosure of marital conflict to their respective best friend. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 286–303.
<https://doi.org/10.1037/0893-3200.14.2.286>
- Kuttler, A. F., & La Greca, A. M. (2004). Linkages among adolescent girls' romantic relationships, best friendships, and peer networks. *Journal of Adolescence*, 27(4), 395–414. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.05.002>
- La Greca, A. M., & Mackey, E. R. (2007). Adolescents' anxiety in dating situations: The potential role of friends and romantic partners. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(4), 522–533. <https://doi.org/10.1080/15374410701662097>
- Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43(2), 228–237.
- Laws, K. R. (2016). Psychology, replication & beyond. *BMC Psychology*, 2–9.
<https://doi.org/10.1186/s40359-016-0135-2>
- Le, B., Dove, N. L., Agnew, C. R., Korn, M. S., & Mutso, A. A. (2010). Predicting nonmarital romantic relationship dissolution: A meta-analytic synthesis. *Personal Relationships*, 17(3), 377–390. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01285.x>
- Lehmiller, J. J., & Agnew, C. R. (2007). Perceived marginalization and the prediction of romantic relationship stability. *Journal of Marriage and Family*, 69(4), 1036–1049.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00429.x>
- Leider, S., Möbius, M. M., Rosenblat, T., & Do, Q. A. (2009). Directed altruism and enforced reciprocity in social networks. *Quarterly Journal of Economics*, 124(4), 1815–1851.
<https://doi.org/10.1162/qjec.2009.124.4.1815>
- Loving, T. J. (2006). Predicting dating relationship fate with insiders' and outsiders' perspectives: Who and what is asked matters. *Personal Relationships*, 13(3), 349–362.
<https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2006.00122.x>
- Meara, J. D. O. (1989). Cross-Sex Friendship: Four Basic Challenges of an Ignored Relationship. *Sex Roles*, 21, 525–543.

- Milardo, R. M. (1989). Theoretical and Methodological Issues in the Identification of the Social Networks of Spouses. *Journal of Marriage and the Family*, 51(1), 165–174. <https://doi.org/10.2307/352377>
- Miller, S. C., Olson, M. A., & Fazio, R. H. (2004). Perceived reactions to interracial romantic relationships: When race is used as a cue to status. *Group Processes and Intergroup Relations*, 7(4), 354–369. <https://doi.org/10.1177/1368430204046143>
- Miron, A. M., & Brehm, J. W. (2006). Reactance Theory – 40 Years Later. *Zeitschrift Für Sozialpsychologie*, 37(1), 3–12. <https://doi.org/10.1024/0044-3514.37.1.9>
- Mitchell, H. K., & Sinclair, H. C. (2005). The Romeo & Juliet effect revisited: Re-examining the influence of familial versus peer (dis)approval on romantic relationship quality. *6th Society of Personality and Social Psychology Annual Meeting*. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/e633942013-746>
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Dolderman, D., & Griffin, D. W. (2000). What the motivated mind sees: Comparing friends' perspectives to married partners' views of each other. *Journal of Experimental Social Psychology*, 36(6), 600–620. <https://doi.org/10.1006/jesp.1999.1417>
- Parks, M. R. (2017). *Personal relationships and personal networks*. Routledge.
- Parks, Malcolm R., Stan, C. M., & Eggert, L. L. (1983). Romantic Involvement and Social Network Involvement. *Social Psychology Quarterly*, 46(2), 116–131. <https://doi.org/10.2307/3033848>
- Paterson, J. L., Turner, R. N., & Conner, M. T. (2015). Extended contact through cross-group romantic relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 45(9), 489–497. <https://doi.org/10.1111/jasp.12314>
- Perilloux, C., Fleischman, D. S., & Buss, D. M. (2008). The Daughter-Guarding Hypothesis: Parental Influence on, and Emotional Reactions to, Offspring's Mating Behavior. *Evolutionary Psychology*, 6(2), 217–233. <https://doi.org/10.1177/147470490800600202>
- Platek, S. M., & Kemp, S. M. (2009). Is family special to the brain? An event-related fMRI study of familiar, familial, and self-face recognition. *Neuropsychologia*, 47, 849–858. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2008.12.027>
- Rachlin, H., & Jones, B. A. (2008). Altruism among relatives and non-relatives. *Behavioural*

- Processes*, 79, 120–123. <https://doi.org/10.1016/j.beproc.2008.06.002>
- Ridley, C. A., & Avery, A. W. (1979). Social network influence in the dyadic relationship. In R. L. Burgess and T. L. Huston (Ed.), *Social exchange in developing relationship* (pp. 223–246). Academic Press.
- Riley, N. E. (1994). Interwoven Lives: Parents, Marriage, and Guanxi in China. *Journal of Marriage and Family*, 56(4), 791–803. <https://www.jstor.org/stable/353592>
- Rodrigues, D., Lopes, D., Monteiro, L., & Prada, M. (2017). Perceived parent and friend support for romantic relationships in emerging adults. *Personal Relationships*, 24(1), 4–16. <https://doi.org/10.1111/pere.12163>
- Rosenfeld, M. J., & Thomas, R. J. (2012). Searching for a Mate: The Rise of the Internet as a Social Intermediary. *American Sociological Review*, 77(4), 523–547. <https://doi.org/10.1177/0003122412448050>
- Rosenfeld, M. J., Thomas, R. J., & Hausen, S. (2019). Disintermediating your friends: How online dating in the United States displaces other ways of meeting. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 116(36), 17753–17758. <https://doi.org/10.1073/pnas.1908630116>
- Sinclair, H. C., Felmlee, D., Sprecher, S., & Wright, B. L. (2015). Don't Tell Me Who I Can't Love: A Multimethod Investigation of Social Network and Reactance Effects on Romantic Relationships. *Social Psychology Quarterly*, 78(1), 77–99. <https://doi.org/10.1177/0190272514565253>
- Sinclair, H. C., Hood, K. B., & Wright, B. L. (2014). Revisiting the Romeo and Juliet effect (Driscoll, Davis, & Lipetz, 1972): Reexamining the links between social network opinions and romantic relationship outcomes. *Social Psychology*, 45(3), 170–178. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000181>
- Sinclair, H. C., & Wright, B. L. (2009). Social networks, effects on developed relationships. In H. T. Reis & S. Sprecher (Eds.), *Encyclopedia of human relationships* (pp. 1543–1548). Thousand Oaks.
- Smith, H., Rogers, Y., & Brady, M. (2003). Managing one's social network: Does age make a difference? *Proceedings of INTERACT*, 551–558.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality

- of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15–28.
<https://doi.org/10.2307/350547>
- Sprecher, S. (2011). The influence of social networks on romantic relationships: Through the lens of the social network. *Personal Relationships*, 18(4), 630–644.
<https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01330.x>
- Sprecher, S., Econie, A., & Treger, S. (2019). Mate preferences in emerging adulthood and beyond: Age variations in mate preferences and beliefs about change in mate preferences. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(10), 1–20.
<https://doi.org/10.1177/0265407518816880>
- Sprecher, S., & Felmlee, D. (1992). The Influence of Parents and Friends on the Quality and Stability of Romantic Relationships: A Three-Wave Longitudinal Investigation. *Journal of Marriage and the Family*, 54(4), 888. <https://doi.org/10.2307/353170>
- Sprecher, S., & Felmlee, D. (2000). Romantic partners' perceptions of social network attributes with the passage of time and relationship transitions. *Personal Relationships*, 7(4), 325–340. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2000.tb00020.x>
- Štěrbová, Z., Tureček, P., & Kleisner, K. (2019). Consistency of mate choice in eye and hair colour: Testing possible mechanisms. *Evolution and Human Behavior*, 40(1), 74–81.
<https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2018.08.003>
- Stiller, J., & Dunbar, R. I. M. (2007). Perspective-taking and memory capacity predict social network size. *Social Networks*, 29(1), 93–104.
<https://doi.org/10.1016/j.socnet.2006.04.001>
- Tang-Martinez, Z. (2001). The mechanisms of kin discrimination and the evolution of kin recognition in vertebrates: A critical re-evaluation. *Behavioural Processes*, 53(1–2), 21–40. [https://doi.org/10.1016/S0376-6357\(00\)00148-0](https://doi.org/10.1016/S0376-6357(00)00148-0)
- Tinbergen, N. (1963). On aims and methods of Ethology. *Zeitschrift Fur Tierpsychologie*, 20(4), 410–433.
- Tooby, J., & Cosmides, L. (1996). Friendship and the Banker's Paradox: Other Pathways to the Evolution of Adaptations for Altruism. *Proceedings of the British Academy*, 88, 119–143.
- Trivers, R. L. (1972). Parental Investment and Sexual Selection. *Encyclopedia of*

Evolutionary Psychological Science, 136–179.

- Van den Berg, P., Fawcett, T. W., Buunk, A. P., & Weissing, F. J. (2013). The evolution of parent-offspring conflict over mate choice. *Evolution and Human Behavior*, 34(6), 405–411. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2013.07.004>
- Wang, H., Kao, G., & Joyner, K. (2006). Stability of interracial and intraracial romantic relationships among adolescents. *Social Science Research*, 35(2), 435–453. <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2004.10.001>
- Wood, E., Senn, C. Y., Desmarais, S., Park, L., & Verberg, N. (2002). Sources of information about dating and their perceived influence on adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 17(4), 401–417. <https://doi.org/10.1177/07458402017004005>
- Wright, B. L., & Sinclair, H. C. (2012). Pulling the strings: Effects of friend and parent opinions on dating choices. *Personal Relationships*, 19(4), 743–758. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01390.x>
- Wright, P. H. (1982). Men's Friendships, Women's Friendships and the Alleged Inferiority of the Latter. *Sex Roles*, 8(1), 1–21.
- Zhang, S., & Kline, S. L. (2009). Can i make my own decision? A cross-cultural study of perceived social network influence in mate selection. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40(1), 3–23. <https://doi.org/10.1177/0022022108326192>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Manipulační taktiky rodičů vůči potomkovi	17
Tabulka 2: Manipulační taktiky rodičů vůči partnerovi potomka	18
Tabulka 3: Vstupy rodičů do partnerského vztahu potomka	19
Tabulka 4: Sociodemografické charakteristiky respondentů	40
Tabulka 5: Informace o partnerských vztazích respondentů	42
Tabulka 6: Partnerská témata probíraná respondenty s rodinnými příslušníky a přáteli	50
Tabulka 7: Důležitost názoru rodinných příslušníků a přátel dle témat, která s nimi jedinci probírají.....	54
Tabulka 8: Zdůvodnění důležitosti názoru rodinných příslušníků či přátel s ohledem na probíraná témata	58
Tabulka 9: Vstupy přátel do partnerského výběru jedince	62
Tabulka 10: Vstupy přátel do průběhu partnerského vztahu	66
Tabulka 11: Dopady vstupů přátel na průběh partnerského vztahu jedince	71
Tabulka 12: Dopady vstupů přátel na konec partnerského vztahu jedince.....	74
Tabulka 13: Motivy vstupů přátel do partnerského výběru a vztahu jedince	78

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa bydliště respondentů	41
Obrázek 2: Vstupy přátel do partnerského výběru a jejich dopady	64

Příloha 1.

VLIV PŘÁTEL NA VÝBĚR PARTNERA A PARTNERSKÝ VZTAH

Kód respondenta:

Bydliště respondenta:

Bydliště partnera či partnerky respondenta:

Vliv nejbližšího přítele v porovnání s rodinnými příslušníky.

1. S kým nejčastěji a nejvíce do hloubky probíráte Váš současný partnerský vztah?

Pokud odpoví někoho jiného než nejlepšího kamaráda:

1.1. Jaká témata ohledně Vašeho partnerského vztahu obvykle probíráte?

1.2. Probíráte své (aktuální i minulé) partnerské vztahy s nejlepším kamarádem?

2. Jaká témata ohledně Vašeho partnerského vztahu obvykle probíráte s nejlepším kamarádem?

3. Probíráte své partnerské vztahy s nějakým dalším? Pokud ano, s kým?

a) Jaká témata s danými jedinci řešíte nejčastěji?

4. Co se týče partnerských vztahů, čím názor (příp. přijetí) je pro Vás nejdůležitější?

a) Dokázal/a byste říct, proč je pro Vás nejdůležitější názor...?

5. Pokud byste měl/a porovnat, je pro Vás důležitější názor (příp. přijetí) Vašeho nejlepšího kamaráda, nebo rodinných příslušníků? Dokázal/a byste říct proč, případně v jakých tématech?

Výběr partnera a vliv nejbližšího přítele.

6. Ještě, než jste navázal/a svůj současný vztah, probíral/a jste svého tehdy budoucího partnera s někým? Pokud ano, s kým? Co konkrétně Vám říkal/a?

7. Komu jste jako prvnímu řekl/a o novém vztahu?

8. Když jste partnera se svým nejlepším kamarádem seznámil/a, řekl Vám, jak na něj Váš partner působí, případně co si o něm myslí?

Pokud ano, proč si myslíte, že Vám to řekl?

9. Vnímáte, že se Váš nejlepší kamarád snaží vstupovat (příp. zasahovat) do Vašeho současného partnerského vztahu? Ať už pozitivně nebo negativně?

Pokud ne:

a) Proč si myslíte, že to nedělá?

Pokud ano:

a) Jak konkrétně do Vašeho vztahu vstupoval (příp. zasahoval) na začátku partnerského vztahu?

ai) Proč si myslíte, že to dělal?

aii) Ovlivnilo to Váš partnerský vztah? Pokud ano, jak?

b) Jak konkrétně teď aktuálně vstupuje (příp. zasahuje) do Vašeho vztahu?

bi) Proč si myslíte, že to dělá?

bii) Ovlivňuje to Váš partnerský vztah? Pokud ano, jak?

Postoj a vliv nejbližšího přítele na předchozí partnerské vztahy respondenta.

Já bych Vás poprosila, ať si vyberete z bývalých vztahů ten nejméně vážný. To je takový, ve kterém jste vnímal/a v dané době největší perspektivu do budoucna. Kdyby to bylo příliš těžké, tak prosím vyberte svůj poslední. Poprosila bych Vás, kolik Vám bylo na začátku a na konci vztahu let?

10. Jaký byl postoj Vašeho nejlepšího kamaráda vůči Vašemu bývalému partnerovi?

a) Vyvíjel se postoj Vašeho nejlepšího kamaráda nějakým způsobem?

11. Vnímáte, že se Váš nejlepší kamarád (v té době) snažil vstupovat (příp. zasahovat) do Vašeho minulého partnerského vztahu? Ať už pozitivně nebo negativně?

Pokud ne:

a. Proč si myslíte, že to nedělal?

Pokud ano:

a) Jak konkrétně vstupoval (příp. zasahoval) do Vašeho partnerského vztahu?

ai) Proč si myslíte, že to dělal?

aii) Ovlivnilo to Váš partnerský vztah? Pokud ano, jak?

Ukončení či nenavázání vztahu kvůli kamarádovi.

12. Stalo se někdy, že jste kvůli kamarádovi vztah nenavázal/a?

Pokud ano, můžete to rozvést?

13. Stalo se někdy, že jste kvůli kamarádovi vztah ukončil/a?

Pokud ano, můžete to rozvést?

Reverzní otázka – vliv respondenta na partnerské vztahy svého nejbližšího přítele.

14. Pokud bych se zeptala naopak, vstupujete (příp. zasahujete) nějak Vy do vztahu Vašeho nejlepšího kamaráda? Ať už pozitivně nebo negativně?

Pokud ne:

a. Z jakého důvodu?

Pokud ano:

a) Jak konkrétně vstupujete (příp. zasahujete) do jeho současného vztahu?

ai) Z jakého důvodu?

aii) Řekl/a byste, že to nějakým způsobem jeho partnerský vztah ovlivňuje?

Pokud ano, jak?

b) Jak konkrétně jste vstupoval/a (příp. zasahoval/a) do jeho minulých vztahů?

bi) Z jakého důvodu?

bii) Řekl/a byste, že to nějakým způsobem jeho partnerské vztahy ovlivnilo? Pokud ano, jak?

Příloha 2.

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

ZÚČASTNĚTE SE VÝZKUMU

VLIV PŘÁTEL NA PARTNERSKÉ VZTAHY

KDO SE MŮŽE ZAPOJIT?

- ženy i muži ve věku 18 až 40 let
- v dlouhodobém partnerském vztahu (delším než 6 měsíců)

CO ÚČAST OBNAŠÍ?

- vyplnění kontaktního formuláře (cca 3 minuty)
- rozhovor (cca 30 minut)

KDY A KDE?

- srpen až září 2021
- online nebo osobně

**Odměna
200 Kč**

CHCETE SE ÚČASTNIT?

Více informací a kontaktní formulář:

<https://bit.ly/36IHLba>

Bc. Aneta Rasochová
(rasochoa@student.cuni.cz)

Mgr. Anna Fišerová

Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.

<https://www.facebook.com/vyzkum.partnerskych.vztahu>

Příloha 3.

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů

Informace o výzkumu:

Vážení účastníci výzkumu,

mnohokrát děkujeme za Váš zájem o studii **Vliv přátel na partnerské vztahy**, jejímž cílem je zjistit, zda a jakým způsobem si nejlepší přátelé vzájemně ovlivňují své partnerské vztahy. Studii zaštiťuje Katedra psychologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a je součástí diplomové práce Bc. Anety Rasochové.

Vášim úkolem bude poskytnout rozhovor zaměřený na vliv Vašich nejlepších přátel na Vaše partnerské vztahy. Rozhovor bude trvat cca **30 minut** a bude nahráván. Rozhovor proběhne dle Vaší preference osobně či online.

Studie se můžete zúčastnit, pokud je Vám **18 až 40 let** a v současné době máte **dlouhodobý partnerský vztah** (tj. trvající déle než 6 měsíců, považovaný za perspektivní do budoucna). Současně se Váš **nejlepší kamarád/ka a partner/ka se musejí znát osobně**.

Vaše účast ve studii je honorována částkou **200 Kč**. V případě zájmu Vám výsledky studie zašleme na Váš e-mail.

Mnohokrát Vám děkujeme za Vaši účast!

Bc. Aneta Rasochová (rasochoa@student.cuni.cz), Mgr. Anna Fišerová a Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.

Katedra psychologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Prohlášení

Informovaný souhlas

Potvrzuji, že

- a) jsem se seznámil/-a s informacemi o cílech a průběhu výše popsaného výzkumu (dále též jen „výzkum“);
- b) dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- c) rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- d) mnou poskytnutá data budou anonymizována, budou použita výhradně pro vědecko-výzkumné účely a nebudou bez mého souhlasu poskytnuta třetím stranám.

Zároveň prohlašuji, že

- a) souhlasím se zveřejněním výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- b) jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat Univerzitu Karlovu v Praze o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazují se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností. Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Datum

Jméno a příjmení

Podpis

Příloha 4.

Výzkum „Vliv přátel na partnerské vztahy“

Vážená účastnice výzkumu, vážený účastník výzkumu,

tímto bychom Vám rádi poděkovali za účast ve výzkumu „Vliv přátel na partnerské vztahy“. Jeho hlavním cílem je zjistit, zda nejlepší přátelé ovlivňují svůj partnerský výběr a následné vztahy. Současně se výzkum zaměřuje na otázku, jakým konkrétním chováním jedinci intervenují do partnerských vztahů svých přátel.

Předchozí studie se zaměřovaly především na vliv rodičů na partnerské vztahy jejich potomků. Výsledky naznačují, že míra a forma rodičovského vlivu se značně liší napříč kulturami. Silnější vliv rodičů můžeme pozorovat zejména v kolektivistických kulturách (jako je např. Indie), zatímco v kulturách individualistických (např. Česká republika) je rodičovský vliv slabší. Naším cílem je proto zkoumat, zda v individualistických společnostech nemohou roli rodičů ve výběru partnera do určité míry nahrazovat přátelé.

Nyní jste se zúčastnil/a cca 30minutového rozhovoru zaměřeného na vliv nejlepších přátel na Vaše partnerské vztahy. Díky Vaší účasti budeme moci zodpovědět výše uvedené výzkumné otázky.

V případě zájmu o další informace mne kontaktujte na e-mailové adrese rasochoa@student.cuni.cz

Informace o dalších výzkumech zaměřených na partnerské vztahy můžete sledovat na Facebookové stránce Výzkum partnerských vztahů (<https://www.facebook.com/vyzkum.partnerskych.vztahu>)

Děkujeme Vám za spolupráci!

Bc. Aneta Rasochová, Mgr. Anna Fišerová a Mgr. Zuzana Štěrbová, Ph.D.